

RADU TEODORESCU

PRONIA CA PREZENȚĂ ȘI MENIRE DISCRETĂ A LUI DUMNEZEU TATĂL ÎN LUME

Cugir 2026

CUPRINS

Introducere

1. Pronia nu este destin ci menire
2. Pronia nu este predestinare
3. Pronia înseamnă prezența discretă a lui Dumnezeu Tatăl în lumea noastră
4. Pronia înseamnă menirea pe care Dumnezeu Tatăl o dă în viața noastră
5. Deși nu se vede pronia lui Dumnezeu Tatăl poate să fie simțită
6. De ce unii resping pronia discretă a lui Dumnezeu Tatăl în viața lor?

Concluzii

INTRODUCERE

Pronia sau provindeța lui Dumnezeu Tatăl cu lumea și cu fiecare dintre noi în parte este o adevărată provocare fiindcă trăim într-o lume din care El este aparent absent sau – în termenii lui Lucian Blaga – un “Mare anonim.” Prin urmare ce este pronia pe scurt? Pronia este “planul divin prin care este prevăzut și orientat cursul evenimentelor astfel încât Universul, ca întreg, și creaturile individuale să realizeze scopurile stabilite de Dumnezeu; pronie cerească.”¹

Deși pare că este absent din lume și din viața oamenilor acest lucru este numai aparent. Fiecare dintre noi prin darurile cu care ne-am născut se poate spune că avem o menire în această lume. Menirea poate să fie considerată și ca vocație.

Iată ce spunea despre pronie părintele Haralambos Papadopoulos: „pronie este felul în care Dumnezeu comunică cu noi...”

Alta e limba pe care o vorbim și alta limba pe care o ascultă sufletul. Tema noastră, mai dificilă, mai puțin de înțeles rațional și mai mult de asumat la un nivel de trăire mai profund, se referă la pronia lui Dumnezeu și la dificultatea de a ne încredința ei, de a ne încrede în planul lui Dumnezeu.

Pentru început să vedem care sunt defensivele, aceste mecanisme inconștiente, acest „întuneric”, după cum îl numesc Părinții neptici ai Bisericii, acest „celălalt”, „sinele potrivit”, despre care vorbește Sfântul Porfirie, care nu ne lasă să parcurgem drumul împlinitor și să ne încredințăm lui Dumnezeu. Oare de ce ne dorim controlul asupra tuturor?”²

Prin urmare această carte se va centra pe două aspecte ale proniei lui Dumnezeu. Că pronia este

- prezență discretă
- și menire

pe care Dumnezeu Tatăl o are cu lumea și cu fiecare dintre noi în parte.

În acest sens trebuie să știm că fiecare dintre noi se naște cu anumite calități:

- unii se nasc cu aptitudini muzicale și devin muzicieni,
- unii se nasc cu aptitudini științifice și devin savanți sau oameni de știință,
- unii se nasc cu aptitudini fizice și devin sportivi de performanță,
- unii se nasc cu aptitudini artistice și devin artiști,
- unii se nasc cu aptitudini practice și devin ingineri etc.

Este bine să știm că pronia nu este modul prin care Dumnezeu Tatăl ne controlează asemenea unui televizor controlat de o telecomandă. Tot părintele Haralambos Papadopoulos spunea în acest sens: „la auzul cuvântului „control” ar trebui să cădem pe gânduri și să ne întrebăm: Oare dorim controlul a toate? Poate că majoritatea lumii va răspunde negativ. Dar, dacă luăm mai bine aminte la viața noastră, dacă ne aplecăm mai atent asupra vieții cotidiene, vom vedea că și noi, mai mult sau mai puțin, deținem anumite mecanisme prin intermediul cărora ținem lucrurile continuu sub control.

Vom vedea că noi, oamenii de zi cu zi, ne luptăm pentru mâine, pentru viitor. Ce se ascunde, de pildă, în spatele agoniei oamenilor de a-și interpreta visele? Ce se ascunde în spatele agoniei oamenilor de a citi horoscopul?

De a li se ghici în cafea? De a avea diferite prejudecăți ș.a.m.d.? Se ascunde acest control, atât asupra realității, cât și asupra viitorului.”³

Pronia este cu adevărat o temă profundă și de ce nu provocatoare a dogmaticii creștin ortodoxe fiindcă ea nu este un lucru văzut după cum este lumea și cosmosul care sunt creații a lui Dumnezeu.

Marelui savant Albert Einstein îi sunt atribuite cuvintele că *coincidența este modul prin care Dumnezeu rămâne anonim în viața omului*. De ce ar rămâne Dumnezeu anonim?

Este bine să știm că există o mare diferență dintre Dumnezeu și diavol. Dacă diavolul este ființa orgoliului deplin și total ei bine Dumnezeu este o ființă a smereniei și de ce nu a modestiei. Ne putem da seama de acest lucru prin faptul că Dumnezeu Tatăl nu ne cere în mod explicit să Îl laudăm pentru lumea frumoasă ce a făcut-o pentru noi ci lasă acest lucru la latitudinea noastră.

¹ După Dicționarul explicativ.

² Preot Haralambos Papadopoulos "ÎNCREDEREA", Editura Sophia <https://www.crestinortodox.ro/credinta/pronie-noroc-161646.html> (accesat pe 29.09.2025).

³ Idem.

După Biblie – mai ales sfinții proroci Isaia și Iezechiel – știm că diavolul a căzut din rai din mândrie. A ajuns să se considere atât de bun și de capabil că nici chiar Dumnezeu Creatorul lui nu mai putea să îl rivalizeze. Această mândrie a dus la nașterea unui egocentrism nebun și în cele din urmă la nașterea răului total. Ori aceste lucruri nu mai erau compatibile cu principiile raiului. Așa că diavolul a căzut în iad pentru veșnicie.⁴

Este bine să știm că pronia lui Dumnezeu a fost prezentă și în cazul diavolului. El a fost menit să fie unul dintre cei mai frumoși și mai luminoși îngeri din cer. Se poate vedea că din propria inițiativă el a respins această

- chemare
- și vocație

a lui Dumnezeu Tatăl și a ajuns să prefere tenebrele infernale ale iadului.

Părintele Haralambos Papadopoulos ne spune că sunt mulți care cred că pronia lui Dumnezeu este noroc: „așa se explică și de ce anumiți oameni cred în noroc. Norocul însă nu e ceva concret. Dacă vom întreba un om ce e norocul, va recurge la cazuistică, evitând să formuleze o definiție clară. Nu va putea să ne spună ce e norocul, și pe drept, fiindcă norocul conține în realitate elemente de metafizică - acesta fiind un paradox cu oamenii care nu cred în Dumnezeu.

Transcendența pe care I-o refuză lui Dumnezeu o atribuie norocului, introducând metafizica în viața lor pe ușa din dos. În acest fel au un principiu unitar pe baza căruia își interpretează realitatea și o controlează. Însă de fapt nu pot cunoaște ce e într-adevăr norocul. Vedem, așadar, că, indiferent dacă credem sau nu în Dumnezeu, în viața noastră cotidiană deținem asemenea mecanisme de control.”⁵

Evident că sunt mulți care consideră că nu există nici o dovadă că Dumnezeu Tatăl a intervenit în viața cuiva pentru a o aduce la planul și scopul lui. Să fie lucrurile chiar așa?

Să ne aducem aminte de cunoscutul caz al Sfântului apostol Pavel. Sfântul Pavel deși era din Tarsul Ciliciei (Turcia de azi) era iudaic după religie (cel mai probabil parte din tagma fariseilor). El aude de creștini și este scandalizat fiind un opozant zelos față de creștinism. Asistă fără să participe la uciderea cu pietre a Sfântului arhidiacon Ștefan. Apoi plin de zel merge cu scrisori de împuternicire să persecute pe creștinii din Damasc în Siria. Pe drum apare minunea. Într-o lumină orbitoare i se arată Iisus înviat care îl mustră cu cuvintele: Saule, Saule, de ce Mă prigonești? Evident că urmează convertirea lui Saul care va lua numele de Pavel.

Avem aici un eveniment cât se poate de clar a intervenției directe și contrastante a lui Dumnezeu în viața unui sfânt. De ce nu intervine Dumnezeu Tatăl așa de direct și în viața noastră? Credem că ar face-o dacă L-am lăsa. Cei mai mulți dintre noi suntem cuprinși de patimi și păcate și nu ne lășăm de ele pentru nimic în lume. Și totuși Dumnezeu Tatăl respectă libertatea noastră.

Într-o lume obsedată de control este bine să știm că pronia este o provocare. Iată ce spunea în acest sens tot părintele Haralambos Papadopoulos: „însă noi, creștinii, în locul destinului acceptăm „taina cea mare și minunată [...] a dumnezeieștii pronii”. La ce bun să le controlăm pe toate, să le determinăm, să știm, să cunoaștem?! Astfel viața nu ar mai avea nici un farmec; și-ar pierde esența, surpriza, frumusețea. Să îngăduim a exista și nedeterminatul, a exista și această taină; să trăim în această taină. Toate au o frumusețe și armonie profunde; un plan ce depășește logica nu fiindcă e illogic, ci fiindcă e supralogic. Dincolo de înțelegerea, interpretarea și cunoașterea mea.

Să lășăm deoparte ziua de mâine. „Nu te lăuda cu ziua de mâine, că nu știi la ce poate da naștere” (Pilde 27, 1). Și nu doar ziua de mâine, dar nici măcar clipa ce vine nu sunt în puterea noastră și nu le putem controla. După cum spune Hristos, ajunge truda zilei de astăzi care pregătește întotdeauna o altă zi, un alt mâine.”⁶

Pronia lui Dumnezeu poate să fie descifrată de fiecare dintre noi dacă ne luăm timpul să ne analizăm mai mult și mai bine viața. De ce? Fiindcă este bine să știm că această lume nu este

- haos,
- hazard
- și anarhie.

Lumea noastră este controlată de Dumnezeu. Noul Testament ne spune că nici un fir de păr din capul nostru nu cade fără știrea lui Dumnezeu. Totuși omul este o ființă liberă și el poate opta să îl slujească sau să Îl respingă pe Dumnezeu. Istoria ne-a demonstrat că au existat multe astfel de cazuri din nefericire.

⁴ A se vedea Denis de Rougement, *Partea diavolului* (București, 1994).

⁵ Preot Haralambos Papadopoulos "ÎNCREDEREA", Editura Sophia <https://www.crestinortodox.ro/credinta/pronie-noroc-161646.html> (accesat pe 29.09.2025).

⁶ Idem.

Iată ce spunea despre pronia lui Dumnezeu Tatăl tot părintele Haralambos Papadopoulos: „nu ți-e de ajuns ziua de astăzi, ci în loc să te odihnești de ziua în care ai trudit, te-ai istovit, sleit de puteri, și să te întinzi, te gândești, te pierzi și te afunzi în gânduri, calcule și socoteli. Trăiești într-un stres continuu, etern. Dar ziua de mâine nu poate fi sub control; e amăgirea gândului că o poți ține sub control. Altceva este a ne face planuri - și bine facem, pentru că așa e omul. Totuși să avem convingerea profundă că Dumnezeu își are planurile Sale. Ceea ce înseamnă că trebuie să fim deschiși în fața eventualității răsturnării planurilor, a neprevăzutului, a neașteptatului.

Pentru a ne face o imagine asupra a ceea ce înseamnă pronia lui Dumnezeu, vom prezenta câteva dintre textele Părinților, și pentru început vom aduce în discuție un fragment din Maxim Mărturisitorul: „Nu-L cunoaștem pe Dumnezeu după fire, ci din faptele mărețe și din pronia Sa față de făpturi". Participarea la pronia lui Dumnezeu și acceptarea ei pentru toată zidirea sunt o formă de gnoseologie a Persoanei Sale.”⁷

Un student la teologie discuta cu un prieten.

- Și ce mai faci?
- Bine.
- Ce mai este pe la facultatea de teologie?
- Toate sunt bune, slavă Domnului.
- Ce mai studiezi?
- Ceva complicat.
- Complicat?
- Da.
- Eu cred că toată teologia este ceva complicat.
- Nici chiar așa.
- De ce nu?
- Dacă Îl iubești sincer pe Dumnezeu îți dai seama că El nu este complicat.
- Crezi?
- Da.
- Și ce este așa de complicat care studiezi?
- Pronia.
- Pronia?
- Da.
- Ce este aceea?
- Planul pe care Dumnezeu îl are cu lumea și cu fiecare dintre noi în parte.
- Există un asemenea plan?
- Da.
- Mie nu mi se pare.
- De ce?
- La cât războaie sunt în lume în nici un caz.
- Nu înțelegi.
- Ce?
- Dumnezeu are un plan bun cu lumea.
- Și?
- Oamenii sunt însă liberi.
- Adică?
- Pot să renunțe le a urma planul lui Dumnezeu.
- Și de ce ar face-o?
- De ce sunt atei în lumea noastră?
- Da de ce?
- Fiindcă nu vor să aibă de a face cu Dumnezeu.
- Nu te înțeleg.

⁷ Preot Haralambos Papadopoulos "ÎNCREDEREA", Editura Sophia <https://www.crestinortodox.ro/credinta/pronie-noroc-161646.html> (accesat pe 29.09.2025).

- Îți voi spune o întâmplare adevărată.
- Te rog.
- Într-o cârciumă apăru o calfă de croitor.
- Și?
- Ceru de mâncare și de băut.
- Înțeleg.
- Când prinse puțin curaj, ceru să-i vină lăutari și câțiva prieteni la masă.
- Și?
- După ce petrecură voios câteva ore, plăti și urmat de amici și lăutari o luă spre râul din marginea orașelului.
- Înțeleg.
- Ajunși aici, el intră în apă, dădu o sută de lei lăutarilor zicându-le.
- Ce?
- Zi țigane.
- Și?
- Iar prietenilor le-a spus.
- Ce?
- Rămâneți cu bine fraților.
- Și?
- Și se aruncă în apă unde se înecă.
- Vai de mine.
- Trupul său abia a doua zi fu aruncat pe mal de valuri.
- Cred.
- Locuitorii orașelului însă îl lăsară acolo, nevoind să se atingă de trupul unui om lipsit de Dumnezeu.⁸
- Îmi dau seama.
- Acum tu poți să întrebi.
- Ce?
- De ce nu a intervenit Dumnezeu?
- Să îl salveze?
- Da.
- Fiindcă el a ales acest lucru.
- Așa este.
- Omul este liber să facă ce vrea cu viața lui.
- Dar atunci unde mai este loc pentru Dumnezeu?
- Este loc numai în măsura în care i se oferă.
- Crezi?
- Da.
- Cred că ai dreptate.
- Pronia poate să acționeze numai dacă este lăsată.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă Dumnezeu nu forțează pe nimeni.
- Este mai greu de acceptat.
- Dar nu imposibil.
- Știi ce spune o veche zicală ortodoxă?
- Nu.
- Robește-mă Doamne ca să fiu liber.
- Fiindcă libertatea o găsim numai în Dumnezeu?
- Da.

⁸ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Tot despre pronie părintele Haralambos Papadopoulos spunea: „fără părtășia proniei Sale nu putem susține că L-am cunoscut pe Dumnezeu. „Căci tăgăduirea proniei lui Dumnezeu este răzvrătire împotriva lui Dumnezeu”, scrie Grigorie Teologul. Dacă dăm la o parte pronia, ne ridicăm împotriva lui Dumnezeu. Negăm posibilitatea de a cunoaște că El există.

Apoi, a nu-L cunoaște pe Dumnezeu după ființa Sa înseamnă că în viața de aici cunoștința despre Dumnezeu pe care o putem avea este indirectă. Ființa noastră, creată fiind, cunoaște pe Dumnezeu „ca prin oglindă, în ghicitură” (I Corinteni 13,12). Această stare de mijlocire implică o diferență între Ziditor și zidire ce împiedică cunoștința ființei lui Dumnezeu. Însă diferența existentă nu înseamnă absența relației dintre părți. O parte e legată de cealaltă prin intermediul proniei.”⁹

CAPITOLUL 1

PRONIA NU ESTE DESTIN CI MENIRE

Crezul în destin trebuie să știm că este unul larg răspândit în zilele noastre dar nu numai. Antichitatea păgână era una care credea în destin. În acest sens destinul era o forță impersonală și superioară dictată de zei. Acest destin era implacabil și nu putea să fie evitat de muritorul de rând. Mitologia greacă de exemplu menționează pe moirai (ursitoare), care torceau, măsurau și tăiau firul vieții fiecărui om.¹⁰

Roma păgână a fost puțin mai laxă cu privire la destin fiindcă se credea că prin oracole ei bine destinul poate să fie aflat pentru a fi schimbat.

Ei bine se poate spune că în creștinismul ortodox există credința într-un destin implacabil decis și horâtat de Dumnezeu? Aceasta fiindcă se știe că după cum omul nu poate alege data la care se naște nu poate ști nici data la care moare.¹¹

Și totuși ce este în cele din urmă destinul pentru noi? Cei mai mulți ajungem să credem că destinul este soarta pe care fiecare dintre noi o avem în această lume. Aceasta fiindcă trebuie să știm că oamenii în această lume de mai multe ori se nasc cu anumite lucruri de care mai apoi nu sunt mulțumiți. Sunt mulți care nu sunt mulțumiți că nu s-au născut bogați sau genii. Ceea ce trebuie să știm este viața ajunge să schimbe lucrurile în favoarea sau defavoarea noastră în funcție de alegerile pe care le facem.

Iată ce spunea în acest sens Sfântul Ilie Cleopa despre pronia lui Dumnezeu: “pronia lui Dumnezeu este îngrijirea neîntreruptă a Lui față de făpturile Sale (Ps. 32, 13; 14, 15; 103, 10-30; 135, 25; Is. 46, 4; Luca 12, 22; I Petru 5, 7). Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că de pronie și de mai înainte înțelegere avem trebuință ca să se facă toate. Iar Sfântul Chiril al Ierusalimului zice că a privit Domnul toate, mai înainte de facerea lor, fără de vreme înțelegându-se fiecare după înțelegerea cea fără de vreme voitoare a Sa (Pentru Treime, cap. 11).”¹²

Se poate spune că în creștinism Jean Calvin a fost unul care a venit cumva cu o reînnoire în crezul în destinul implacabil al zeilor peste om. De ce? Fiindcă el susținea teoria predestinației absolute în care indiferent ce fapte ar face omul în această viață ele nu pot influența deloc starea finală a sufletului omului:

- raiul
- sau iadul.

Cam același lucru îl susținea sub o formă mai diferită și păgânismul antic. Voința zeilor se împlinea oricât ar fi voit omul să o schimbe.

“Chiar dacă zeii erau considerați nemuritori, până și puternica Hera avea motive să se teamă de puterea Ursitoarelor.

În vechime erau descrise ca niște babe urâte, reci și neiertătoare. Nimic nu putea schimba destinul, iar când Atropos a tăiat firul vieții regelui Admetus, din Thesalia, zeul Apollo, care îi fusese păstor în timpul izgonirii din

⁹ Preot Haralambos Papadopoulos "ÎNCREDEREA", Editura Sophia <https://www.crestinortodox.ro/credinta/pronie-noroc-161646.html> (accesat pe 29.09.2025).

¹⁰ După wikipedia.

¹¹ A se vedea Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, *Despre destin* (București, 2020).

¹² *Ne vorbește Părintele Cleopa* 4, Ediția a II-a, Ediție îngrijită de Arhimandrit Ioanichie Bălan, Editura Mănăstirea Sihăstria, Vânători-Neamț, 2004, p. 50 apud <https://doxologia.ro/ce-intelegem-prin-pronia-lui-dumnezeu> (accesat pe 29.09.2025).

Olimp, s-a rugat să îi redea viața. Moirele nu puteau să modifice firul destinului, dar au promis că regele va trăi numai dacă altcineva îi va lua locul în tărâmul lui Hades. Soția lui Admetus, Alcestis s-a oferit să ia locul soțului său, dar Heracle prezent ca oaspete în casa regelui, reușește să o salveze și să reunească familia regelui Admetus.”¹³

Este bine să știm că crezul în destin a fost din cele mai vechi vremuri unul

- fatalist,
- pesimist
- și tragic.

În vorba populară dacă cineva are parte de o moarte năprasnică sau mai bine spus de o moarte rea se spune *așa i-a fost scris*. La ce se referă această vorbă? Crezul popular este unul care susține că sus în cer ne sunt scrise sau mai bine prescrise toate cele pe care le facem. Există puțin adevăr în acest sens însă trebuie să știm că nu mult. Aceasta fiindcă Dumnezeu numai știe data la care vom muri. Ceea ce trebuie să știm este că *a fii scris cuiva* nu înseamnă că i-a fost predestinat.

Că Dumnezeu Tatăl este atotștiutor și știe toate fără ca El să fie cauza la ceea ce are loc în viața noastră când noi facem alegeri ne-o spune părintele Iosif Vatopedinul: „toate îi sunt cunoscute dumnezeieștii atotdesăvârșiri, încă înainte de a se face, dar și până la sfârșitul lor fără de sfârșit. Pentru noi par necunoscute, schimbătoare și de neînțeles, din pricina variatelor transformări pe care le-a provocat căderea omului, împreună cu purtarea lui neatență și vinovată. Chiar dacă toate se supun proniciei și purtării de grijă dumnezeiești, acestea se schimbă potrivit cu împrejurarea, timpul, locul, persoanele și cu viclenia de multe feluri a diavolului. Nici un factor nu poate să împiedice sau să anuleze pronia atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu pentru zidirea Sa. Prin lucrările noastre greșite se schimbă, analog cu acestea, doar modurile funcționării stihilor lumii.

Voia dumnezeiască sau voința dumnezeiască, dacă ne raportăm la aceasta în chip gradual, se manifestă în patru forme. Prima este dumnezeiasca bunăvoință, voia „după bunăvoință”, adică ceea ce Dumnezeu dorește prin excelență. A doua este economia, voia „după economie”, potrivit căreia Dumnezeu cedează părințește, pentru neputința noastră. A treia este îngăduința, voia „după îngăduință”, potrivit căreia Dumnezeu intervine în chip pedagogic, iar a patra și cea mai de plâns este părăsirea, voia „după părăsire”, atunci când omul trăiește într-o nesimțire și împietrire neschimbată și provoacă părăsirea sa de către Dumnezeu.”¹⁴

Fiindcă Dumnezeu Tatăl este bunătatea în persoană trebuie să știm că El s-a identificat cu facerea binelui. Se poate vedea că în lumea noastră sunt mai mulți

- agenți,
- susținători
- și lucrători

ai răului.

Acest lucru ne spune că noi nu avem un destin implacabil al lui Dumnezeu ce planează asupra noastră și pe care nu îl putem modifica în nici un fel. Aceasta fiindcă Dumnezeu respectă libertatea omului. Omul poate să opteze spre rău – și acest lucru l-a făcut de mai multe ori în istorie – și Dumnezeu Tatăl respectă acest lucru.

Pronia prin urmare nu este destin.¹⁵ Ceea ce trebuie să știm că și în zilele noastre sunt mai multe teorii fataliste ale destinului pe care cei mai mulți dintre noi ne lăsăm să ne gâdile urechile. La ce ne referim? La astrologie. Ei bine astrologia prin horoscop și zodiac ne face să credem că în cele din urmă nu noi suntem în controlul și stăpâni ai destinului nostru ci astrele de pe cer.

“Astrologia este o pseudoștiință conform căreia pozițiile relative ale obiectelor cerești ar putea oferi informații despre personalitatea, relațiile umane și alte probleme legate de viața umană. Astrologia datează cel puțin din al II-lea mileniu î.Hr. și își are rădăcinile în sistemele utilizate pentru a prezice schimbările sezoniere și pentru a interpreta ciclurile cerești ca semne ale comunicărilor divine. Multe culturi au acordat importanță evenimentelor astronomice, iar unele - cum ar fi astrologia mayașă, chineză, hindusă - au dezvoltat sisteme elaborate pentru a prezice evenimentele terestre din observații cerești. Astrologia occidentală, una dintre cele mai vechi sisteme astrologice încă utilizate, își are rădăcinile în Mesopotamia, de unde s-a răspândit în Grecia antică, Roma, lumea arabă și, în cele din urmă în

¹³ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Moirae> (accesat pe 28.03.2026).

¹⁴ Gheronda Iosif Vatopedinul, *Dialoguri la Athos*, traducere din limba greacă și note de Nicușor Deciu, Editura Doxologia, Iași, 2012, pp. 28-31 apud <https://doxologia.ro/dialoguri-la-athos-11-ce-este-pronia-dumnezeiasca-cum-se-manifesta-viata-noastra> (accesat pe 29.09.2025).

¹⁵ A se vedea George Remete, *Providența divină* (Editura Paideia, 2023).

Europa centrală și de Vest. Astrologia occidentală contemporană este adesea asociată cu sisteme de horoscopuri care au scopul de a explica aspecte ale personalității unei persoane și de a prezice evenimente semnificative din viața ei pe baza pozițiilor obiectelor cerești; majoritatea astrologilor profesioniști se bazează pe astfel de sisteme.”¹⁶

Se poate vedea că de mai multe ori omul a ajuns să fie cât se poate de bizar cu privire la

- soartă,
- destin
- și viață

în general.

Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că în nici un fel pronia nu este predestinație. Aceasta fiindcă după cum am spus Dumnezeu Tatăl are o menire cu fiecare dintre noi în această lume dar este bine să știm că această menire nu poate trece peste libertatea noastră.

În acest sens trebuie să știm că dacă de exemplu cineva are calități de bun fizician dar el refuză să se folosească ei bine el va putea opta spre o altă vocație. Este evident că el nu va fi la fel de bun ca în fizică și nici nu va da randament în agronomie dacă a ales acest lucru. În acest sens ar trebui să ne întrebăm în acest sens unde ar fi fost lumea noastră dacă

- Beethoven ar fi ales să nu compună simfoniile sale,
- Leonardo Da Vinci ar fi ales să nu o picteze pe Mona Lisa,
- Michelangelo nu ar fi făcut La piete,
- Edison ar fi refuzat să inventeze becul,
- Tesla nu ar fi inventat electricitatea,
- Alexander Graham Bell nu ar fi inventat telefonul,
- Petru Poenaru nu ar fi inventat stiloul etc?¹⁷

Se poate vedea cum indirect Dumnezeu Tatăl a lucrat prin semeni de a noștri pentru a ne oferi o lume mai bună.

În acest sens este bine să știm că pronia lui Dumnezeu Tatăl este modul poate cel mai frumos prin care El își exprimă iubirea pe care o are față de noi oamenii. Iată ce spunea în acest sens tot părintele Iosif Vatopedinul: „prin mijlocirea voii dumnezeiești celei de mare cuviință se aplică și stăpânește atotmăntuitoarea pronie dumnezeiască, chiar dacă a noastră cădere a pervertit dispozițiile și modurile „bune foarte” ale echilibrului inițial. „Cine este înțelept va păzi acestea și va pricepe milele Domnului.” (Psalmi 106, 43)

Dumnezeu, întrucât pe toate le-a cunoscut mai dinainte, putea să împiedice întreaga peripeție prin care a trecut omul, însă aceasta ar fi însemnat desființarea libertății lui personale. Tocmai pentru că Dumnezeu a cinstit libertatea, a lăsat alegerea și preferința omului însuși. Așadar, omul este răspunzător pentru viața sa învolburată și obositoare, fie din pricina întunecării minții, fie din pricina pervertirii sale pătimase și a înlăturării discernământului său rațional.”¹⁸

Ceea ce se poate vedea în zilele noastre este că omul vrea să fie în

- controlul,
- stăpânia
- și dominația

totală a vieții lui.

Acest lucru a dat naștere la mai multe filosofii

- antropocentrice
- și umaniste

în care tot ceea ce contează este omul și instinctele sale.

Când vorbim de antropocentrism trebuie să știm că nu mai este loc pentru pronia lui Dumnezeu Tatăl. Sunt mai multe religii care nici nu au auzit și nici nu vor să audă că există o pronie a lui Dumnezeu Tatăl. Hinduismul și budismul cred că lumea trebuie să se piardă în neantul din care a și ieșit. Zoroastrianismul și taoismul cred că destinul

¹⁶ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Astrologie> (accesat pe 18.03.2026).

¹⁷ https://ro.wikipedia.org/wiki/List%C4%83_de_inventatori (accesat pe 28.03.2026).

¹⁸ Gheronda Iosif Vatopedinul, *Dialoguri la Athos*, traducere din limba greacă și note de Nicușor Deciu, Editura Doxologia, Iași, 2012, pp. 28-31 apud <https://doxologia.ro/dialoguri-la-athos-11-ce-este-pronia-dumnezeiasca-cum-se-manifesta-viata-noastra> (accesat pe 29.09.2025).

omului este să asiste neputincios la lupte veșnică dintre bine și rău. Islamul crede că omul este destinat unui paradis erotic.

Iată ce spunea despre soarta omului tot părintele Iosif Vatopedinul: „în această stare dureroasă plină de suspine, în care a ajuns omul, de vreme ce în chip firesc a fost despărțit de Dumnezeu, nu lipsesc nici uneltirea și înrâurirea plină de răutate a lui satana, care are putere în această vale a plângerii a exilului nostru pământesc, drept pe care i l-am cedat noi atunci când am căzut din Rai și l-am urmat pe el. Ca un „dumnezeu al veacului acestuia” (2 Corinteni 4, 4), potrivit Apostolului Pavel, balaurul adâncului nu contenește să-l înșele pe om și să uneltească împotriva lui prin interminabile pretexte. În special în vremurile noastre, în care exemplul rău a devenit lege și se transmite instantaneu prin mijloacele care există, este nevoie de mai multă atenție și de rugăciune.

Prin urmare, pronia dumnezeiască este autoritatea atotmăntuitoare și susținătoare și purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de zidirile Sale, sensibile și inteligibile, prezente și viitoare, acum și în veșnicie.”¹⁹

Un creștin ortodox evlavios s-a dus la părintele lui paroh.

- Părinte aș vrea să discut cu tine.
- Da. Ce este?
- Ce este pronia?
- Pronia?
- Da.
- Este menirea și planul lui Dumnezeu cu lumea.
- Adică?
- Tu de deism ai auzit?
- Nu.
- Deismul este credința „în existența unei ființe supreme, principiul și sursa oricărei realități, dar care nu intervine în ordinea naturii.”²⁰
- Și?
- Ei bine deiști nu credeau în pronia lui Dumnezeu.
- De ce?
- Fiindcă lumea prin sine poate să ajungă la destinația ei finală.
- Fără de intervenția lui Dumnezeu?
- Da.
- Nu știam.
- Știi acum.
- Așa este.
- Deci vezi pronia este grija constată pe care o are Dumnezeu Tatăl cu lumea.
- Dar parcă nu se vede.
- De ce?
- Sunt atât de multe lucruri rele în lume.
- Dar nu înseamnă că Dumnezeu Tatăl este autorul lor.
- Credeți?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă dacă omul vrea poată să ajungă chiar sfânt.
- Cum?
- Ai auzit de sfinți?
- Da.
- Nu au fost oameni ca noi?
- Ba da.
- Dar au ajuns sfinți?

¹⁹ Gheronda Iosif Vatopedinul, Dialoguri la Athos, traducere din limba greacă și note de Nicușor Deciu, Editura Doxologia, Iași, 2012, pp. 28-31 apud <https://doxologia.ro/dialoguri-la-athos-11-ce-este-pronia-dumnezeiasca-cum-se-manifesta-viata-noastra> (accesat pe 29.09.2025).

²⁰ După Dicționarul explicativ.

- Da.
- O să îți spun ceva în acest sens.
- Vă rog.
- De Sfântul Grigorie cel Mare ai auzit?
- Nu.
- Smerenia era cea mai mare virtute a sfântului Grigorie cel Mare.
- Nu știam.
- Se considera ca cel mai din urmă dintre oameni și se numea cel mai netrebnic păcătos, pe care lașitatea nu-l lasă să dea înainte.
- Interesant.
- Cea mai fierbinte dorință îi era, de a fi obiectul tuturor desconsiderărilor, de aceea dorea să fie făcut atent asupra tuturor greșelilor sale.
- Frumos.
- „Sunt gata — zicea el — să ascult pe toți, cari îmi arată greșelile și îi numesc numai pe aceia adevărați prieteni ai mei, cari îmi pot arăta mijlocul de curățire al sufletului meu.”²¹
- Greu cuvântul.
- De ce?
- Fiindcă tindem să ne înconjurăm de persoane care ne lingușesc și ne laudă.
- Nu este bine.
- Știu părinte.
- Deci vezi?
- Ce?
- Avem dovezi că sfințenia nu este imposibilă.
- Dar mai are vre-un rost sfințenia părinte?
- Adică?
- Cu toții ajungem în groapă.
- Și?
- Sfinți sau păcătoși mergem în groapă.
- Dar sufletul nu ajunge în groapă.
- Dar unde?
- În rai cu îngerii...
- Sau în iad cu diavolii?
- Da.
- Am auzit acest lucru.
- Nu este o poveste popească.
- Știu.
- Atunci să crezi povestea.
- Încerc.
- Știu că este mai greu.
- Este.
- Pronia este o energie în lumea noastră la fel cum sufletul este energia trupului.
- Frumos spus.
- Mă bucur că îți place.
- Părinte vă mulțumesc mult.
- Nu ai pentru ce.
- Acum sunt lămurit.
- Cu privire la pronie?
- Da.
- Mă bucur.

²¹ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Despre cu acționează pronia lui Dumnezeu Tatăl în lume tot părintele Iosif Vatopedinul spunea: „înălăuntrul proniei dumnezeiești se încadrează și punerea în lucrare a dreptății dumnezeiești, care intervine atunci când în viața omului stăpânește ceea ce este irațional. Astfel, dreptatea dumnezeiască, în calitate de realitate absolută, curmă iraționalul pentru interesul general al propășirii omului. Fiecare lucru care există este de la începutul creației sale hărăzit pentru un anume scop. Acest plan dumnezeiesc nu poate fi schimbat deoarece Dumnezeu „toate cu înțelepciune le-a făcut”.

Dacă, însă, naivitatea omenească și viclenia diavolească provoacă încălcarea scopului inițial, atunci iconomia cea iubitoare de oameni a lui Dumnezeu, din pricina căinței omului, se schimbă potrivit cu gradul pocăinței și al îndreptării greșelii, iar locul bunăvoirii dumnezeiești este luat de dumnezeiasca iconomie.”²²

Evident că sunt mai mulți care atunci când apare o nenorocire în lume se gândesc că de fapt acest lucru dovedește absența lui Dumnezeu. În realitate trebuie să știm că de multe ori Dumnezeu lucră și pe căi negative. Se știe de cazul unui călător că la un moment dat trebuia să facă o călătorie cu vaporul. A dat să urce în vapor și din neatenție pe podul dintre sol și vapor a pășit greșit și și-a rupt piciorul. A trebuit astfel să renunțe la călătorie. La câteva zile după ce vaporul a plecat din port a aflat un lucru care l-a uimit. Vaporul se scufundase la o zi după ce a plecat din port. Dacă se urca și el în vapor ar fi murit dimpreună cu toți călătorii.²³

Ceea ce mai puțină lume știe și este conștientă este faptul că lucrarea lui Dumnezeu Tatăl cu lumea nu s-a încheiat după cele 6 zile ale Facerii din Biblie. Aceasta fiindcă Dumnezeu prin energiile Sale necreate ține această lume în viață.

- Ploi la timp,
- roua dimineții,
- razele soarelui,
- vânturi
- sau nori

sunt cu toate lucruri care țin această lume în ființă și acest lucru este făcut de Dumnezeu Tatăl pentru noi.

Că Dumnezeu Tatăl intervine de mai multe ori pedagogic în viața omului ne spune tot părintele Iosif Vatopedinul: „Dumnezeu, „Care voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (1 Timotei 2, 4), hărăzește toate potrivit cu voia Sa „după bunăvoință”, care nu este nimic altceva decât calea realizării absolute și fără de greșală și care poate să ne dăruiască „cu mult mai presus decât toate câte cerem sau pricepem noi” (Efeseni 3, 20). Atunci când omul se înșală sau își neglijează datoria, în loc ca Dumnezeu să-i schimbe hotărârea, pentru mila pe care i-a dăruit-o, și să-l respingă ca pe un vinovat, intervine în mod pedagogic, ca să-l conducă spre îndreptare; acestea sunt, potrivit Sfinților Părinți, așa-nu-mitele „necazuri pedagogice”. Fără ca Dumnezeu să-și schimbe însușirea părintească, îl îngăduie pe cel ce încalcă legea, însă îl constrânge spre îndreptare. Atunci se aplică aceea că „Dumnezeu pedepsește pe cel pe care-l iubește și îl bate cu biciul pe fiul pe care îl primește” (Pilde 3, 12). Iconomia lui Dumnezeu cea iubitoare de oameni vindecă boala trădării prin ispите potrivite, în loc să-l respingă pe călcătorul de lege. Cele mai multe din judecățile adânci și de nepătruns ale lui Dumnezeu, prin mijlocirea cărora este condusă viața prezentă, aparțin acestui fel de întâmplări pedagogice. „Fericit este omul pe care îl vei certa, Doamne, și din legea Ta îl vei învăța pe el” (Psalmi 93, 12). Și iarăși, „Mai înainte de a fi umilit, am greșit” (Psalmi 118, 67) și „Certând m-a certat Domnul, dar morții nu m-a dat” (Psalmi 117, 18).”²⁴

Se poate spune că

- ispitele,
- încercările,
- necazurile
- și nevoile

care de mai multe ori vin peste noi în această viață sunt efecte pedagogice pe care Dumnezeu Tatăl le lasă peste noi pentru a ne aduce la calea cea bună și calea dreaptă. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că de multe ori facem alegeri greșite în viață crezând că sunt alegeri bune.

²² Gheronda Iosif Vatopedinul, Dialoguri la Athos, traducere din limba greacă și note de Nicușor Deciu, Editura Doxologia, Iași, 2012, pp. 28-31 apud <https://doxologia.ro/dialoguri-la-athos-11-ce-este-pronia-dumnezeiasca-cum-se-manifesta-viata-noastra> (accesat pe 29.09.2025).

²³ Din Grigorie Comșa, *1000 deilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

²⁴ Gheronda Iosif Vatopedinul, Dialoguri la Athos, traducere din limba greacă și note de Nicușor Deciu, Editura Doxologia, Iași, 2012, pp. 28-31 apud <https://doxologia.ro/dialoguri-la-athos-11-ce-este-pronia-dumnezeiasca-cum-se-manifesta-viata-noastra> (accesat pe 29.09.2025).

Există în mentalul colectiv al lumii un fel de opinie că destinul este unul care guvernează viața omului și a lumii într-un mod implacabil în așa fel că nici Dumnezeu Tatăl nu îl poate controla. Să fie lucrurile chiar așa? Este bine să știm că destinul nu este ceva

- imbatabil,
- etern
- și neschimbabil.

Dumnezeu Tatăl ne dă la fiecare o menire în această viață și în cele din urmă ține de noi dacă voim să îi dăm curs. Dacă destinul este înțeles ca menire evident că ne aflăm pe drumul cel bun.²⁵

În acest sens trebuie să știm că există o mare diferență cu privire la necazurile și probleme care vin asupra noastră în sens creștin față de care era explicația dată de exemplu de păgânismul antic. Dumnezeu Tatăl este asemenea unui pedagog care atunci când *călcăm în străchini* sau la fel de bine *o luăm pe arătură* ajunge să ne aducă la calea cea dreaptă prin mai multe

- necazuri,
- încercări,
- probleme
- și ispite.

Părintele Iosif Vatopedinul spunea în acest sens: “transformabilitatea firii zidite și cugetarea omenească de după cădere, „care se pleacă la rău din tinerețile sale” (Facerea 8,21), sunt principalele pricini ale dezordinii care există în viața omenească. Astfel, întrucât nu ne înduplecăm să rămânem consecvenți datorită noastrelor, încălcăm planurile proniei dumnezeiești și Îl silim pe Dumnezeu să aducă necazurile pedagogice sau certările, care sunt dureroase, ca să se țină echilibrul firii. Aceasta este crucea pe care toți trebuie s-o purtăm.”²⁶

Există în lumea noastră o opinie conform căreia totul în această viață trebuie să ne meargă

- din plin,
- ca pe roate,
- fără nici un fel de problemă
- sau încercare.

Să fie lucrurile chiar așa? Adevărul este că nu. De mai multe ori problemele sunt lăsate de Dumnezeu Tatăl să vină peste noi pentru a ne trezii la realitate. Ajungem să credem că viața în cele din urmă este una care este asemenea unui Eden pământesc și nu vom întâlni în ea nici un fel de dificultate.

Probleme și încercările din viața noastră după cum am spus sunt metode pedagogice prin care Dumnezeu Tatăl ne aduce la calea cea bună pe care El știe cel mai bine că este bună pentru noi.

Faptul că nimic nu este întâmplător în viața noastră este un lucru pe care îl aflăm tot de la părintele Iosif Vatopedinul: „nu e o diferență care ni-l face inaccesibil, ci o diferență care ne îngăduie să simțim apropierea de Dumnezeu. „Au doară Eu numai de aproape sunt Dumnezeu, zice Domnul, iar de departe nu mai sunt Dumnezeu?” (Ieremia 23, 23). Numai mulțumită acestei diferențe putem striga: „Aproape ești Tu, Doamne!” (Psalmi 118, 151). Pronia este în cele din urmă cea care dă naștere apropierii de Dumnezeu și ne îngăduie cunoașterea Lui. Din perspectiva acestei pronii ca apropiere, Ioan Damaschin afirmă că „pronia este grija lui Dumnezeu față de cele ce sunt”.

Aceasta înseamnă că nimic nu e întâmplător. Pentru creștin, cum deja am afirmat, nu există noroc. Faptul că noi nu înțelegem un lucru, că nu putem să-l interpretăm, nu înseamnă că e vorba de noroc. Este un plan al lui Dumnezeu mai profund în vederea purtării Sale de grijă față de noi, de faptele Sale, oricât ar părea că în afară domină dizarmonia. Și, din câte știm, dizarmonia provine din absența unui principiu ordonator al lucrurilor de același fel. Din perspectiva noastră, omenească, parțială, pronia ne apare la prima vedere ca ceva de neînțeles și, prin urmare, ca ceva lipsit de armonie.”²⁷

Sunt mai multe concepții care cred că totul în cele din urmă în această lume este produsul întâmplării și că nu există nici un fel de logică în ceea ce se întâmplă cu noi. Să fie viața noastră un șir de întâmplări fără

²⁵ A se vedea Albert cel Mare, *Despre destin* (Editura Univers Enciclopedic, 2001).

²⁶ Gheronda Iosif Vatopedinul, *Dialoguri la Athos*, traducere din limba greacă și note de Nicușor Deciu, Editura Doxologia, Iași, 2012, pp. 28-31 apud <https://doxologia.ro/dialoguri-la-athos-11-ce-este-pronia-dumnezeiasca-cum-se-manifesta-viata-noastra> (accesat pe 29.09.2025).

²⁷ Idem.

- rost,
- sens
- și logică?

Adevărul este că nu. Ceea ce trebuie să știm este că atâta vreme cât avem în cer un Dumnezeu Tatăl ei bine nimic nu este întâmplător în viața noastră.

Întâmplarea este de fapt marea soluție a evoluționismului teorie care știm că a fost susținută de englezul Charles Darwin. Aceasta fiindcă în cele din urmă evoluționismul susține că viața este produsul întâmplării. A fost o întâmplare când două celule au ajuns să se fecundeze și în cele din urmă a început viața pe pământ.²⁸

Părintele Haralambos Papadopoulos spunea că trebuie să știm că deși în aparență lucrurile din viața noastră se precipită de mai multe ori ei bine în cele din urmă este Dumnezeu Tatăl cel care este în control: „la suprafața mării există valuri, unduiri, dezlănțuire, sălbăcie, dar în străfund domnește o liniște absolută. Firește, noi, oamenii, nu putem înțelege încercările și greutățile, dar aceasta nu înseamnă că nu există armonie, o grijă generatoare de ordine. Acum, în această viață, descifrarea absolută a lucrurilor nu ne e cu putință. Însă la sfârșit toate se vor explica. In asemenea măsură încât, după cum spune Cuviosul Teofan Zăvorățul, „te vei uita înapoi în viața ta și vei spune: «Toate s-au petrecut în chipul cel mai potrivit»". Acum nu putem spune acest lucru. Suntem oameni; trăim în timp și spațiu, limitați. Puterea noastră de înțelegere, mintea, simțirea sunt relative, nu absolute, depline; sunt parțiale: ceea ce vedem, ascultăm, simțim, percepem nu e întregul. Numai sfinții au asemenea capacități de interpretare, ca Sfântul Porfirie, care vedea lucrurile, evenimentele, persoanele, situații de viață, planul lui Dumnezeu, toate câte se desfășurau mântuitor pentru fiecare om în parte.”²⁹

Întâmplarea este una lucru care trebuie să știm că nici adepții teoriei destinului în viața noastră nu îl acceptă. De ce? Fiindcă

- destinul
- și întâmplarea

nu sunt compatibile. Nu au cum să fie compatibile din moment ce destinul este asemenea unui scenariu pe care actorul trebuie să îl urmeze. Într-un scenariu de film ei bine nu există loc pentru

- întâmplare,
- spontaneitate
- sau inventivitate.

De ce? Fiindcă scenariul trebuie să fie respectat așa cum este scris.

“Omul, încă din cele mai vechi timpuri, a crezut că destinul său este hotărât de zei. Spre a se feri de anumite evenimente prezise de oracole, ei încercau să fugă de destin sau să se lupte cu acesta pentru a încerca să-l schimbe. Însă, oricât de mult s-ar strădui să se ferească din calea lui, să fugă de ceea ce i-a fost sortit, omul găsește întotdeauna o altă cale la care nu s-a gândit, spre a duce la împlinire destinul. Această luptă împotriva destinului a fost transpusă încă din cele mai vechi timpuri.”³⁰

Este evident că teoria destinului nu este unul care este propriu concepției creștin ortodoxe a proniei lui Dumnezeu Tatăl care ne aduce la calea cea bună în viață prin mai multe

- metode,
- căi,
- situații
- și evenimente.

Este evident că de cele mai multe ori pronia lui Dumnezeu Tatăl ne scapă. Nu știm de ce ne-am născut în familia în care ne-am născut sau la fel de bine nu știm de ce avem unele înclinații pe care cei din jurul nostru nu le au. Aceasta fiindcă după cum am spus de multe ori numai

- timpul
- și vremea

²⁸ Firmilian Gherasim, Ioan Vlăduță, *Ortodoxia și Evoluționismul* (București, 2002).

²⁹ Preot Haralabos Papadopoulos "ÎNCREDEREA", Editura Sophia <https://www.crestinortodox.ro/credinta/pronie-noroc-161646.html> (accesat pe 29.09.2025).

³⁰ <https://ro.scribd.com/document/484479650/Omul-Si-Destinul-Eseu> (accesat pe 29.03.2026).

în trecerea ei va ajunge să ne ilumineze și să ne dăm seama de ce lucrurile sunt cum sunt în viața noastră. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să știm că la Dumnezeu Tatăl nimic nu este o coincidență ci totul este cât se poate de bine pus la punct și cu rost.

Antichitatea prin urmare credea că zeii din cer sunt unii care determină soarta tragică a omului indiferent de ceea ce face omul. Acest lucru poate să fie văzut cel mai bine din tragedia lui Oedip: “tragedia „Oedip rege” începe cu freacă cetății Teba, care se afla în fața unui chin: plantele, animalele și femeile erau sterile, iar ciuma făcea nenumărate victime. Tebanii vin să ceară ajutorul lui Oedip, regele Tebei, care îi scăpase și de Sfinx, răspunzând corect la ghicitoarea acestuia. Creon, cumnatul lui Oedip, este trimis la oracol să afle de ce s-a abătut această nenorocire asupra Tebei. Oracolul motivează prin faptul că moartea lui Laios, predecesorul lui Oedip, nu a fost ispășită. În scopul de a afla cine l-a omorât pe Laios, Oedip cere să fie întrebat Tiresias, bătrânul profet orb. Tiresias îi spune lui Oedip că el este ucigașul lui Laios. Crezând că Tiresias și Creon au complotat împotriva lui, Oedip se ceartă cu ei. Soția sa, Iocasta, alături de care are patru copii, doi băieți - Eteocles și Polynikes - și două fete, Antigona și Ismena, îl liniștește spunându-i că lui Laios i s-a prezis că va fi ucis de propriul fiu, pe care l-au dat spre adopție în alt ținut pentru a evita această tragedie. În acel moment, Oedip își amintește motivul pentru care a venit în Teba: acela de a se îndepărta de familie ca să nu-și omoare tatăl, după cum i-a fost zis la naștere. La o răscruce, Oedip are un conflict cu un grup de tâlhari, astfel ucigându-și tatăl, deghizat să nu fie recunoscut ca rege. Oedip suferă o cădere nervoasă, scoțându-și ochii, considerând că aceștia sunt cei din cauza cărora nu a văzut adevărul.”³¹

Doi filosofi discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Am aflat azi ceva nou.
- Se poate ceva nou?
- Da.
- Mă bucur.
- Destinul este și o problemă de filosofie.
- Da?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă în cele din urmă oamenii vor să știe ce este destinul.
- Este o problemă încălcată.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă mai toată lumea crede că destinul este un fel de predestinare.
- Și nu este?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă destinul este mai mult menire.
- Menire?
- Da.
- În ce sens?
- Dumnezeu are un plan generic cu viața noastră.
- Și?
- Noi totuși suntem liberi să îl acceptăm sau nu.
- Și să mergem pe cont propriu.
- Da.
- Și de ce am face acest lucru?
- Știi de ce?

³¹ Idem.

- Nu.
- Fiindcă nu ne cunoaștem pe noi înșine.
- Adică?
- O să îți spun.
- Te rog.
- Marele filosof german Schopenhauer mergea odată pe stradă îngândurat și cum la un moment dat era transportat cu totul în lumea ideilor, lovește în piept așa de tare pe un trecător, încât acesta se oprește foarte indignat și într-un mod zgomotos îi cere socoteală, cine este el de-și permite o așa lipsă de atenție când merge pe stradă.
- Înțeleg.
- Filosoful însă nu-și pierde cumpătul și ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic, îi zise.
- Ce?
- Ce n-aș da să știu cine sunt! Ani de-a rândul am meditat asupra acestui lucru, dar fără niciun rezultat. Dacă Dumnezeu mi-ai putea spune cine sunt eu, v-aș da jumătate din averea mea.
- Adică?
- Omul care a cercetat totul și care a încercat să pătrundă cele mai ascunse secrete ale ființei umane, — nu se cunoaște pe sine însuși și nu poate să răspundă la întrebarea foarte simplă: Ce este omul?
- Înțeleg.
- Și trebuie să amintim că Schopenhauer n-a fost om sărac!
- Ce nimerit răspuns!³²
- Așa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Oamenii nu se cunosc pe ei înșiși.
- Și?
- Fiindcă nu o fac merg pe căi străine de Dumnezeu.
- Un moment.
- Ce?
- Ce legătură are destinul cu Dumnezeu?
- Destinul este în cele din urmă în puterea lui Dumnezeu nu?
- Da.
- Vezi?
- Cred că încep să înțeleg.
- Ce anume?
- Dumnezeu vrea ca noi să cooperăm cu el.
- Așa este.
- La a ne face un destin frumos în această viață?
- Da.
- Deci destinul este cooperare?
- Sinergie?
- Sinergie?
- Da.
- Ce înseamnă?
- Înseamnă cooperare în limba greacă.
- Frumos.
- Așa este.
- Îți mulțumesc pentru lămuriri.
- Plăcerea a fost de partea mea.
- La revedere.

³² Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Iată ce spunea despre opoziție dintre destin și pronie părintele Mihail Daniliuc: “de multe ori am evidențiat însemnătatea vorbelor de duh, un tezaur inestimabil al gândirii și simțirii poporului credincios. În neasemuita și originala sa bogăție s-au strecurat însă expresii nu întotdeauna ortodoxe. Adesea am auzit vorba din bătrâni: „ce ți-e scris în frunte ți-e pus” sau „așa i-a fost crucea” ori „asta i-a fost soarta”. Potrivit acestor ziceri, fiecare dintre noi avem „scrise” o soartă, un destin, un parcurs implacabil al vieții, față de care s-ar părea că nu putem face nimic, mărginindu-ne doar la urmarea drumului rânduit. Cine oare se ocupă cu împărțirea destinelor? Cel mai ușor răspuns ar fi: „Dumnezeu”. Bineînțeles că nu este așa! Dacă Cerescul Tată ar hotărî astfel, iar noi ne-am angaja pe o cale independentă de propriile decizii, atunci ne-am pierde libertatea și nu am mai putea fi făcuți responsabili pentru nenumăratele neajunsuri ale vieții noastre, căci, în mod evident, ne vom disculpa foarte ușor: „Nu-i vina mea! Așa mi s-a dat de Sus!”. În plus, dacă ne-am supune unei căi existențiale dinainte trasate, atunci ce rost ar avea Judecata de Apoi, de vreme ce noi am împlinit ceea ce au stabilit alții în ce ne privește? Problema pare limpede.”³³

CAPITOLUL 2

PRONIA NU ESTE PREDESTINARE

După cum am spus mai sus, psihologia predestinației nu este foarte diferită de mentalitatea păgână a unui destin impacabil hotărât de zei. Aceasta fiindcă Jean Calvin care a fost și autor al predestinației a susținut că indiferent ce fapte bune sau rele face omul în această viață, el va ajunge în rai în funcție de ceea ce va decide Dumnezeu după un plan predestinat înainte de crearea fiecăruia dintre noi. Este evident că în predestinare nu există

- nici libertate
- și nici cooperare (sinergie)

cu Dumnezeu.

Iată ce spunea despre predestinație tot părintele Mihail Daniliuc: “învățătura Ortodoxă respinge cu hotărâre predestinația, existența unui drum individual, personal gata jalonat. Suntem liberi să trăim după cum ne dictează propria conștiință. Ce-i drept, Tatăl Ceresc ne previne că îndepărtarea de harul Său duce la moarte, la haos. De aceea, cu dragoste părintească, ne avertizează asupra pericolului ce ne paște atunci când refuzăm să-I urmăm sfaturile, complăcându-ne în însingurare și distanțare față de Dumnezeu: „iată Eu astăzi ți-am pus înainte viața și moartea, binele și răul..., binecuvântare și blestem. Alege viața ca să trăiești tu și urmașii tăi” (Deuteronom 30, 15-19). Carevasăzică, Domnul ne arată binele, ne îndeamnă să-l săvârșim, promițându-ne și răsplata conlucrării cu harul, cu sfatul Său preaînțelept, dar nu ne obligă nicidecum să urmăm calea indicată. Alegerea ne revine nouă.”³⁴

Ceea ce este mai puțin înțeles pentru noi este că de fapt noi ajungem să facem alegeri în această viață dintre care cea esențială este între bine și rău. Teoretic toți oamenii ales binele. Dar nu toți acționează în corespondență cu binele. În marile tribunale mai toți marii criminali și infractori au

- scuze,
- justificări,
- explicații
- și pardonări

pentru fărâdelegile comise.³⁵

Prin urmare nu numai trebuie să optezi pentru bine în această viață ci la fel de bine trebuie să și lucrezi binele. Se știe că există în popor zicala că *drumul spre iad este pavat cu intenții bune*. Aceasta fiindcă sunt mulți care sunt bine intenționați dar când vine vorba să facă fapte bune sunt mult mai

- rezervați,
- sfioși
- și retrași.

³³ Arhimandritul Mihail Daniliuc, <https://doxologia.ro/sa-credem-destin> (accesat pe 29.03.2026).

³⁴ Idem.

³⁵ A se vedea Radu Teodorescu, *Deptarea între speculație religioasă și relativism moral. O analiză creștin ortodoxă* (Cugir, 2023).

De ce? Fiindcă de multe ori facerea binelui necesită și sacrificiu. Este vorba de un sacrificiu pe care puțini vor să și-l asume. Părintele Haralambos Papadopoulos spunea că pentru a înțelege pronia lui Dumnezeu Tatăl cu noi și cu lumea de mai multe ori trebuie să avem răbdare. Aceasta fiindcă ceea ce azi pare că este o nefericire în 2 ani s-au putea să se dovedească o binecuvântare. „Noi vedem o parte. Dacă vezi o parte nu poți înțelege întregul, nu-l poți explica. Vedem ceva ce se întâmplă astăzi. Ni se pare de neînțeles și spunem: „De ce, Dumnezeul meu?”. Dacă vezi același fapt după douăzeci de ani vei zice: „Slavă Ție, Dumnezeule!”. Însă în clipa aceea ai o înțelegere parțială a faptului. Ceva ce se petrece astăzi influențează viața, viitorul. Însă în clipa respectivă nu poți pricepe. Din pricina asta și scrie Sfântul Maxim că „cel ce la momentul încercării nu arată îndelungă-răbdare pentru lucrurile supărătoare din viață, nu are nici iubire desăvârșită, nici nu a cunoscut în profunzime pronia lui Dumnezeu”. Numai printr-o percepție duhovnicească și virtute înaltă vei putea înțelege sensul celor ce se petrec.”³⁶

Pronia este una care ne spune că între voia lui Dumnezeu Tatăl și voia noastră trebuie să existe o armonie. Nu are cum să fie armonie între aceste două voi dacă noi devenim

- răi,
- infractori,
- pătimiși
- viciați
- sau vicleni.

Aceasta fiindcă este bine să știm că un atribut al lui Dumnezeu Tatăl este sfințenia.

Ceea ce este mai trist este că în istoria lumii și în istoria religiilor ei bine de mai multe ori sfințenia a ajuns să fie falsificată și contra făcută. Știm azi de mai multe forme de sfințenie:

- hindusă,
- budistă,
- confucianistă,
- taoistă,
- zoroastriană
- sau islamică.³⁷

Predestinația după cum am spus ajunge să facă libertatea omului imposibilă. Aceasta fiindcă indiferent ceea ce ar face el în această viață în cele din urmă “zarurile au fost aruncate deja.” Este bine să știm că dacă nu am avea libertate ei bine noi oamenii nu am fi diferiți de roboți sau de mașini care acționează numai din dispoziții externe.

Totuși este bine să știm că pronia înseamnă o libertate din proprie inițiativă a omului de a merge și a face voia lui Dumnezeu Tatăl. Acest lucru ni l-a spus și Iisus când a spus în rugăciunea domnească: facă-se voia Ta. Prin urmare deducem că este mai important să se facă voia lui Dumnezeu Tatăl decât voia noastră.

Tot despre raportul dintre pronia lui Dumnezeu Tatăl și libertate ei bine părintele Haralambos Papadopoulos spunea: „acum, chipurile în care se arată pronia dumnezeiască, după Sfântul Ioan Damaschin, „nu pot fi lămurite rațional, nici nu pot încăpea în mintea noastră”. Asta ne arată că pronia lui Dumnezeu este, după Sfântul Paisie, de neîmbrăcat și mai presus de cercetare. Dincolo de felurile de manifestare, scopul proniei este mântuirea tuturor ființelor în general și a omului în special, și viața veșnică. Așa cum oricărei purtări de grijă îi sunt menite salvarea, păstrarea nevătămată a obiectului ei, tot așa și grija lui Dumnezeu are ca scop mântuirea, împlinirea noastră în Hristos.

Dacă Dumnezeu își revarsă pronia asupra noastră, atunci, am putea să ne întrebăm, mai există libertate pentru om? În primul rând, după cum am afirmat și altă dată, libertate umană există, îndeajuns și lucrătoare, dar în limitele relativității. Nimeni altcineva în afară de Dumnezeu nu e absolut liber.”³⁸

La fel de bine nu trebuie să înțelegem pronia lui Dumnezeu Tatăl ca fiind o stare de dependență. De ce? Fiindcă sunt mulți care în sinea lor sunt obsedați de

- control,
- autonomie
- și determinare egoistă de sine.

³⁶ Preot Haralambos Papadopoulos "ÎNCREDEREA", Editura Sophia <https://www.crestinortodox.ro/credinta/pronie-noroc-161646.html> (accesat pe 29.09.2025).

³⁷ A se vedea George Doherty Bond, Richard Kieckhefer, *Sainthood : its manifestations in world religions* (Berkley, 1990).

³⁸ Preot Haralambos Papadopoulos "ÎNCREDEREA", Editura Sophia <https://www.crestinortodox.ro/credinta/pronie-noroc-161646.html> (accesat pe 29.09.2025).

În acest sens este bine să știm că pronia lui Dumnezeu Tatăl și egoismul sunt incomparabile. Aceasta fiindcă prin pronia Dumnezeu Tatăl vine la noi. Dacă Dumnezeu Tatăl vine la noi ei bine și noi trebuie să facem un efort și să ieșim în întâmpinarea Lui.

Este evident că prospectul unei predestinări nu poate decât să fie un lucru care ne sperie. Aceasta fiindcă în predestinare dacă un sfânt toată viața lui s-a rugat și a făcut fapte bune ei bine în cele din urmă dacă este predestinat el va ajunge tot în iad. Acest lucru este evident o aporie sau mai bine spus o nedreptate. Aceasta fiindcă sunt mai multe lucruri care nu pot să susțină că binele nu este răsplătit de Dumnezeu și răul nu este pedepsit de El.³⁹

Tot părintele Haralambos Papadopoulos spunea că pronia este de fapt un fel de sinergie între Dumnezeu Tatăl și noi: „pe urmele Sfântului Ioan Damaschin, vom susține că omul are capacitatea de a acționa liber. Această capacitate poate fi sau nu în acord cu pronia lui Dumnezeu. A acționa liber înseamnă că omul poate să aleagă dintre cele aflate sub puterea lui, prin a sa voie, ceea ce vrea să înfăptuiască. Dacă ceea ce a ales e bun, Dumnezeu binecuvântează, își dă acordul, întrucât fapta e în concordanță cu planul providenței Sale față de noi. În acest caz avem parte de sinergia voinței noastre cu voința lui Dumnezeu.

Dar, dacă fapta noastră nu este bună, Dumnezeu nu-Și dă acordul; atunci este stimulat harul capacității noastre de a acționa liber prin îngăduința voii lui Dumnezeu. Dumnezeu nu voiește, însă îngăduie să se petreacă aceasta în virtutea scopului nu imediat, ci mai îndepărtat al pedagogiei noastre. Dar, dacă nu ne înțelegem și continuăm să trăim împotriva voii și proniei Sale, ajungem, după Sfântul Ioan, la desăvârșita părăsire de către Dumnezeu. Libertatea noastră poate exista fără ca pronia și planul lui Dumnezeu față de noi să fie desființate. Alegem ceea ce vom făptui, dar urmarea faptei noastre nu depinde doar de noi. Există o sinergie între Dumnezeu și om.”⁴⁰

Este bine să știm că avem numai de câștigat dacă ajungem să lăsăm pronia lui Dumnezeu Tatăl să lucreze în viața noastră. Aceasta fiindcă în primul rând vom ajungem să evităm mai multe

- dificultăți,
- probleme,
- necazuri
- și greutăți.

De ce? Fiindcă de multe ori s-a dovedit că alegerile noastre lasă de dorit. Omul se lasă dus de primele impresii și evident că aceste lucruri sunt unele care nu îi sunt de folos. Numai Dumnezeu Tatăl este unul care poate să ne facă să vedem viața și lucrurile esențial, în profunzime și existențial.

Ne încăpățânăm de mai multe ori să credem că de fapt o alegere proastă făcută în viață este un lucru bun și util când în realitate nu este. Aceasta fiindcă este bine să știm că de mai multe ori pronia lui Dumnezeu Tatăl în viața noastră acționează ca inspirație.

Tot părintele Haralambos Papadopoulos spunea în acest sens: „aceasta, la rândul său, dă naștere unei alte întrebări: cu care om Dumnezeu lucrează, colaborează? Este sinele meu de acum? Cel al copilăriei? Sau poate al adultului? Cel pe care-l știu eu sau cel ce acționează și lucrează fără să mă întrebe?

Răspunsul la această întrebare legitimă este că Dumnezeu conlucrează nu doar cu ceea ce noi numim „sinele nostru”, ci cu ceva mai profund, cu acel nucleu al existenței, exprimat în limbajul și spiritul patristic în diferite chipuri, precum „inima adâncă”. De aceea, de pildă, nenumărați oameni, care în afară nu par foarte religioși, nu frecventează biserica și, în general, n-au o purtare pe potrivă omului lui Dumnezeu, sunt înzestrați cu virtuți. Si te întrebi cum de au acele virtuți. Le au pentru că Dumnezeu împreună-lucrează cu partea nevăzută, cu cele nearătate și ascunse” (Psalmi 50) ale inimii.

În consecință, am spune că a ne încredința proniei lui Dumnezeu nu e nimic altceva decât cunoștința că mântuirea lui Dumnezeu e aproape. Nu pentru că suntem desăvârșiți, ci pentru că vom fi arătat lui Dumnezeu, în pofida neputinței și limitării, că alegerea noastră este de a ne conforma voii Sale, fără a stăruie egoist asupra planurilor noastre nu de puține ori obtuze.”⁴¹

³⁹ A se vedea Radu Teodorescu, *Sufletul între îngeri și demoni* (Cugir, 2023).

⁴⁰ Preot Haralambos Papadopoulos "ÎNCREDEREA", Editura Sophia <https://www.crestinortodox.ro/credinta/pronie-noroc-161646.html> (accesat pe 29.09.2025).

⁴¹ Idem.

Prin urmare este bine să știm că trebuie să fim unii care să alegem să facem voia lui Dumnezeu Tatăl fiindcă în acest mod în cele din urmă pronia va ajunge să lucreze în noi și să își facă simțită prezența. Pronia după cum am spus este prezența discretă a lui Dumnezeu Tatăl în viața noastră.

„Este bine să știm că urme ale predestinației găsim și în islam în conceptul de qadar. “Qadar (în arabă قدر, transliterat qadar, care înseamnă „soartă”, „prestabilirea divină”, „predestinare”) este conceptul de destin divin în Islam. El este unul dintre cei șase stâlpi ai credinței islamice, împreună cu credința în unicitatea lui Dumnezeu, cărțile revelațiilor, profeții Islamului, Ziua Învierii și îngerii.

Conceptul că soarta omului este determinată de voia lui Allah este menționată în mod clar în Coran: „El (Coranul) nu este decât o îndemnare pentru lumi; Pentru acela dintre voi care voiește să meargă pe drumul cel drept. Dar voi nu puteți voi decât dacă voiește Allah, Stăpânul lumilor.”

Predestinarea este respinsă de șiaism.”⁴²

Doi moraliști discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Ce părere ai de pronie.
- Este extrem de discretă.
- Discretă?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă Dumnezeu nu intră cu bocancii în viața omului.
- Așa este.
- Vezi?
- Știi ce nu înțeleg?
- Ce?
- Când facem voia lui Dumnezeu acționăm conform proniei Lui.
- Da.
- Și când nu facem voia lui?
- Sunt două alternative.
- Care?
- Ne facem pe plac nou.
- Și mai ce?
- Sau îi facem pe plan diavolului.
- Așa este.
- Mă bucur că ești de acord.
- Adevărul este că știu și eu un lucru.
- Care?
- Că nu există cale de mijloc între Dumnezeu și diavol.
- Așa este.
- Oamenii se comportă ca și cum ar fi.
- Dar nu este.
- Așa este.
- Și care crezi că trebuie să fie atitudinea noastră în fața proniei lui Dumnezeu Tatăl?
- Unde de smerenie.
- De ce?
- Fiindcă Dumnezeu Tatăl iubește smerenia.
- Am mai auzit acest lucru.
- Îngâmfare și orgoliul nu sunt compatibile cu pronia lui Dumnezeu Tatăl.
- În ce sens?

⁴² <https://ro.wikipedia.org/wiki/Predestinare> (accesat pe 29.03.2026).

- Îți voi spune.
- Te rog.
- Este vorba de o întâmplare din istoria creștin ortodoxă.
- Te ascult.
- Sozomen, care în Ancona se supunea la cele mai josnice munci, desconsiderând orice slavă, se însuflețea pentru cele cerești.
- frumos.
- Vestea sfințeniei sale, se răspândi atât de departe, încât lumea se îmbulzea în jurul lui spre a-l auzi și vedea.
- Cred.
- Între aceștia se afla odată și un țăran, care se nimerise să ajungă lângă sfânt chiar când curățea candelabrul din biserică.
- Și?
- Știind cine este, rămase cam dezamăgit văzându-l mic de statură și pipernicit.
- Chiar?
- El își zise.
- Ce?
- E imposibil ca într-o uscăciune de om ca acesta, să fie ascunse virtuți atât de mari. Așteptam să văd, o figură de om impunător, acesta însă abia dacă seamănă a om.
- Interessant.
- Sozomen a auzit vorbele țăranului, întrerupse lucrul, și alergând la țăran îl îmbrățișă și mulțumindu-i îi zise.
- Ce?
- Tu singur ai părere adevărată despre mine.⁴³
- Chiar așa a spus?
- Da.
- Câtă smerenie.
- Așa este.
- Câți dintre noi am putea să fim așa de smeriți?
- Puțini.
- De ce oare?
- Fiindcă orgoliul este mult mai ușor.
- În ce sens?
- Este ceea ce spunea filosoful român Petre Țuțea.
- Ce?
- Este bine să te negi pe tine zilnic pentru ca în locul gol rămas în tine să încapă Hristos.⁴⁴
- Ce frumos.
- Așa este.
- Deci se poate spune că trebuie să te negi pe tine pentru a lăsa ca pronia lui Dumnezeu Tatăl să lucreze în viața ta?
- Da.
- Mă gândeam eu.
- Dacă ești plin de ego pronia nu are cum să lucreze în tine.
- Mi se pare logic.
- Este.
- Deci pronia este una care toate le lucră spre binele nostru?
- Da.
- Deși de multe ori nu pare?
- Da.

⁴³ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

⁴⁴ Din *322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea* (București, 2008).

- Așa credeam.
- Credeai bine.
- Mă bucur.

O opinie cam ambiguă referitoare la pronie a avut filosoful și teologul catolic Toma Aquino: “în secolul al XII-lea, Toma de Aquino a scris că Dumnezeu predestinează anumite persoane către o viziune beatifică ca urmare mai degrabă a propriei lui bunătăți decât a creaturilor sale. Aquino crede, de asemenea, că oamenii au libertate de alegere, cauzându-și propriile păcate, și că sunt singuri responsabili pentru ele. Învățătură catolică deosebită mai multe moduri în care acționează voința lui Dumnezeu: el dorește în mod direct binele și doar permite răul. De Aquino considera că, permițând răul, Dumnezeu vrea ca omul să aibă dreptul să aleagă dacă să-l facă sau să nu-l facă.”⁴⁵

După cum poate unii știu este bine să știm că un similar al predestinației creștine în avem în karma hindusă. Ce este karma?

“Prin karma (sanskrită: कर्म, karman, pali: kamma - efect, faptă) este înțeles un concept filosofic-religios, prin care fiecare acțiune - fizică sau spirituală - are în mod inevitabil o urmare. Aceasta nu se manifestă neapărat în actuala viață.

"Karma" înseamnă acțiune. Pentru a înțelege mai bine conceptul de karma, Swami Vivekananda în cartea sa, "Raja Yoga", folosește exemplul unei pietre aruncate în vid (unde forța gravitațională a planetelor nu există). Orice piatră arunci în acest mediu se va întoarce în cele din urmă la tine, cu un impuls (masă x viteză) egal cu cel pe care l-ai folosit pentru a o arunca. În același fel, orice acțiune se întoarce în cele din urmă, egal și în aceeași formă, la cel care a inițiat-o.”⁴⁶

Este adevărat că hindușii sunt unii care au creat un fel de “filosofie” în jurul termenului de karma dar ceea ce trebuie să știm este că în cele din urmă karma este tot predestinare a celor 300 de milioane de zei care există în hinduism.

Sunt mai puțini cei care au ajuns să vadă mai multe legături dintre karma hindusă și predestinare dar în realitate trebuie să știm că ele sunt cât se poate de legate una de alta.⁴⁷

“De ce nu este acest concept evident pentru noi toți? Explicația yoginilor himalayeni este: "pentru că uităm". Uneori, efectul acțiunilor din trecut se manifestă la un moment ulterior în aceeași viață, alteori se actualizează doar într-o viață viitoare, când condițiile sunt propice. Chiar și când se manifestă în viața actuală, noi am uitat de mult acțiunea respectivă. Și nici nu putem vedea întotdeauna legătura, pentru că ea nu este doar la nivelul fizic, material. Căile "Domnului" nu sunt întotdeauna ușor de înțeles. Este nevoie de o adâncă profunzime spirituală.

Chiar mai dificil este să poți vedea conexiunea cu o faptă dintr-o viață anterioară, mai ales când cei mai mulți dintre noi ne întrebăm încă dacă așa ceva chiar există.

Karma nu înseamnă neapărat ceva rău, și nu are decât o legătură extrem de vagă cu ideea creștină de "păcat". Nu este o pedeapsă. Este pur și simplu legea firii, unde ceea ce semeni, aceea culegi. Faptele bune se vor întoarce cândva la tine, la fel ca și cele negative. Depinde ceea ce proiectezi în viață, în fiecare moment.

Pe scurt, karma este un concept religios și filosofic prin care fiecare activitate, decizie fizică sau spirituală are o urmare obligatorie, pozitivă sau negativă.”⁴⁸

Sunt mai mulți care cred că în cele din urmă pronia este soartă. Ce este soarta? E bine trebuie să știm că soarta după mai multă lume nu este nimic mai mult decât

- destin
- și predestinare.

De ce? Fiindcă definiția sorții este: “forță (sau voință) supranaturală despre care se crede că hotărăște tot ce se petrece în viață.”⁴⁹

Totuși este bine să știm că accepția termenului de soartă nu este numai predestinare fiindcă este bine să știm că soarta mai poate să însemne:

⁴⁵ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Predestinare> (accesat pe 29.03.2026).

⁴⁶ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Karma> (accesat pe 29.03.2026).

⁴⁷ A se vedea Sfântul Ioan Gură de Aur, *Soartă și providență* (București, 2005).

⁴⁸ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Karma> (accesat pe 29.03.2026).

⁴⁹ După Dicționarul explicativ.

- situație, concurs de împrejurări existente la un moment dat,
- evoluție, desfășurare (a unei acțiuni).⁵⁰

Ceea ce trebuie să știm este că o soartă avem cu toții în această lume însă ea poate să fie modificată mai ales de alegerea existențială pe care o facem între bine și rău. În acest sens trebuie să știm că dacă alegem binele ei bine vom avea o soartă bună în această viață și în viața de apoi. Dacă alegem răul, evident că situația noastră se va înrăutăți mai ales în viața de apoi.⁵¹

„Cunoașterea lui Dumnezeu nu poate fi încăpută de mintea noastră. Este nesfârșită, cuprinde toate ființele, văzute și nevăzute, cele de la sfârșit și cele de la început. Dumnezeu le cunoaște pe toate cu acrivie, în toată adâncimea și lățimea lor. Domnul ne cunoaște pe noi, înainte de a ne cunoaște noi înșine. Cunoaște dispozițiile noastre launtrice și chiar și cel mai mic gând, cugetările, hotărârile noastre, mai înainte de le lua. Dar și înainte de zămislirea noastră și înainte de sfârșitul lumii ne-a cunoscut bine. De aceea David se minunează și strigă: „Doamne cercatu-m-ai și m-ai cunoscut”.

Duhul Sfânt este omniprezent. De aceea cel care este insuflat de Duhul Sfânt, are și el cunoașterea lui Dumnezeu. Cunoaște trecutul, prezentul, viitorul. I le descoperă Duhul Sfânt. Niciuna din faptele noastre nu este necunoscută lui Dumnezeu, ci toate sunt scrise. Se scriu și totuși nu se scriu. Se nasc și există, dar nu se nasc. Ceea ce cunoașteți voi acum, Dumnezeu cunoaște mai înainte de întemeierea lumii. Vă amintesc ceea ce spune Sfântul Simeon Noul Teolog în Rugăciunea Sfintei Împărtășiri: Cele nefăcute de mine le-au cunoscut ochii Tăi; în cartea Ta sunt scrise și cele încă nefăcute de mine.”⁵²

Este un mare paradox creștin ortodox că Dumnezeu Tatăl știe ce alegeri vom face în această viață dar El totuși ne respectă libertatea. Acest lucru nu îl pot înțelege calvinii și pentru acest lucru în cele din urmă trebuie să știm că se poate vorbi de calvinism ca o erezie.

Pronia lui Dumnezeu trebuie să știm că este un lucru care ajunge să ne ducă de mai multe ori pe căi pline de suspans dar în cele din urmă dacă cooperăm cu Dumnezeu nu avem decât să ajungem în rai.⁵³

“Mărturisirea Beligică din 1561 a afirmat că Dumnezeu „izbăvește și păstrează” din pierzanie „pe toți cei pe care i-a ales în Hristos Iisus Domnul nostru, în judecata sa eternă și neschimbătoare, din simplă bunătate, fără a ține cont de lucrările lor” (Articolul XVI). Calvinistii cred că Dumnezeu i-a ales pe cei pe care îi va salva și îi va aduce cu el în Rai înainte ca lumea să fie creată. Ei cred, de asemenea, că acei oameni pe care Dumnezeu nu îi salvează vor merge în Iad. Ioan Calvin a crezut că oamenii care au fost mântuiți nu își pot pierde niciodată mântuirea și „aleșii” (cei pe care i-a mântuit Dumnezeu) ar ști că au fost mântuiți din cauza acțiunilor lor.”⁵⁴

Se poate spune că într-un anume fel și teoria apocatastazei a lui Origen – deși este bine intenționată – este într-un anume fel tot predestinare. De ce? Fiindcă Origen susținea că depravații la fel ca demonii cu toții vor ajunge în rai la sfârșitul istoriei. Să fie lucrurile chiar așa? Putem oare să credem că un

- criminal,
- un tiran,
- un sadic,
- un homosexual,
- o lesbiană,
- o masochist
- sau un dictator

se va schimba dacă va avea șansa să ajungă în rai? Puțin probabil. Răul și binele trebuie să știm că prin practică ajung să devină un fel de natură definitorie a omului.

Iată de ce este bine să știm că deși apocatastaza lui Origen a fost bine intenționată ei bine în practică ea se dovedește a fi o imposibilitate. În comunitățile LGBT rar vom găsi pe unii care vor vrea să schimbe aceasta mai ales că în zilele noastre au ajuns să facă reclamă prin marșurile gay pride (mândria homosexualității) la modul lor de viață

⁵⁰ Idem.

⁵¹ A se vedea Vasilios Papadaki, *Viața veșnică de după moarte* (Galați, 2025).

⁵² <https://pelerinajesfantulmunteathos.ro/dumnezeu-cunoaste-dar-nu-predestineaza/> (accesat pe 29.09.2025).

⁵³ A se vedea Radu Teodorescu, *Căutarea rainului în creștinismul ortodox* (Cugir, 2017).

⁵⁴ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Predestinare> (accesat pe 29.03.2026).

- pervers,
- anormal,
- și sucit.

“În acest sens comun, liber al termenului, afirmarea sau negarea predestinării are o referință specială la doctrina calvinismului a alegerii necondiționate. În interpretarea calvinistă a Bibliei, această doctrină are în mod normal doar valoare pastorală legată de asigurarea mântuirii și de absolvirea mântuirii numai prin har. Cu toate acestea, implicațiile filosofice ale doctrinei alegerii și predestinării sunt uneori discutate dincolo de aceste limite sistematice. Sub tema doctrinei lui Dumnezeu (teologia propriu-zisă), decizia predestinată a lui Dumnezeu nu poate fi condiționată de nimic în afara lui, deoarece toate celelalte lucruri sunt dependente de el pentru existență și sens. Sub tema doctrinelor mântuirii (soteriologia), decizia predestinată a lui Dumnezeu este luată din cunoștința lui Dumnezeu despre propria sa voință (Romani 9:15) și, prin urmare, nu este condiționată de deciziile umane (mai degrabă, deciziile umane libere sunt lucrări ale deciziei lui Dumnezeu, care stabilește realitatea totală în cadrul căreia acele decizii sunt luate în detaliu exhaustiv: adică nimic lăsat la voia întâmplării). Calvinistii nu pretind să înțeleagă cum funcționează acest lucru; dar insistă ca Scripturile să învețe atât controlul suveran al lui Dumnezeu, cât și responsabilitatea și libertatea deciziilor umane.”⁵⁵

Este evident că fatalismul este fără nici o îndoială este și el o formă de predestinare calvină. Ce este prin urmare fatalismul? Este o “doctrină care consideră că toate evenimentele din viața oamenilor sunt dinainte determinate și că totul se desfășoară sub forța implacabilă a destinului sau a providenței divine.”⁵⁶

Fatalismul este unul care se poate vedea că de mai multe ori își face simțită prezența în societatea noastră prin

- mas media,
- cinema,
- internet
- sau cărți.

Aceasta fiindcă sunt mai mulți care cred că lucrurile merg prost și evident că vor merge și mai prost pe viitor.

„Aceste cuvinte unii le răstălmăcesc și spun: „De vreme ce Dumnezeu pe toate le are scrise, avem soartă, avem noroc, avem destin. Prin urmare, era scris să faci și destinat, de pildă o crimă”. Îmi vei spune: „Dacă este scris că este scris ca eu să ucid pe cineva, sunt eu responsabil sau nu? De vreme ce până și cele nefăcute ale mele Tu le-ai cunoscut, de ce să fim responsabili, noi oamenii? Acum spune-mi tu, care spui că Dumnezeu este bun, de ce a scris aceasta și nu m-a oprit să fac aceasta?”.

Aici este taina. Dumnezeu în atotputernicia și în atotștiința Lui le cunoaște pe toate, chiar și pe cele viitoare care urmează să se petreacă. Dar nu El este cauza răului. Dumnezeu cunoaște de mai înainte, dar nu predestinează. Pentru Dumnezeu nu există trecut, prezent și viitor. Toate sunt descoperite înaintea Lui. Așa cum spune Apostolul Pavel: „Și nu este nici o faptură ascunsă înaintea Lui, ci toate sunt goale și descoperite, pentru ochii Celui în fața Căruia noi vom da socoteală”. Ca un Atoateștiutor, cunoaște și binele și răul. Împreună-lucrează cu binele, ca Unul ce din fire este bun, și este străin de răutate. De vreme ce este străin de rău, cum este cu putință să ne predestineze pentru rău? Dumnezeu le-a creat pe toate bune foarte și a dat tuturor o menire sfântă.”⁵⁷

Pronia lui Dumnezeu nu este providență fiindcă este bine să știm că viața noastră este una care evident că de mai multe ori este plină de

- neprevăzut,
- spontan,
- impredictibilitate,
- noutate
- și suspans.

Nu știm ce ne rezervă viitorul de la o zi la alta ceea ce ne spune că în cele din urmă noi suntem cei care ajungem să determinăm viitorul în funcție de deciziile și hotărârile noastre. Fără de nici o îndoială că dacă predestinația ar fi adevărată ei bine viața noastră ar fi un mare absurd. De ce? Fiindcă este bine să știm că a face o viață binele și a te

⁵⁵ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Predestinare> (accesat pe 29.03.2026).

⁵⁶ După Dicționarul explicativ.

⁵⁷ <https://pelerinajefantulumunteathos.ro/dumnezeu-cunoaste-dar-nu-predestineaza/> (accesat pe 29.09.2025).

nevoii să mergi pe calea virtuții ei bine ar fi cel mai absurd lucru să ajungi în iad fiindcă Dumnezeu Tatăl nu te-a predestinat la începutul lumii să ajungi în rai. Predestinația este prin urmare absurdă fiindcă crede că aleșii sunt unii din veșnicie.

„Problema este răul, pe care Ortodoxia îl explică într-un chip minunat; nu există altul mai bun. Explicația pe care o dă este următoarea: Răul există și provine de la diavolul. Înălăuntrul nostru este și duhul cel rău și duhul cel bun și se luptă între ele. „Fie pe unul îl va urî și pe celălalt va iubi, fie de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să sluiți lui Dumnezeu și lui mamona”. Adică înălăuntrul nostru se dă o luptă între bine și rău. În această luptă însă omul este liber să hotărască ce să aleagă. Prin urmare, nu Dumnezeu este Cel care predestinează și hotărăște, ci libera voință a omului.

Dumnezeu în atotștiința Lui cunoaște cu multă acrivie mai înainte de întemeierea lumii că cineva va face, de pildă, la vârsta de 33 de ani o crimă. Dar omul în libertatea voinței sale – dar pe care l-a primit de la Dumnezeu, însă l-a pervertit – acționează în deplina sa libertate.”⁵⁸

Doi istorici discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Tu crezi că conduce cineva istoria umană?
- Ce întrebarea este aceasta?
- Una firească.
- Evident că Cineva conduce istoria.
- Dumnezeu?
- Da.
- Dar cum?
- Tu de pronie ai auzit?
- Da.
- Pronia este menirea pe care Dumnezeu o dă istoriei umane.
- Dar de ce sunt atât de multe lucruri rele în istorie.
- Hai să te întreb un lucru.
- Întreabă-mă.
- Împăratul roman Nero a dat foc Romei.
- Da.
- L-a obligat Dumnezeu să o facă?
- Nu.
- A făcut-o din propria lui alegere?
- Da.
- Deci putem să Îl facem responsabil pe Dumnezeu că a dat foc Romei?
- Nu.
- Hitler a declanșat al doilea război mondial.
- Da.
- L-a obligat Dumnezeu să facă acest lucru?
- Nu.
- Deci este vinovat Dumnezeu de ceea ce a făcut Hitler?
- Nu.
- Deci să nu dăm vina pe Dumnezeu de răutățile pe care le fac oamenii.
- Să știi că nu m-am gândit la acest lucru.
- Ar fi bine să o faci.
- Așa este.
- Deci oamenii sunt fie buni sau fie răi?
- Cei mai mulți dintre noi suntem undeva la mijlocul căii dintre bine și rău.

⁵⁸ Idem.

- Cum?
- Și între păgâni existau oameni buni și modești.
- Chiar?
- Da.
- Deși erau păgâni?
- Da.
- Cum?
- O să îți dau un caz.
- Te rog.
- Marele beliduce grec, Timoleon, era foarte smerit și cumpănit la vorbe.
- frumos.
- Dacă pentru oarecare fapte era lăudat, el răspundea așa.
- Ce?
- Numai decât că multumește „zeilor” pentru toate.
- interesant.
- El zicea așa.
- Ce?
- Nimic nu se întâmplă în lume fără voința zeilor, cărora li-a ridicat și o statuie în casa sa.⁵⁹
- Interesat.
- Acum să știi că el tot păgân a rămas.
- Cred.
- Ai auzit de împăratul Iulian Apostatul?
- Da.
- El susținea că omul poate să fie virtuos și fără credința în Hristos.
- Și?
- Adevărul este că poți să fi virtuos și fără Hristos.
- Și atunci de ce este nevoie și de credința în Hristos?
- Fiindcă El este sursa reală a virtuții.
- Înțeleg.
- Poți să bei apă dintr-un izvor la locul unde se varsă în râu.
- Dar?
- Dacă vrei să afli sursa trebuie să mergi la sursa izvorului.
- Și acolo apa este mai curată?
- Da.
- Bine spus.
- Mă bucur că ești de acord.
- De mai multe ori când am văzut dezastrele din istoria am tins să Îl învinovățesc pe Dumnezeu.
- A fost Dumnezeu vinovat că Napoleon nu a voit să cedeze puterea și a provocat dezastrul de la Waterloo?⁶⁰
- Nu.
- Și mai este ceva.
- Ce?
- Cele mai multe dezastre în istoria au apărut pe un anume fond.
- Ce fond?
- Oamenii au încetat să mai aspire la sfințenie.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Când omul aspiră la sfințenie este bine.

⁵⁹ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

⁶⁰ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Waterloo> (accesat pe 29.03.2026).

- Fiindcă se simte motivat să facă binele?
- Da.

„Nu Dumnezeu este cauza, nici nu ne destinează pentru acest scop. Atotștiința Lui nu ne îndatorează. El respectă libertatea noastră, nu o anulează. Ne iubește, nu ne face robi, ne dă valoare. Dumnezeu nu intervine în libertatea noastră, ci o respectă, ne dă libera alegere. Prin urmare suntem răspunzători, fiindcă facem ceea ce vrem noi. Nu ne obligă Dumnezeu. Lui Dumnezeu Îi este cunoscut că tu vei uide pe acest om, dar nu este rânduit de Dumnezeu ca să săvârșești aceasta.

Cum este cu putință ca Dumnezeu, Care ne-a creat din negrăită dragoste și El Însuși este Dragostea absolută și voiește numai dragoste, să vrea să te conducă la răutate și la ucidere? Îți dă libertatea și apoi ți-o ia? Tu ești cel care acționează în deplină libertate, tu hotărăști ceea ce Dumnezeu cunoaște de mai înainte, fără să te silească; de aceea și ești răspunzător.”⁶¹

CAPITOLUL 3

PRONIA ÎNSEAMNĂ PREZENȚA DISCRETĂ A LUI DUMNEZEU TATĂL ÎN LUMEA NOASTRĂ

Discreția se poate spune că este una dintre trăsăturile lui Dumnezeu Tatăl. Aceasta fiindcă este bine să știm că prin Domnul Iisus Hristos s-a descoperit toată smerenia Sfintei Treimi. În ce sens vorbim aici de discreție ca smerenie? Este bine să știm că în creștinismul ortodox cultul liturgic adus lui Dumnezeu Tatăl este liber. Nu te poate obliga nimeni să mergi la biserică cu forța. De ce acest lucru? Fiindcă este bine să știm că Dumnezeu Tatăl este discret. Ce este în cele din urmă discreția în accepție creștin ortodoxă? Prin urmare discreția este

1. rezervă în atitudine, reținere în vorbe și în fapte,
2. figurat: calitatea de a nu atrage atenția, de a nu șoca (prin aspect).⁶²

Dumnezeu Tatăl este discret fiindcă este smerit. Smerenia este una dintre trăsăturile de bază a lui Dumnezeu lucru care este mai greu de înțeles pentru mai multă lume. De fapt acest lucru nu a fost înțeles de diavol care este o ființă a orgoliului absolut.

„Dumnezeu a dăruit omului tot ce este mai frumos și mai bun. L-a menit să devină desăvârșit. I-a dat însă și libertatea și astfel i se dă posibilitatea să urmeze binele sau răul. Pe de o parte dragostea lui Dumnezeu, iar pe de altă din parte libertatea omului. Dragostea și libertatea se împletesc. Se unește duhul cu Duhul. Aceasta este viața mistică. Când duhul nostru se unește cu Duhul lui Dumnezeu, atunci facem binele, devenim buni.”⁶³

Discreția nu poate să apară acolo unde nu există smerenie și modestie. De ce? Fiindcă este bine să știm că nu ai cum să fie discret dacă

- te lauzi,
- de auto-adulezi,
- te umfli în pene (cum se spune în popor)
- și adori pe tine însuși mai presus de oricine.

Ei bine se poate spune că de mai multe ori lumea din jurul nostru ajunge să nu mai vadă lucrarea lui Dumnezeu Tatăl în lumea noastră tocmai fiindcă – după cum am spus – El este discret.

Discreția lui Dumnezeu Tatăl cel mai bine se vede prin pronia lui prin care El conferă mai ales *sens* lumii noastre. Lumea noastră nu ar avea sens dacă nu ar exista pronia discretă a lui Dumnezeu Tatăl și trebuie să știm că acest lucru este cu adevărat o mare tragedie.

Omul suferă mai mult când află că viața lui nu are sens. Din nefericire sunt din ce în ce mai mulți care simt că nu mai au nici o direcție în viață fiindcă viața lor este fără de sens.

Cu pronia lui Dumnezeu Tatăl care este actualizată în viața noastră prin rugăciune ei bine viața noastră are sens și este cât se poate de logică și firească. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă sunt din ce în ce mai mulți care nu știu care este sensul vieții lor fiindcă nu vor să vadă pronia discretă a lui Dumnezeu Tatăl în lume.

⁶¹ <https://pelerinajefantulumunteathos.ro/dumnezeu-cunoaste-dar-nu-predestineaza/> (accesat pe 29.09.2025).

⁶² După Dicționarul explicativ.

⁶³ <https://pelerinajefantulumunteathos.ro/dumnezeu-cunoaste-dar-nu-predestineaza/> (accesat pe 29.09.2025).

„Pentru patimile noastre este răspunzătoare voința noastră. Dumnezeu nu vrea să îngrădească libertatea noastră, nu vrea să ne silească. De noi depinde ce vom face și cum vom trăi. Fie vom trăi pe Hristos și vom avea trăiri dumnezeiești și fericirea, fie vom trăi în melancolie și întristare. O stare intermediară, de mijloc nu există. Fie vei fi, fie nu. Fie una, fie cealaltă. Firea se răzbună, urăște răul. Orice poate să fie astfel, dar poate și să nu fie. Sărutarea, de pildă, poate fi sfântă, dar poate fi și vicleană. Dar tocmai aceasta are valoare, ca omul să acționeze liber. Dumnezeu l-a făcut pe om să ceară el singur să devină bun, să-și dorească singur aceasta și să devină, într-un oarecare fel, ca și cum ar fi izbânda sa, în vreme ce în realitate provine de la harul lui Dumnezeu. Ajunge mai întâi în punctul de a-și dori aceasta, de a o iubi, de a o dori și apoi vine dumnezeiescul har și o săvârșește.”⁶⁴

Prin urmare se poate spune că de mai multe ori pronia discretă a lui Dumnezeu Tatăl

- ne însoțește,
- ne însuflețește,
- ne cercetează
- și de îndrumă

prin har. Harul este unul care atunci când apare în suflet face ca totul să fie armonie și bucurie.⁶⁵

Este adevărat că în cele din urmă pronia rămâne o taină. Totuși de mai multe ori ea poate să fie descifrată și înțeleasă. Se cunoaște povestea cu un rege că avea în serviciul lui un bijutier care tot obișnuia să spună: că mare-i Dumnezeu. Regele era deranjat de aceste vorbe fiindcă ar fi voit să spună: că mare-i regele. S-a gândit să îi vină de hac. L-a chemat pe bijutier pentru a îi lustrui un inel cu o piatră prețioasă. I-a arătat inelul și când bijutierul nu a fost atent a luat piatra prețioasă și a arunca-o pe fereastră în mare. Fără să fie conștient de lipsa pietrei prețioase bijutierul a plecat acasă. Acolo a crezut că a pierdut pe drum piatra dar nu a deznădăjduit. Femeia lui tocmai a plecat la piață și a cumpărat un pește. Când l-a tăiat în burta peștelui a putut găsi piatra aruncată de rege. Peștele o înghițise. Bijutierul a luat-o și a lustruit-o și mai apoi s-a dus și i-a dat inelul ca nou după care a spus:

- Că mare-i Dumnezeu.

Uimit regele a răspuns:

- Așa este. Că mare-i Dumnezeu.⁶⁶

„Dumnezeu este dragoste, nu este un simplu spectator al vieții noastre. Poartă de grijă și Se interesează ca un Părinte al nostru ce este, dar respectă și libertatea noastră. Nu ne silește. Noi să avem nădejde în Pronia lui Dumnezeu și, de vreme ce credem că Dumnezeu ne poartă de grijă, să avem curaj, să ne încredințăm dragostei Sale și atunci Îl vom vedea neîncetat lângă noi. Nu ne vom teme ca nu cumva să pășim alături.

Câte ace are fiecare pin? Dumnezeu le cunoaște și fără voia Lui niciunul nu cade jos. La fel și perii capului nostru, toți sunt numărați. El Se îngrijește de cele mai mici amănunte ale vieții noastre, ne iubește, ne ocrotește.

Noi trăim ca și cum nu am simți măreția dumnezeieștii pronii. Dumnezeu este foarte tainic. Nu putem să înțelegem lucrările Sale. Dumnezeu este fără de greșală. Cine este în esență Dumnezeu, noi nu cunoaștem. Sfaturile lui Dumnezeu nu putem să le aflăm.”⁶⁷

Ceea se ce poate vedea în zilele noastre este că de mai multe ori suntem prinși ca într-un torent de

- evenimente,
- fapte,
- informații,
- trăiri,
- emoții
- și deveniri.

Așa se face că cei mai mulți dintre noi ajung să nu mai vadă deloc pronia lui Dumnezeu Tatăl în lume și în viața noastră.

Mai nou, sub influența filosofilor atee și nihiliste se poate vedea că de multe ori omul contemporan ajunge să se simtă singur și părăsit de ajutorul lui Dumnezeu Tatăl într-o lume care i se pare că este ostilă și din ce în ce mai

⁶⁴ <https://pelerinajefantulumunteathos.ro/dumnezeu-cunoaste-dar-nu-predestineaza/> (accesat pe 29.09.2025).

⁶⁵ A se vedea Radu Teodorescu, *Experiențe ale harului în spiritualitatea creștin ortodoxă* (Cugir, 2020).

⁶⁶ Poveste din cărțile Sfântului Ilie Cleopa.

⁶⁷ <https://pelerinajefantulumunteathos.ro/dumnezeu-cunoaste-dar-nu-predestineaza/> (accesat pe 29.09.2025).

crudă și nemiloasă. Omul se vede părăsit de Dumnezeu și condamnat la o viață a singurătății și a chinului. Aceasta fiindcă el nu vrea să vadă că în cele din urmă există totuși

- o pronie,
- un plan
- și o rânduială

a lui Dumnezeu Tatăl cu lumea.

„Când Dumnezeu ne dă harisma smereniei, pe toate le vedem, pe toate le simțim. Atunci Îl trăim pe Dumnezeu foarte intens. Când nu avem smerenie, nu vedem nimic. Dimpotrivă, când ne vom învrednici de sfânta smerenie, atunci pe toate le vom vedea, ne vom bucura de toate. Îl vom trăi pe Dumnezeu, voi simți Raiul înlăuntrul nostru, Care este Însuși Hristos.”⁶⁸

După cum am spus este bine să știm că sunt mai multe lucruri rele în lumea noastră dar la fel de bine

- dincolo
- și mai presus

de ele acționează și pronia lui Dumnezeu Tatăl.

Se poate vedea că de mai multe ori Dumnezeu Tatăl intervine în mod discret în viața și evenimentele din lumea din jurul nostru.

Vom da un exemplu în acest sens. Se știe că în primii 300 de ani ai erei creștine ei bine creștinii au fost persecutați sistematic în Imperiul Roman. Împărați ca Nero, Dioclețian, Domițian sau Maximian au ucis zeci de mii sau poate chiar sute de mii de creștini. Totuși ceea ce s-a putut vedea din istorie – și mai ales scriitorul bisericesc Lactanțiu – a fost că mai toți împărații persecutori au avut parte de morți năpraznice sau morți infame.⁶⁹ Să fie fost acest lucru o simplă coincidență? Evident că nu.

Prin urmare este bine să știm că de cele mai multe ori sub o formă sau alta ei bine Dumnezeu Tatăl intervine în lumea noastră pentru a pedepsi:

- răul,
- păcatul,
- fărădelegea,
- patima
- și viciul.

“Orice cuvânt al lui Dumnezeu este „greu”, deoarece are greutate veșnică. Doar cuvântul oamenilor lumii este ușor și de foarte multe ori ușuratic. Fiind „grele”, cuvântul sau cuvintele lui Dumnezeu rămân în veac, deoarece „sunt duh și sunt viață” (Ioan 6, 63): „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Matei 24, 35), „căci pe El L-a pecetluit Dumnezeu-Tatăl” (Ioan 6, 27).”⁷⁰

Este bine să știm că în sens spiritual nimic din ceea ce are loc în lumea noastră nu este întâmplător sau produs al hazardului ci totul are

- logică,
- sens,
- noimă
- și înțeles.

Este bine să ne dăm seama de aceste lucruri într-o lume care trăiește aparent ca și cum nu ar exista nici un Dumnezeu și totul în lumea noastră ar fi produsul

- întâmplării
- și hazardului.

Prin urmare este bine să ne dăm seama de care sunt sensul neplăcerilor și suferințelor din viața noastră fiindcă ele nu sunt unele care nu ar logică și sens. Ele sunt cât se poate de logice și de firești fiindcă vin după o coordonată stabilită de Dumnezeu.

Este bine să știm aceste lucruri fiindcă în cele din urmă vom ajunge să fim mult mai sensibili și vom ajunge să vedem și să simțim pronia lui Dumnezeu Tatăl din lume.

⁶⁸ <https://pelerinajefantulumunteathos.ro/dumnezeu-cunoaste-dar-nu-predestineaza/> (accesat pe 29.09.2025).

⁶⁹ A se vedea Lactanțiu, *Despre moartea persecutorilor* (Iași, 2011).

⁷⁰ <https://pelerinajefantulumunteathos.ro/dumnezeu-cunoaste-dar-nu-predestineaza/> (accesat pe 29.09.2025).

Iată ce spunea în acest sens episcopul Daniil Stoicescu: „orice cuvânt al lui Dumnezeu este „greu”, deoarece are greutate veșnică. Doar cuvântul oamenilor lumii este ușor și de foarte multe ori ușuratic. Fiind „grele”, cuvântul sau cuvintele lui Dumnezeu rămân în veac, deoarece „sunt duh și sunt viață” (Ioan 6, 63): „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Matei 24, 35), „căci pe El L-a pecetluit Dumnezeu-Tatăl” (Ioan 6, 27).”⁷¹

Doi antropologi discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Noi suntem antropologi.
- Da. Și?
- De multe ori nu văd nici o urmă de Dumnezeu în antropologia pe care o practic.
- Fiindcă nu vrei.
- Ba vreau.
- O să îți spun o pildă în acest sens.
- Te rog.
- Un bărbat s-a dus la Dumnezeu și l-a întrebat.
- Ce?
- Cât valorează viața mea?”
- Dumnezeu i-a dat o piatră și i-a răspuns.
- Ce?
- Află valoarea acestei pietre, însă încerc să nu o vinzi!
- Omul a luat piatra și a plecat. Pe drumul sau a întâlnit un bărbat ce vindea portocale, așa că l-a întrebat pe acesta cât crede ca valorează piatra lui.

Vânzătorul a văzut piatra strălucitoare, a analizat-o și a spus:

- Îmi dai piatra și eu îți dau la schimb 12 portocale.”
- Bărbatul și-a cerut scuze și a spus ca Dumnezeu i-a cerut să nu o vândă, așa că a plecat mai departe. După puțin timp a întâlnit un vânzător de legume:
- Cât crezi că valorează aceasta piatră?” – a întrebat bărbatul.

Vânzătorul a luat piatra, s-a uitat la ea și a spus:

- Îți dau un sac de cartofi la schimb.
- Omul și-a cerut din nou scuze și i-a spus ca nu o poate vinde, apoi a plecat din nou la drum. După un timp, a ajuns în fața unui magazin de bijuterii. A intrat și l-a întrebat pe bijutier cât valorează piatra lui.

Bijutierul a luat piatra, a analizat-o cu mare atenție și i-a spus:

- Îți dau 50.000 de dolari pentru aceasta piatra.
- Când bărbatul a dat din cap, bijutierul a spus:
- Bine, bine... îți ofer 500.000, numai dă-mi piatra.

Omul a explicat că el nu poate vinde piatra și a plecat din nou la drum. Peste puțin timp el a dat de un magazin cu pietre prețioase; a mers la vânzător și l-a întrebat care este valoarea pietrei sale.

Vânzătorul a luat piatra, a pus-o pe un material din catifea și a analizat-o cu mare atenție.

- De unde ai această piatră neprețuită? – a întrebat el. Chiar dacă aș vinde întreaga lume și toata viața mea, nu aș avea banii necesari pentru a cumpăra aceasta minunăție.” – a adăugat.
- Uimit și confuz, omul a revenit la Dumnezeu și i-a spus ce s-a întâmplat.
- Acum, Doamne, spune-mi... cât valorează viața mea?

Dumnezeu i-a spus:

- Răspunsurile pe care le-ai primit de la vânzătorul de portocale, vânzătorul de legume, bijutier și vânzătorul de pietre prețioase explică valoarea vieții noastre. Ai putea fi o piatră prețioasă, chiar neprețuită, dar oamenii te vor aprecia în funcție de nivelul lor de informații, de încrederea pe care o au în tine, de motivația

⁷¹ Episcop Daniil Stoicescu, Ziarul Lumina <https://ziarulumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/caci-pe-el-l-a-pecetluit-dumnezeu-tatal-185068.html> (accesat pe 29.09.2025).

lor, de ambiția și riscul pe care și-l asuma în relația cu tine. Dar nu te teme, cu siguranță vei găsi pe cineva care îți da va seama de adevărata ta valoare.⁷²

- Interesant.
- Așa este.
- Ceea ce trebuie să știi este că în cele din urmă numai Dumnezeu Tatăl este cel care știe adevărata valoare a omului.
- Și cu noi cum rămâne?
- Noi suntem cei care fiecare avem propriile noastre interpretări.
- Dar interpretarea lui Dumnezeu Tatăl contează în cele din urmă?
- Da.
- Cred că ai dreptate.
- Și mai este ceva.
- Ce?
- Pentru a ne da seama de valoarea omului trebuie să îi evităm pe oamenii răi.
- Cum?
- Sfântul Grigorie de Nazianz povestește, că el și prietenul său Vasilie cel mare, totdeauna evitau societatea celor răi.
- Frumos.
- Nu am avut niciodată — zice dânsul — legături cu studenții imorali sau defăimători ai lui Dumnezeu.
- Foarte bine.
- Trăiam numai cu aceia care duceau o viață morală, și avem convorbiri care ne foloseau nouă.
- Minunat.
- Ne-am convins că e o amăgire, dacă ne amestecăm cu păcătoșii pentru a-i îndrepta, din contra trebuie să ne ținem departe de ei pentru ca veninul păcatului să nu între cumva în sângele nostru.⁷³
- Ce frumos.
- Așa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- În antropologie sunt mai mulți care nu vor să aibă de a face cu Dumnezeu.
- Și?
- Nici noi nu trebuie să avem de a face cu ei.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă trebuie să mergem după legea lui Dumnezeu.
- Cred că ai dreptate.
- Mă bucur că ești de acord.
- Și mai este ceva.
- Ce?
- În tot ceea ce are loc în lumea noastră există o logică.
- Dar de multe ori ea nu poate să fie înțeleasă.
- Așa este.
- De ce?
- Fiindcă prin rugăciune trebuie să ne ridicăm la logica lui Dumnezeu.
- Adică cum vrea Dumnezeu să vadă lucrurile?
- Da.
- Ai dreptate.
- Mă bucur că ești de acord.

⁷² <https://www.isaharus.ro/cat-valoreaza-viata-ta> (accesat pe 30.03.2026).

⁷³ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde despre viața creștin ortodoxă* (Arad, 1929).

Iată ce spunea episcopul Daniil Stoicescu despre planul superior la proniei lui Dumnezeu Tatăl: „Dumnezeu-Tatăl „L-a pecetluit” din veci pe Fiul „să Se nască, și Să crească, Să ne mântuiască”, cum spune un străvechi colind românesc. Întruparea Fiului lui Dumnezeu, devenit Fiu al Omului „la plinirea vremii” (Galateni 4, 4), a fost pecetluită din veci, în Sfatul cel de taină al Preasfintei și dumnezeieștii Treimi. În timp însă, Dumnezeu-Tatăl L-a pecetluit pe Fiul Omului, prin profeții Vechiului Testament, care au vestit și prevestit cu multe veacuri înainte, venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu Întrupat.”⁷⁴

Evident că se poate spune că există un plan de mântuire a lui Dumnezeu Tatăl care la fel de bine face parte tot din pronia lui cu Dumnezeu și cu lumea. Aceasta fiindcă trebuie să știm că Dumnezeu nu ne-a abandonat chiar dacă am pierdut raiul.

Este bine să știm că pronia lui Dumnezeu Tatăl este la fel de bine o prezență a Lui în lume. Dacă vom cerceta istoria vom vedea că în momente dificile au apărut ca din senin oameni providențiali care au scos umanitatea la liman. Nu se vede aici o lucrare și prezență discretă a lui Dumnezeu Tatăl în lumea noastră? Evident că da.

Ceea ce este trist este că sunt mai multe persoane în lumea noastră care tot ceea ce vor să vadă este

- răutatea,
- negativul
- dezastrul
- și distrugerea.

Trebuie să recunoaștem că avem în zilele noastre o masă media care din nefericire se hrănește și face rating din toate crimele și violurile care există pe suprafața pământului.⁷⁵

La fel de bine trebuie să știm că faptul că Dumnezeu a venit în istorie în persoana lui Mântuitorului Iisus Hristos ne spune că cu adevărat lui Dumnezeu Tatăl îi pasă de noi și totuși se interesează de noi.

Iată ce spunea în acest sens episcopul Daniil Stoenescu: „În Noul Testament, Dumnezeu-Tatăl L-a pecetluit mai întâi pe Fiul Omului la Buna Vestire, trimițând pe Sfântul Arhanghel Gavriil, în Nazaret, la Sfânta Fecioară Maria, Născătoare de Dumnezeu. În al doilea rând, Dumnezeu-Tatăl L-a pecetluit pe Fiul Său Iisus Hristos la Nașterea din Betleem, prin Steaua Nașterii de la Răsărit și prin cântarea sfinților îngeri de la Betleem. În al treilea rând, Dumnezeu-Tatăl L-a pecetluit pe Fiul Său la Întâmpinarea Domnului, în templul din Ierusalim. În al patrulea rând, Dumnezeu-Tatăl L-a pecetluit pe Fiul Său Iisus Hristos, la Botezul Domnului în Iordan, atunci când: „În zilele acelea Iisus a venit din Nazaretul Galileii și S-a botezat în Iordan de către Ioan. Și îndată, ieșind din apă, a văzut cerurile deschise și Duhul ca un porumbel coborându-se peste El. Și glas s-a făcut din ceruri: Tu ești Fiul Meu cel iubit, întru Tine am binevoit” (Marcu 1, 9-11). Aceste dumnezeiești cuvinte sunt pecetluirea Fiului prin glasul din ceruri al lui Dumnezeu-Tatăl, la Iordan. Această dumnezeiască pecetluire se va continua pentru a cincea oară, pe Tabor, la Schimbarea la Față a Domnului, în prezența lui Moise și a lui Ilie și înaintea Sfinților Apostoli Petru, Iacob și Ioan, când: „Iată un nor luminos i-a umbrit pe ei, și iată glas din nor zicând: «Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați»” (Matei 17, 5).”⁷⁶

Prin urmare este bine să știm că trebuie să fim mult mai atenți la ceea ce are în jurul nostru. Aceasta fiindcă deși lumea noastră pare că nu are

- logică,
- și noimă

dacă vom începe să o vedem cu ochi duhovnicești ei bine lucrurile vor începe să se clarifice.

Au fost mai mulți sfinți părinți creștini ortodocși care au voit să știe de ce lucrurile în lume sunt așa cum sunt și de multe ori extrem de

- contrastante,
- izbitoare
- și contradictorii.

⁷⁴ Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/caci-pe-el-l-a-pecetluit-dumnezeu-tatal-185068.html> (accesat pe 29.09.2025).

⁷⁵ A se vedea Emily D. Edwards, *Meraphysical media. Occult experience in popular culture* (SIU Press, 2005).

⁷⁶ Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/caci-pe-el-l-a-pecetluit-dumnezeu-tatal-185068.html> (accesat pe 29.09.2025).

Ceea ce au putut ei să afle este că aceste lucruri au fost de fapt numai o aparență fiindcă în spate Dumnezeu avea planuri cu lumea și cu omul în genere.

Tot episcopul Daniil Stoenescu ne spunea despre planul lui Dumnezeu cu lumea și mântuirea ei: „prin urmare, dacă la Buna Vestire, pecetluirea Fiului s-a făcut de către Dumnezeu-Tatăl prin trimiterea Sfântului Arhanghel din cer, iar la Nașterea Domnului, pecetluirea s-a făcut prin Steaua Nașterii de pe cer, iar la Botezul Domnului, prin glasul Tatălui, din cer, la Schimbarea la Față pecetluirea Fiului se face de către Dumnezeu-Tatăl prin glas din nor, Norul Duhului Sfânt. Toate aceste pecetluiri culminează cu rugăciunea Mântuitorului de la începutul Săptămânii Patimilor: „Părinte, preaslăvește Numele Tău! Atunci a venit glas din cer: Și L-am preaslăvit și iarăși Îl voi preaslăvi” (Ioan 12, 28), Mântuitorul lămurind mulțimea care sta și auzea și care zicea: „A fost tunet! Alții ziceau: Înger I-a vorbit!”, spunând: „Nu pentru Mine s-a făcut glasul acesta, ci pentru voi. Acum este Judecata acestei lumi; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară. Iar Eu, când Mă voi înălța de pe pământ, îi voi (a)trage pe toți la Mine. Iar aceasta zicea arătând cu ce moarte avea să moară” (Ioan 12, 29-33). În Rugăciunea Arhierească de la Cina cea de Taină, Mântuitorul rostește, precum mai înainte: „Părinte, a venit ceasul! Prea-slăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul Tău să Te preaslăvească” (Ioan 17, 1) - prin Moarte și Înviere.”⁷⁷

Sunt mai mulți

- atei,
- necredincioși
- și nihiliști

care nu cred că Dumnezeu Tatăl este prezent în această lume fiindcă nu a fost văzut cu ochiul liber. Faptul că Dumnezeu Tatăl nu poate să fie văzut cu ochiul liber nu înseamnă că El nu există și nici nu se implică în evenimentele și viața acestei lumi.

Dumnezeu Tatăl poate să fie dedus:

- aduce ploaie la timp,
- face să răsară legumele,
- coace fructele,
- oferă pământ mănos de însămânțat etc.

Toate aceste lucruri sunt unele pe care Dumnezeu Tatăl le face pentru noi și noi nu trebuie să uităm acest lucru.⁷⁸

A nu vedea lucrarea pornitoare a lui Dumnezeu Tatăl în lumea noastră înseamnă a da dovadă de cea mai mare lipsă de bun simț și nesimțire. Aceasta fiindcă este acest Dumnezeu Tatăl care ne oferă și aerul pe care îl respirăm.

Despre ceea ce a făcut Domnul Iisus Hristos pentru mântuirea noastră tot episcopul Daniil Stoenescu spunea: „cea de-a șasea pecetluire a Fiului Omului de către Dumnezeu-Tatăl s-a făcut prin Pătimirile, Răstignirea, Moartea pe cruce și Pogorârea de pe cruce, Punerea cu trupul în mormânt și Pogorârea Mântuitorului cu sufletul la iad; iar cea de-a șaptea pecetluire a Fiului de către Dumnezeu-Tatăl s-a făcut prin Preaslăvita Sa Înviere din morți, „a treia zi după Scripturi” (I Corinteni 15, 4). Căci, vorbind despre Mântuitorul Hristos la Rusalii, „pe Care Dumnezeu L-a înviat” (Faptele Apostolilor 2, 24), Sfântul Apostol Petru confirmă și în cuvântarea de după vindecarea slăbănogului de la Poarta cea Frumoasă a templului, adresându-se iudeilor: „Iar pe Începătorul vieții L-ați omorât, pe Care însă Dumnezeu L-a înviat din morți și ai Cărui martori suntem noi” (Faptele Apostolilor 3, 15 și 26; 4, 10). În casa lui Corneliu sutașul din Cezareea, același sfânt apostol continuă: „Dar Dumnezeu L-a înviat a treia zi și I-a dat să Se arate” (Faptele Apostolilor 10, 40), prin Arătările de după Înviere, confirmându-se pecetluirea Fiului de către Dumnezeu-Tatăl, prin Slăvita Sa -Înviere.”⁷⁹

Prezența lui Dumnezeu Tatăl în lume este una cât se poate de

- constantă
- și efectivă.

⁷⁷ Idem.

⁷⁸ A se vedea Radu Teodorescu, *Căile și judecățile nepătrunse ale lui Dumnezeu Tatăl* (Cugir, 2025).

⁷⁹ Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina <https://ziarulumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/caci-pe-el-l-a-pecetluit-dumnezeu-tatal-185068.html> (accesat pe 29.09.2025).

La fel de bine dincolo de tumultul și vârtoarea istoriei trebuie să știm că există o pronia a lui Dumnezeu care acționează după un plan ceresc și care duce toate la împlinire și desăvârșire.

În cele din urmă trebuie să știm că noi suntem cei care trebuie să mergem după

- planul,
- pronia
- și voia

lui Dumnezeu Tatăl și nu El trebuie să se muleze după mofturile noastre. Aceasta fiindcă este bine să știm că nu este bine să modificăm lucrurile după cum credem noi că este mai bine.

Iată ce spunea despre învierea lui Hristos tot episcopul Daniil Stoenescu: „teologhisind pe seama pecetluirii dumnezeiești, când „Dumnezeul păcii, Cel ce prin Sângele unui testament veșnic a sculat din morți pe Păstorul cel mare al oilor, pe Domnul nostru Iisus” (Evrei 13, 20), am putea spune că pecetluirea a opta a Fiului de către Dumnezeu-Tatăl s-a făcut prin Înălțarea la cer a Domnului, la patruzeci de zile după Înviere (Faptele Apostolilor 1, 3), când: „Domnul Iisus, după ce a vorbit cu ei, S-a înălțat la cer și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu” (Marcu 16, 19; Luca 24, 51; Faptele Apostolilor 1, 9-11).”⁸⁰

Cei care nu vor să recunoască prezența lui Dumnezeu Tatăl în lume și în istorie trebuie să știm că eventual nu vor recunoaște nici întruparea lui Iisus Mântuitorul în viața noastră.⁸¹

Iisus trebuie să știm că nu a fost un fel de

- fantasmă,
- închipuire
- sau halucinație

după cum credeau ereticii dochetiști în antichitate.

Iisus a fost o realitate istorică și acest lucru nimeni nu îl poate contesta după cum evident că nu se poate contesta nici învierea lui care a făcut ca apostolii să accepte moarte martirică.

Iată de ce prezența lui Dumnezeu în lumea noastră a ajuns să fie făcută și la nivel istoric nu numai prin actul creator sau mai bine a aducerii lumii din neființă la ființă.

Prezența lui Dumnezeu în lume trebuie să știm că într-o oarecare măsură ține și de acțiunile omului. De ce? Fiindcă este bine să știm că sunt și oameni

- atei
- și necredincioși

care nu vor să vadă urmele nici unui Dumnezeu în lumea noastră.

Se știe de cazul când doi păstori de vite discutau despre existența lui Dumnezeu.

- Eu nu cred că există Dumnezeu, a spus unul.
- De ce?
- Fiindcă nu L-a văzut nimeni.
- Ce vezi pe lângă noi?
- Ce să văd? Urme de copită de vite.
- Acest lucru înseamnă că nu există vite ci numai urmele lor?
- Nu.
- Ei vezi, noi nu Îl vedem pe Dumnezeu cu ochii dar putea vedea urmele faptelor lui în natură.⁸²

Despre ceea ce s-a întâmplat cu Domnul Iisus Hristos după înălțarea cu trupul al cer tot episcop Daniil Stoenescu spunea: “pecetluirea prin Înălțarea la cer vestește, prin cuvintele de mai sus, pecetluirea a noua, prin Șederea Fiului lui Dumnezeu Înălțat cu trupul la cer, de-a dreapta Tatălui, Ședere descoperită în mod unic și dumnezeiesc, Sfântului Arhidiacon Ștefan, prin Revelația din sinoduri: „Iar Ștefan, fiind plin de Duh Sfânt și privind la cer, a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu. Și a zis: Iată văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu!” (Faptele Apostolilor 7, 55-56). Această cea de-a noua pecetluire și veșnică i-a fost

⁸⁰ Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/caci-pe-el-l-a-pecetluit-dumnezeu-tatal-185068.html> (accesat pe 29.09.2025).

⁸¹ A se vedea Radu Teodorescu, *Iisus Hristos Mântuitorul: vindecarea noastră* (Cugir, 2024).

⁸² Pildă creștin ortodoxă foarte populară.

descoperită Sfântului Ștefan prin Duhul Sfânt, Care Se pogorâse din cer, sub chip de limbi de foc, trimis fiind de către Fiul, la zece zile după Înălțare și la cincizeci de zile după Înviere. Duhul Sfânt, Care i-a pecetluit viața Sfântului Ștefan prin Botez și prin Hirotonia întru diacon, prin mâinile apostolilor l-a învrednicit de descoperirea celei de-a noua pecetluiri a Fiului lui Dumnezeu, respectiv Șederea pe veci de-a dreapta Tatălui.”⁸³

Doi pictori discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- De multe ori sunt efectiv răvășit de câtă frumusețe există în lume.
- Așa este.
- Dar care să fie originea la această frumusețe?
- Mă miră că întrebi acest lucru.
- De ce?
- Fiindcă răspunsul îl știi.
- Dumnezeu.
- Da. Evident.
- Dar sunt mulți care nu cred în Dumnezeu.
- Fiindcă ignoră evidențele.
- Ce evidențe?
- Ai spus-o chiar tu.
- Ce am spus?
- Frumusețea din lume.
- Darwin spunea că este produsul evoluției.
- Știi care este teoria evoluționismului?
- Nu.
- Eu și cu tine am pune 5 bascule de nisip pe câmp și ne-am apuca să așteptăm ca în 10 ani de zile să se formeze prin evoluție un avion Boeing de ultimul tip.
- Păi putem aștepta mult și bine.
- Vezi?
- Da.
- Deci trebuie să existe un Creator la toată frumusețea aceasta din lume.
- Sunt de acord.
- Dar evident că opiniile diferă și aici.
- Din nefericire.
- Religiiile nu se înțeles una cu alta.
- Știi de ce?
- De ce?
- Din răutatea omului.
- Răutatea omului.
- Da.
- Cum?
- Omul are mai multe grade de răutate.
- Adică?
- Există o răutate religioasă.
- Care?
- A nu voii să accepți dogmele creștin ortodoxe.
- În ce sens?
- O să te fac să înțelegi.
- Te rog.

⁸³ Episcop Daniil Stoenescu, Ziarul Lumina <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/caci-pe-el-l-a-pecetluit-dumnezeu-tatal-185068.html> (accesat pe 29.09.2025).

- O să îți spun o întâmplare adevărată.
- Te rog.
- Un judecător englez cu numele Holt, unul dintre cei mai înțelepți oameni ai țării sale, avu în tinerețe nenorocirea să fie tras în societatea unor prieteni stricați, cari nesocoteau religia și virtutea.
- urât.
- Toată noaptea o petreceau în beții și joc de cărți și se întorceau abia dimineața morți de beți.
- Vai de mine.
- Totuși la un moment dat judecătorul își venii în sine.
- Cum?
- Se lăsă de acest grup.
- Și?
- A făcut dreptul.
- Și a ajuns judecător?
- Da.
- Mare schimbare.
- Așa este.
- Și?
- Într-o zi judecătorul recunoscu între cei-ce așteptau judecata lui și pe un tovarăș de beție, care trebuia să fie condamnat la moarte.
- Așa de rău a ajuns?
- Da.
- Și=
- Văzând pe acest nenorocit — judecătorul, — care se văzu și el în pericolul de a cădea, îl întrebă așa.
- Ce?
- Spune-mi unde au rămas prietenii mei ?
- Nenorocitul răspunse.
- Ce?
- Afară de tine și de mine, — singurii cari am rămas — toți ceilalți sau au fost condamnați de nemiloasa justiție a lui Dumnezeu sau de justiția oamenilor.⁸⁴
- Așa de rău au ajuns?
- Da.
- Și care este morala?
- Omul poate cădea destul de jos.
- Dacă nu se trezește.
- Da.
- Dacă nu își vine în sine?
- Da.
- Bine de știut.
- Așa este.
- Deci toată această frumusețe din natură vine de la Dumnezeu Tatăl?
- Da.
- Cum?
- Este darul lui făcut nouă.
- Un dar gratis.
- Se poate spune.
- Știi ce?
- Ce?
- M-ai ajutat mult cu cuvintele tale pline de înțelepciune.
- Mă bucur.

⁸⁴ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

- Folosul a fost de partea mea.

Ceea ce trebuie să știm este că este o dovadă de mare sensibilitate să ajungem să vedem frumusețea lumii și a creației lui Dumnezeu fiindcă acest lucru ne face să apreciem mai mult ceea ce a făcut Dumnezeu Tatăl pentru noi. Iată ce spunea în acest sens arhiepiscopul Iustinian Chira: “nimic nu e mai frumos și mai bogat decât pământul; iei un pumn de pământ, în același pământ pui sămânța de fasole, porumb, grâu, sămânță pentru toate florile, pentru toate miresele. Într-un pumn de pământ, același pământ. Și tot din pământul acesta izvorăsc toate parfumurile florilor, toate culorile florilor... nu-i un miracol?

Pământul acesta este creația primară a lui Dumnezeu, minunea minunilor pe care a creat-o Dumnezeu: pământul. Și pământul acesta și-a păstrat calitatea și acum.

Toate acestea sunt un miracol, o minune e existența noastră, un miracol în fața căruia mă închin și mă cutremur și mă desfăt văzând toată creația lui Dumnezeu, care grăiește și care îmi vorbește și care apare în diferite forme: în chipuri de oameni, în chip de animale, în chip de flori, dar toate din același pământ pe care Dumnezeu l-a creat.”⁸⁵

CAPITOLUL 4

PRONIA ÎNSEAMNĂ MENIREA PE CARE DUMNEZEU TATĂL O DĂ ÎN VIAȚA NOASTRĂ

După cum am spus mai sus la naștere fiecare dintre noi se naște cu un anumit talent sau mai bine spus cu o anumită vocație. Această vocație este determinată mai ales de darurile cu care ne naștem. Am spus că

- unii au minte și devin oameni de știință și mari savanți,
- unii au talent artistic și devin artiști,
- unii au calități fizice și devin sportivi
- sau alții au calități de organizare și devin mari lideri etc.

Ceea ce se poate vedea este că nici un om nu se naște fără de daruri și fără de calități. Acest lucru ne spune că Dumnezeu Tatăl lasă în viața noastră o menire fiindcă cu toții avem o menire în viața pe care am primit-o ca dar sacru de la Dumnezeu.⁸⁶

Este evident din tradiția creștin ortodoxă că după cum a existat o primă venire a lui Iisus va exista și o a doua venire. Iată ce spunea în acest sens tot episcopul Daniil Stoenescu: „a Doua Venire sau Parusia Domnului, pregătită prin Pogorârea Duhului Sfânt, va fi o confirmare deplină, definitivă, supremă, totală și universală, în fața omenirii întregi, din toate veacurile, a pecetlirii Fiului lui Dumnezeu și Fiului Omului de către Dumnezeu-Tatăl, prin cuvintele evanghelice ale Mântuitorului: „Căci pe El L-a pecetluit Dumnezeu-Tatăl”; pentru ca noi toți, cei ce credem ortodox în El, să fim pecetluiți veșnic întru El, prin Mirungerea Duhului Sfânt, cu litera „tau” sau Semnul Crucii, din viziunea și cartea prorocului Iezechiel (9, 4), care este „Pecetea Dumnezeului Celui Viu”, purtată și arătată tuturor de îngerul din Apocalipsă, „care se ridică de la Răsăritul Soarelui” Ortodoxiei (7, 2-3).”⁸⁷

Prin urmare se poate spune într-un anume fel pronia lui Dumnezeu Tatăl în viața noastră se manifestă prin

- vocația
- și talanți profesionali

cu care ne-a înzestrat pe fiecare.

Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă în zilele noastre sunt mai mulți care cred că în cele din urmă Dumnezeu Tatăl nu are nimic de a face cu

- viața,
- menirea
- și soarta

noastră pe acest pământ.

⁸⁵ Înaltpreasfințitul Iustinian Chira, *Convorbiri în amurg*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2006, pp. 45-46 apud <https://doxologia.ro/creatia-vorbeste-despre-frumusetea-creatorului> (accesat pe 20.03.2026).

⁸⁶ A se vedea John Breck, *Darul sacru al vieții* (Cluj-Napoca, 2001).

⁸⁷ Episcop Daniil Stoenescu, *Ziarul Lumina* <https://ziarulumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/caci-pe-el-l-a-pecetluit-dumnezeu-tatal-185068.html> (accesat pe 29.09.2025).

Se poate vedea că acest lucru nu este adevărat. Ceea ce trebuie să știm este că El este Cel care ne dă o menire în această viață dar această menire poate să nu fie dusă la împlinire dacă omul nu vrea. Același lucru poate să fie spus și despre har. Putem să lucrăm și să cooperăm cu harul lui Dumnezeu sau la fel de bine putem să pășim pe calea viciilor și să uităm de har și să ne îndepărtăm de el.

Episcopul Daniil Stoenescu spunea cât se poate de frumos și bine că fără credința în Domnul Iisus Hristos nu există mântuire: „Sfântul Apostol Pavel ne aduce aminte: „Întru Care și voi, auzind cuvântul adevărului, Evanghelia mântuirii voastre, crezând în El, ați fost pecetluiți cu Duhul Sfânt al făgăduinței” (Efeseni 1, 13), ca să ne putem regăsi în numărul nesfârșit al celor pecetluiți și mântuiți: „Și m-am uitat, și iată, Mielul stătea pe Muntele Sionului, și cu El, o sută patruzeci și patru de mii, care aveau Numele Lui și Numele Tatălui Lui scris pe frunțile lor” (Apocalipsă 14, 1), căci El, pecetluit fiind de Dumnezeu-Tatăl, „ne-a și pecetluit pe noi” (II Corinteni 1, 22).

Drept aceea, „Nu întristați (prin păcate, patimi și fărâdelegi) pe Duhul Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care ați fost pecetluiți pentru ziua răscumpărării” (Efeseni 4, 30).”⁸⁸

Menirea din viața noastră trebuie să știm că de multe ori se întâlnește cu mai multe greutăți. Aceasta fiindcă de mai multe ori lucrurile nu sunt chiar atât de simple în viața noastră. Cum se poate acest lucru? Se poate fiindcă este bine să știm că viața de mai multe ori este plină de

- neprevăzut,
- de elemente surpriză
- și de inedit.

De mai multe ori ne vedem puși în situația de a ne adapta. Ne adaptăm la condițiile de viață ale lumii din jur fiindcă voim să supraviețuim. Este foarte adevărat că viața poate să devină o luptă de supraviețuire fiindcă în lume sunt mai mulți agenți ai

- haosului,
- răului
- și ai anarhiei.⁸⁹

Menirea din viața noastră de mai multe ori a ajuns un subiect de filosofie. Aceasta fiindcă mai mulți filosofi au ajuns să filosofeze despre viață și despre menirea noastră în ea. De mai multe ori însă s-a ajuns să se filosofeze negativ despre viață cum de exemplu a ajuns marele filosof german Martin Heidegger care susținea conceptul de *viață spre moarte* *das zein zum tode*.⁹⁰

Că Dumnezeu ajunge să ne poarte de grijă în această viață ne-o spunea părintele Ciprian Florin Apetrei: “Dumnezeu a creat lumea și omul din iubire, spre a împărtăși creaturii bunătatea Sa, astfel Acela care din iubire a adus lumea și omul de la neexistență la existență, nu-Și poate întoarce fața Sa de la creatură, ci trebuie să îi poarte de grijă, și aceasta cu atât mai mult cu cât creatura singură, fără ajutorul Său, nu-și poate îndeplini scopul pentru care a fost creată.”⁹¹

Este bine să știm că Dumnezeu Tatăl este atât de loial și de angajat față de noi oamenii că deși unii au ajuns să îi întoarcă spatele lui Dumnezeu Tatăl prin

- răutate,
- vicii,
- păcate
- și patimi

ei bine El tot se îngrijește de ei în această viață sperând în întoarcerea lor.

Prin urmare este bine să ne dăm seama de tot ceea ce înseamnă menire în viața noastră și să ajungem să mergem spre o viață mai bună și mai frumoasă fiindcă în cele din urmă același lucru în vrea și Dumnezeu Tatăl cu noi.

Menirea din viața noastră este modul discret prin care Dumnezeu Tatăl ne face să avem

- sens
- și noimă

⁸⁸ Idem.

⁸⁹ A se vedea Radu Teodorescu, *Combaterea haosului și a anarhiei* (Cugir, 2021).

⁹⁰ A se vedea George Remete, *Martin Heidegger: între fenomenologie și teologie* (Alba Iulia, 2010).

⁹¹ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%99Bia-lumii-sus%C8%99Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

în această viață.

Tot părintele Ciprian Florin Apetrei spunea în acest sens: „Dumnezeu n-a lăsat lumea în părăsire după ce a creat-o, ci poartă grijă de ea, ca să nu se întoarcă în neantul din care a fost adusă, și o sprijină, ca să-și atingă scopul pentru care a fost creată. Providența divină sau pronia dumnezeiască este purtarea de grijă pe care Dumnezeu o manifestă în mod permanent față de întreaga creatură și în mod special față de om. În providență deosebim trei acțiuni sau momente și anume: conservarea, cooperarea sau conlucrarea și guvernarea sau conducerea lumii.”⁹²

Prin urmare se poate spune că trebuie să ne dăm seama că pronia lui Dumnezeu Tatăl nu este o invenție ci mai mult o realitate care se manifestă triplu prin

1. conservare,
2. conlucrare
3. și conducerea lumii.

Ce ne-am face dacă Dumnezeu Tatăl nu ar conserva lumea noastră? Ei bine fără cineva care să conserve lumea noastră evident că ea ar cădea în haosul și nimicul din care a ieșit. Conservarea este un lucru care face de exemplu ca m ai multe specii de animale să ajungă să se perpetueze și să fie cât se poate de înmulțite.⁹³

După cum ne putem da seama menirea pe care o lasă Dumnezeu Tatăl în viața noastră trebuie să fie una care să și conlucreze cu Dumnezeu. Sunt mai mulți oameni care sunt cât se poate de

- credincioși
- și evlavioși

până ajung să iese din necazuri și din sărăcie. Odată ce acest lucru a avut loc ei bine ei uită total de Dumnezeu Tatăl și de Biserica Sa.

La fel de bine – deși nu pare – ceea ce trebuie să știm este că este Dumnezeu Tatăl cel care ajunge să conducă lumea și la fel de bine tot El o guvernează fiindcă se poate spune că acțiunea de proniere a lumii este fără doar și poate o acțiune de guvernare a ei.

Tot părintele Ciprian Florin Apetrei spunea despre pronie: „providența pe care Dumnezeu o manifestă față de creație, prin ordinea ei interioară, are trei aspecte principale. Prin lucrarea Sa proniatoare Dumnezeu poartă de grijă omului și lumii create de El, ca să poată exista ca atare. Mântuitorul ne arată că Dumnezeu poartă de grijă păsărilor cerului și crinilor câmpului (Matei 6,26), iar Apostolul Pavel spune: "în El trăim și ne mișcăm și suntem" (Fapte 17, 28). Prin lucrarea Sa de conservare, dumnezeu păstrează identitatea neschimbată a fiecărui lucru, a fiecărei specii sau a fiecărui regn, ca și a întregii creații fiindcă este rezultatul lucrării Creatorului, Care rămâne neschimbabil în ființa Sa. Cu toate că omul trece prin faze diferite ale dezvoltării lui psiho-fizice (tropos), totuși de la început și până la sfârșit, își păstrează neschimbată identitatea lui personală (logos). Tot astfel și creația, cu toate că va trece printr-o transfigurare radicală, de la lumea noastră naturală la lumea spirituală a Împărăției lui Dumnezeu, totuși lumea actuală naturală își păstrează identitatea cu lumea viitoare deplin pnevmatizată.”⁹⁴

Faptul că lumea noastră este păstrată în starea în care este – deși de mai multe ori omul a afectat-o prin dezastre ecologice – trebuie să știm că este tot lucrarea proniatoare a lui Dumnezeu Tatăl care menține această lume

- frumoasă,
- bună
- și fecundă.

De mult prea multe ori uităm acest lucru și suntem unii care credem că în cele din urmă este în firea lucrurilor ca lumea să fie așa cum este.

Ceea ce noi uităm este că Dumnezeu Tatăl este unul care ține lumea așa cum este prin lucrarea lui de proniere a lumii care evident că ne are tot pe noi ca beneficiari.

După cum am spus de mai multe ori noi oamenii am ajuns să deteriorăm această lume și să o facem cât se poate de urâtă și distrusă. În zilele noastre popularea aerului a ajuns să fie o adevărată problemă aceasta fiindcă de mai multe ori nu dăm dovadă de nici un fel de responsabilitate.

⁹² Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%9Bia-lumii-sus%C8%9Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

⁹³ A se vedea Jean Claude Larchet, *Animalele în spiritualitatea ortodoxă* (București, 2019).

⁹⁴ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%9Bia-lumii-sus%C8%9Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

Tot părintele Ciprian Florin Apetrei spunea în acest sens: „cooperarea, conlucrarea sau asistența este acțiunea în puterea căreia Dumnezeu acordă întregii creaturi ajutorul Său, pentru ca aceasta să-și poată atinge scopul ei dat de El. Astfel, Dumnezeu împărtășește întregii creaturi, ca și fiecărei creaturi în parte, potrivit naturii ei și în conformitate cu legile după care se conduce, ajutorul necesar pentru atingerea scopului său. Desigur, această conlucrare cu creatura, deși este constantă, nu este identică sau uniformă, deoarece într-un fel conlucrează cu creatura neînsuflețită, și în alt fel cu creatura rațională și liberă, omul. Cu creatura neînsuflețită conlucrează în sensul că veghează ca aceasta să-și desfășoare activitatea potrivit legilor specifice ei, precum spune Psalmistul: "Soarele și-a cunoscut apusul său, pus-ai întineric și s-a făcut noapte" (Psalmi 103, 20-21).”⁹⁵

Doi biologi discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Eu iubesc foarte mult animalele.
- Și eu.
- Ceea ce pot observa este că animale au un mod al lor de a se reproduce.
- Așa este.
- Mai ales animalele sălbatice.
- Știu.
- Suntem foarte puține specii care au dispărut.
- Ce părere ai de dinozauri?
- Erau omnivori.
- Adică mâncau și carne și vegetație?
- Da.
- Și cum au dispărut?
- Sunt mai multe opinii.
- Care?
- Cea mai credibilă este că undeva în zorii preistoriei un mare asteroid a lovit pământul.
- Și?
- Așa au disput dinozaurii.
- Știi ce?
- Ce?
- Acest lucru nu prea concordă cu Biblia.
- De ce?
- Biblia spune că Dumnezeu a creat lumea în 6 zile.
- Și în a șaptea s-a odihnit?
- Da.
- Zilele din Biblie sunt mai mult intervale de timp.
- De ce?
- Fiindcă evident că la Dumnezeu nu se poate vorbi de o zi astronomică.
- Înțeleg.
- Și tu ca biolog care crezi că este menirea noastră pe pământ?
- Să ne bucurăm de viață.
- Și să o perpetuăm?
- Da.
- Frumos.
- Așa este.
- Dar de multe ori este greu.
- O să îți spun o întâmplare adevărată în acest sens.
- Te rog.

⁹⁵ Idem.

- Era pe frontul de la Predeal.
- Și?
- Mai mulți soldați austrieci, fură prinși și duși în interiorul țării.
- Înțeleg.
- Starea lor era mizerabilă.
- Vai de mine.
- Mai multe zile nu primiră mâncare de la regimentul lor.
- Cred.
- Trecând pe lângă o cârciumă din B., unul dintre ei cerși de la crâșmar o bucată de pâine.
- Și?
- Crâșmarul îi răspunse că nu are.
- Înțeleg.
- Un căpitan observând cererea soldatului își scoase ultima bucățică de pâine ce o avea și i-o dete, regretând că nu-i poate da altceva.⁹⁶
- Ce frumos.
- Așa este.
- Așa se manifestă altruismul.
- Cred.
- Mă bucur.
- Este greu să fi altruist în situații limită.
- Dar nu imposibil.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă omul are resurse în sine destul de multe.
- Nu știu ce să spun.
- Omul care în situații limită nu recurge la Dumnezeu evident că este pierdut.
- Așa este.
- Mă bucur că ești de acord.
- Cum să nu fiu.
- Trebuie să fim însă realiști.
- Ca biologi?
- Da.
- De ce?
- Trebuie să vedem în diversitatea biologică a acestei lumi lucrarea lui Dumnezeu.
- Se poate?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă astfel ajungem să nu ne deosebim de animale.
- Da.
- Ele nu cred în Dumnezeu.
- Dar nici nu au nevoie.
- Așa este.
- Știi ce?
- Ce?
- A fost o plăcere să discut cu tine.
- Mă bucur.
- Îți dau seama că și prin biologie se poate ajunge la Dumnezeu.
- Așa este.

⁹⁶ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Tot despre pronia lui Dumnezeu Tatăl cu lumea părintele Ciprian Florin Apetrei spunea: "Stabilitatea lui Dumnezeu este în același timp mișcare, dar nu o mișcare de la un lucru la altul finit, ci o mișcare stabilă în existență prin înnoirea infinității divine în care vom avea totul." Sfântul Ioan Gură de Aur spune că Pronia divină este un mare semn de putere, fiindcă ține în existență ceea ce tinde spre inexistență și dispersiune.[iv] Conservarea lumii este lucrarea dumnezeiască prin care lucrurile și ființele create sunt păstrate în forma lor originală. Aceasta nu înseamnă însă numai ferirea creaturii de distrugere, ci trebuie înțeleasă ca o influență neîntreruptă a lui Dumnezeu asupra lumii, pentru ca ea, în continuă mișcare și schimbare, să ajungă la ținta ei finală: desăvârșirea. De aceea, teologii scolastici au numit această activitate divină o "creație continuă". Dumnezeu a lucrat în trecut, lucrează și în prezent și va lucra și în viitor, pentru ca lumea creată de El, păstrându-și identitatea, să parcurgă în timp o ascensiune continuă spre ținta ei finală. Al doilea aspect al providenței divine este conlucrarea lui Dumnezeu cu întreg universul și cu fiecare parte a lui, ca să-și poată atinge scopul lor."⁹⁷

Evident că mai nou sunt și unii care găsesc libertatea pe care Dumnezeu Tatăl ne-a dat-o ca dar în această lume ca fiind o adevărată povară.⁹⁸ Este bine să știm că totuși libertatea îl face pe om fericit. Aceasta fiindcă se poate vedea că fără de ea ei bine omul ajunge să fie unul care

- suferă,
- îl doare,
- este nefericit
- și este trist.

Aceasta fiindcă trebuie să înțelegem lucrurile: Dumnezeu Tatăl ne dă o menire în această viață însă noi trebuie să fim unii care îi dăm curs fiindcă se poate vedea că sunt mulți care nu dau curs calităților pe care le-au primit în această viață.

Tot părintele Ciprian Florin Apetrei spunea în acest sens: „Dumnezeu nu intervine în creație în mod determinist, pentru a suprima identitatea și constituția specifică a fiecărui lucru sau ființe, dar nici nu le abandonează, lăsându-le să se dezvolte în mod irațional, prin întâmplare sau hazard, întrucât Dumnezeu Cel revelat este Dumnezeul iubirii și comuniunii treimice, Cuvântul Tatălui lucrează prin Duhul Sfânt și cooperează sinergetic cu fiecare lucru creat, potrivit identității și modului său propriu de mișcare, prin întâlnirea dintre energiile necreate ale lui Dumnezeu cu cele create ale fiecărei făpturi în parte și ale tuturor în comun, ca să păstreze unitatea creației.”⁹⁹

Prin urmare este bine să știm că linia de demarcație dintre

- pronie
- și libertatea omului

este foarte mică fiindcă trebuie să știm că de mai multe ori nu ne dăm seama de ea și nici nu voim să o vedem așa cum este ea.

Am spus în paginile de sus că sunt mulți care consideră că ei nu au nimic de a face cu darurile lui Dumnezeu fiindcă tot ceea ce au

- frumusețe,
- deșteptăciune,
- abilitate,
- inteligență etc

sunt lucruri care sunt meritul lor. Despre ei Sfântul apostol Pavel spunea cât se poate de inspirat: “și ce ai, pe care să nu-l fi primit? Iar dacă l-ai primit, de ce te fălești, ca și cum nu l-ai fi primit?” (1 Corinteni 4, 7).

Menirea lui Dumnezeu în viața noastră de mai multe ori ni se spune că este

- o iluzie
- și o himeră.

⁹⁷ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibuirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%99Bia-lumii-sus%C8%99Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

⁹⁸ A se vedea Mihai Neamțu, *Povara libertății* (Editura Deceneu, 2018).

⁹⁹ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibuirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%99Bia-lumii-sus%C8%99Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

De ce? Fiindcă în cele din urmă nu putem fi siguri pe Dumnezeu Tatăl din moment ce nu Îl putem vedea. Să fie lucrurile așa?

Adevărul este că Dumnezeu Tatăl este văzut în viața noastră mai ales prin evenimentele din viața noastră care după cum am spus nu sunt întâmplătoare. Nu au cum să fie din moment ce trăim într-o lume a cauzelor și al efectelor. Tot părintele Ciprian Florin Apetrei spunea în acest sens: „mai mult chiar, conlucrarea omului cu Dumnezeu nu are în vedere numai conservarea creației, ci și îndumnezeirea ei, prin Biserică, și se plinește dincolo, în Împărăția lui Dumnezeu, la Parusia Domnului. Cum arăta Părintele Stăniloae, acest proces se realizează prin întâlnirea dintre energiile care au fost zidite de Dumnezeu ca să poată fi pătrunse și transfigurate de energiile necreate în Hristos ca Logos întrupat. Pe această cale, omul credincios poate să facă experiența potențială a unor calități necreate încă de aici de pe pământ, ca arvună a transfigurării lui depline și a întregii lumi în Hristos.”¹⁰⁰

Ceea ce vrea Dumnezeu Tatăl prin menirea pe care El a lăsat-o în viața noastră este să ajungem la o conlucrare cu El fiindcă este bine să știm că El ne vrea unii care să fim activi și nu pasivi în relație cu El.

Din nefericire în lumea noastră sunt mai mulți care atunci când vine vorba de Dumnezeu Tatăl sunt cât se poate de

- pasivi,
- nepăsători,
- dezinteresați
- și fără tragere de inimă.

De ce? Fiindcă oamenii de cele mai multe ori nu vor să fie unii care să fie recunoscători. Deși Dumnezeu Tatăl a lăsat în viața noastră o menire așa se face că ajungem să fim unii care să uităm de acest lucru și de darurile pe care El ne-a înzestrat. Așa se face că în acest mod uităm să Îl mai iubim pe Părintele nostru ceresc.¹⁰¹

Tot părintele Ciprian Florin Apetrei spunea despre conlucrarea cu Dumnezeu Tatăl: „conlucrarea lui Dumnezeu cu omul, ființa conștientă și liberă, se realizează însă în mod diferit, această conlucrare fiind în funcție de calitățile, aptitudinile, vocația, scopul propus și mijloacele alese de persoana umană în cauză. Astfel, dacă pe lângă calitățile corespunzătoare, persoana respectivă își propune realizarea unui scop mai înalt, Dumnezeu îl ajută la realizarea acestuia, ușurându-i găsirea mijloacelor, depășirea greutăților, menținându-i elanul sau entuziasmul în desfășurarea acțiunii. Iar dacă totuși în mod inconștient și involuntar se îndreaptă spre un scop rău, Dumnezeu îi luminează mintea spre a putea înțelege urmările acțiunii sale și a se opri astfel din săvârșirea a ceea ce și-a propus. Însă niciodată, în această activitate de conlucrare, Dumnezeu nu ridică libertatea omului, astfel că acela care în mod voluntar urmărește un scop rău, e lăsat să-l împlinească (cf. Romani 1, 26).”¹⁰²

Sunt mai mulți care sunt de părere că Dumnezeu Tatăl este

- nepăsător
- și indiferent

de ceea ce facem noi oamenii. Acesta este și un motiv pentru care mai mulți dintre oameni ajung să pășească pe calea

- răului,
- a patimii,
- a perversiunii
- și a vicleniei.

Dacă avem un Dumnezeu Tatăl care nu îi pasă de noi de ce să ne mai intereseze care este diferența dintre bine și rău. Dumnezeu Tatăl ne iubește pe fiecare dintre noi însă și noi trebuie să facem un pas înainte și

- să-L iubim,
- să Îl prețuim,
- să îi fim recunoscători,
- să îi mulțumim pentru darurile Sale
- și să îi facem voia.

¹⁰⁰ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%99Bia-lumii-sus%C8%99Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

¹⁰¹ A se vedea Vasiliios Papadakis, *Adevăratul înțeles al iubirii* (Galați, 2016).

¹⁰² Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%99Bia-lumii-sus%C8%99Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

“Domnul știe întotdeauna unde îl poate găsi pe omul care îi trebuie. Îi pregătește pe oameni fără ca ei să-și dea seama, pentru o misiune căreia îi vor fi destinați cândva. Timp de optzeci de ani l-a pregătit pe Moise pentru a fi conducătorul lui Israel. Și Aaron a fost pregătit pentru ceea ce urma să fie, fără ca el să-și fi dat seama. Nu bănuia ce întrebuintare aveau să capete însușirile sale, dar la venirea vremii era ga-ta să-și facă datoria.

Când intrăm în viață, nu știm ce destinație va căpăta ea cu timpul. Orice tânăr este înzestrat cu anumite calități, pe care trebuie să și le dezvolte cât mai mult, pentru a fi gata să îndeplinească acea menire prin care se va putea face folosi-tor Domnului. De multe ori însușirile noastre se irosc fără folos pentru alții și chiar pentru noi înșine, pentru că, din nepăsare, nu le-am dezvoltat. Să le punem în lucrare, în ceea ce știi mai bine să faci. La timpul Său, Domnul ne va arăta cum să ne întrebuintăm forțele.”¹⁰³

După cum se poate vedea în lumea noastră sunt mai mulți care evident că nu vor să dea curs

- menirii,
- vocației
- și chemării

pe care Dumnezeu Tatăl a lăsat-o în viața noastră.

Așa se face că sunt mai multe vieți ratate. Sunt din nefericire și mentalități bolnave care se bucură când se ratează în viață. Ceea ce trebuie să știm este că Dumnezeu Tatăl nu vrea ca noi să ne ratăm în această viață ci să găsim

- sensul
- și noima

vieții pentru noi.¹⁰⁴

Există o categorie de oameni care evident că nu cred în menirea pe care Dumnezeu Tatăl a lăsat-o în viața noastră. Ei sunt ceea ce lumea în cunoaște ca *aventurieri*. Aventurierii sunt unii care nu vor ca viața lor să fie lipsită de risc.

A merge pe risc este pentru foarte mulți dintre semenii noștri mai mult un fel de filosofie de viață. Aceasta fiindcă ei iubesc aventura. De mai multe ori aceste persoane au ajuns să se rateze tocmai fiindcă nu au voit să dea curs menirii lăsată în ei de Dumnezeu Tatăl.

„Cum toți suntem călători prin această lume, cel care definește manifestarea noastră ca oameni este sufletul, acea întrupare fizică și subtilă a forței vitale. Se spune că drumul nostru prin această viață se va sfârși doar în clipa când vom întâlni sufletul sau persoana al cărei miracol suntem.

Sufletul e o formă de energie, acea lumină care de esență fiecărui om în parte, care încearcă să-l îndrume și să-l împingă să se dezvolte, să se schimbe și să-și atingă desăvârșirea. Acesta este forța oricărei ființe umane, vocea interioară care ne amintește că putem fi mai mult și care ne dă înțelepciunea de a înțelege esența trecerii noastre prin această lume.”¹⁰⁵

Este adevărat că de mai multe ori ajungem să ne descoperim menirea în situații limită. Aceasta fiindcă de exemplu nimeni nu vrea să treacă printr-o criză:

- economică,
- politică,
- socială
- sau identitară.

Totuși viața ne aduce în astfel de situații și evident că trebuie să ne adaptăm la aceste situații. De multe ori nu ne este greu dar trebuie să știm că nu ne este și imposibil.

Există o categorie de oameni

- pesimiști
- și cinici

care văd la tot pasul imposibilitate. Ei bine trebuie să știm că viața poate să fie grea dar cu ajutorul lui Dumnezeu Tatăl din cer ei bine ea nu este niciodată imposibilă și este bine să fim cât se poate de conștienți de acest lucru fiindcă sunt mulți care îl evită.

¹⁰³ *Fiecare zi, un dar al lui Dumnezeu: 366 cuvinte de folos pentru toate zilele anului*, Editura Sophia, p. 342 apud <https://doxologia.ro/menirea-noastra> (accesat pe 01.04.2026).

¹⁰⁴ A se vedea Teodor Baconschi, *Anatomia ratării. Tipuri și tare din România post-comunistă* (București, 2016).

¹⁰⁵ <https://jurnalul.ro/viata-sanatoasa/trup-minte-suflet/sufletul-masura-desavarsirii-umane-care-este-menirea-acestuia-in-viata-735484.html> (accesat pe 01.04.2026).

Iată ce spunea în acest sens părintele Gheorghe Neamțiu: “știm că, în ultima analiză, scopul nostru apropiat și ultim, precum și întreaga noastră desăvârșire, constau în a ne uni cu Dumnezeu prin iubirea de Dumnezeu și de aproapele. Iar această iubire nu este altceva decât împlinirea voinței lui Dumnezeu manifestată în poruncile Sale și ale Bisericii Sale, precum și în încercările care, cu permisiunea Providenței, se abat asupra noastră. Or, ceea ce ne împiedică să-L iubim pe Dumnezeu, adică să ne supunem voinței Sale, sunt pornirile dezordonate ale firii noastre, stricată în urma păcatului ancestral. Acea întreită poftă: a trupului, a ochilor și trufia vieții, cu care avem de luptat din clipa trezirii rațiunii până la ultima suflare, este arma de care se servește lumea și Satana ca să ne abată din calea spre Dumnezeu.”¹⁰⁶

Doi psihoterapeuți discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- Am auzit de acest termen de pronie.
- Ai fost pe la biserică?
- Da, dar nu de acolo l-am auzit.
- Și?
- Cum poate să existe pronie în viața unui om care se confruntă cu greutăți?
- O să îți spun un caz adevărat.
- Te ascult.
- Când celebrul botanist Linné (†1778) s-a dus pentru studiu la Universitatea din Uppsala (Suedia), una din cele mai vechi școli superioare din Europa, nu avea posibilități materiale suficiente, iar părinții lui nu-i puteau trimite ajutor bănesc.
- Înțeleg.
- Multă vreme, el trăi din ajutorul primit de la colegii lui.
- Frumos din partea lor.
- Când pantofii erau rupeți, el însuși îi repara.
- cred.
- Cu toate aceste neajunsuri, nu se descuraja, ba dimpotrivă, perseverând, el a ieșit biruitor, ajungând unul dintre savanții cu înalt renume.
- Minunat.
- Într-o împrejurare importantă, cu mulți ani mai târziu, el a făcut publică următoarea mărturisire.
- Care?
- „Îți mulțumesc, Dumnezeule Atotputernic, pentru că, în cursul vieții mele, în amărăciunea mizeriei, cât și în atâtea alte încercări, Tu mi-ai arătat prețioasa Ta purtare de grijă”.
- Extraordinar.
- De altfel, în toate scrierile sale, se poate întrezări sentimentul de adâncă recunoștință față de Dumnezeu.¹⁰⁷
- Și care este morala?
- Dumnezeu dă o menire în viața ta.
- Dar?
- Dar tu trebuie să perseverezi.
- Se poate?
- Da.
- Deci secretul este perseverența?
- Da.
- Nu m-am gândit la acest lucru.
- Să o faci acum.
- Evident.
- Și mai este ceva.
- Ce?

¹⁰⁶ <https://www.predici.cnet.ro/arhive/278/> (accesat pe 01.04.2026).

¹⁰⁷ <https://epitesti.ro/stiri/stiri-diverse/sa-avem-incredere-in-pronia-divina-cuvant-de-invata-tura-la-duminica-a-iii-a-dupa-rusalii> (accesat pe 01.04.2026).

- Este foarte importantă sinceritatea.
- În ce sens?
- O să îți spun.
- Te ascult.
- Într-un spital din țara noastră zăcea pe patul de boală un biet funcționar, care trecea drept bun creștin.
- Și?
- El avea datina să se spovedească și cuminece foarte des.
- frumos.
- De la o vreme nu mai voia să se mărturisească preotului.
- Înțeleg.
- Bolnavul era tot mai palid și mergea tot mai spre rău.
- Vai de mine.
- Sora de caritate trimise după preot, care veni și zise bolnavului.
- Ce?
- Spovedește-te căci ceasul morții se apropie.
- Bolnavul răspunse.
- Ce?
- Părinte, până acum am fost nesincer de câte ori m-am spovedit. Am tăinuit o mulțime de păcate și acum mă chinuesc pe patul durerii.
- Și?
- Bolnavul s-a spovedit apoi sincer și s-a cuminecat.¹⁰⁸
- Ce frumos.
- Da.
- A murit împăcat cu Dumnezeu.
- Se poate spune.
- Deci se poate ca să existe fluctuații în relația noastră cu Dumnezeu?
- Viața este plină de neprevăzut.
- Așa este.
- Dar totuși cu ajutorul Lui putem să ieșim la liman.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă niciodată Dumnezeu Tatăl nu a abandonat pe nimeni.
- Cum așa?
- Fiindcă ne iubește.
- Știu acest lucru.
- Și atunci de ce ai îndoieli?
- Fiindcă sunt slab în credință.
- Cu toții avem această problemă.
- Da?
- Da.
- Eu credem că numai eu o am.
- Nu este așa.
- Te cred.
- Deci cu ajutorul lui Dumnezeu va veni în cele din urmă și vindecarea sufletului?
- Da.
- Mă bucur să știu acest lucru.
- Este realitatea.
- Știu acest lucru.

¹⁰⁸ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Despre care este modul prin care Dumnezeu Tatăl ajunge să își realizeze pronia lui cu noi ne-o spunea tot părintele Gheorghe Neamțiu: “atât simțurile externe: văzul, mirosul, auzul, gustul; cât și cele interne: imaginația și memoria, precum și afectivitatea noastră sunt din fire înclinate spre rău și caută să câștige de partea lor și spiritul omului, adică mintea și voința lui. De aceea, creștinul – și nu numai creștinul, ci orice om onest, adică acela care vrea să urmeze cu sinceritate calea indicată de lumina rațiunii sănatoase – trebuie să vegheze neconținut spre a le disciplina și stăpâni, menținându-le în marginile legii morale. Or, tocmai în aceasta constă lepădarea de sine, sau, cum se mai numește, renunțarea, mortificarea.”¹⁰⁹

CAPITOLUL 5

DEȘI NU SE VEDE PRONIA LUI DUMNEZEU TATĂL POATE SĂ FIE SIMȚITĂ

Se știe de cazul unui ateu care discuta cu un preot la un ceai.

- Nu există Dumnezeu.
- De ce?
- L-a văzut cineva? L-a simțit cineva?
- Eu cred că tu nu crezi că în ceaiul care îl bei există zahar.
- Cum să nu.
- L-au văzut?
- Nu dar îl simt la gust.
- Ei vezi așa trebuie să îl simți și pe Dumnezeu.¹¹⁰

Ceea ce trebuie să știm este că simțirea lui Dumnezeu este un lucru destul de delicat. Aceasta fiindcă trăim într-o epocă a

- senzualismului,
- a senzațiilor tari
- și a plăcerilor voluptuoase.

Totuși dincolo de toate aceste lucruri dacă omul este *cu luare aminte* la ceea ce are loc în jurul lui ei bine poate ajunge la o simțire a lui Dumnezeu Tatăl. Ceea ce trebuie să știm este că mai ales experiența harului în creștinismul ortodox este o astfel de experiență și nu trebuie să uităm și să negăm acest lucru.

Iată ce spunea în acest sens părintele Gheorghe Neamțiu “fără îndoială, plăcerea în sine, care însoțește funcțiunea unui simț ori instinct, nu e un rău, dimpotrivă e un bine câtă vreme prin ea se urmărește scopul pentru care a lăsat-o Creatorul și, deci, câtă vreme e subordonată acestui scop. Or, scopul plăcerii este împlinirea cu o mai mare ușurință a datoriei. De pildă: plăcerea ce o află omul în mâncare și chiar și în muncă este dată ca să-i ușureze truda ce trebuie s-o depună spre a-și agonisi cele necesare pentru hrană. În lipsa plăcerii, omul nu ar fi stimulat nici să-și refacă forțele prin mâncare, nici să muncească pentru întreținerea vieții și sănătății. Tot astfel, dacă actul prin care se perpetuează viața, Dumnezeu nu l-ar fi înzestrat cu o plăcere care să compenseze sacrificiile ce le cer nașterea și creșterea copilului, specia umană ar fi amenințată cu dispariția. Or, dacă, în primul caz, omul și-ar face din plăcere un scop, adică ar mânca și ar bea numai pentru plăcerea ce o simte în aceste acte – dându-se exceselor contra firii, asemenea Romanilor în epoca decadenței -, el și-ar ruina sănătatea, și-ar neglija îndatoririle, și-ar scurta viața. El ar comite astfel o răvășire a ordinii firii, făcând din mijloc scop și înlăturând adevăratul scop. La fel s-ar întâmpla și în al doilea caz: dacă s-ar urmări exclusiv satisfacția simțurilor, eliminându-se, indiferent prin ce mijloace, scopul căsătoriei, care este procrearea.”¹¹¹

Simțirea pronică a lui Dumnezeu Tatăl este un lucru care evident că de cele mai multe ori este făcută de cei care sunt înduhovniciți sau mai bine spus de cei care sunt avansați duhovnicește și care au ajuns foarte departe în

- legătura
- și relația

lor cu Dumnezeu Tatăl.

¹⁰⁹ <https://www.predici.cnet.ro/arhive/278/> (accesat pe 01.04.2026).

¹¹⁰ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștin ortodoxă* (Arad, 1929).

¹¹¹ <https://www.predici.cnet.ro/arhive/278/> (accesat pe 01.04.2026).

Simțirea proiniei lui Dumnezeu Tatăl nu este un lucru imposibil dacă cineva își dorește acest lucru. Sunt mai multe vieți de sfinți în care prezența lui Dumnezeu este constantă. Aceasta fiindcă trebuie să știm că sfinții sunt unii care prin rugăciune și nevoiță au ajuns să actualizeze la maxim această mântuitoare prezență a lui Dumnezeu în viața lor.¹¹²

Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că prezența lui Dumnezeu Tatăl în viața noastră aduce cu sine o înnoire a vieții. Iată ce spunea în acest sens părintele Ciprian Florin Apetrei: „Dumnezeu îi deschide omului drumul spre o viață nouă în final: "Tată, noi le facem pe toate" (Apocalipsa 21, 5). Dar pentru ca să se realizeze în om aceasta înnoire, el însuși trebuie să se străduiască a deveni nou. După îndemnul Sfântului Apostol Pavel: "Așa umblăm și noi, întru înnoirea vieții" (Romani 6, 4). Numai astfel el poate progresa pe calea urcușului duhovnicesc: prin propria sa străduință, dar ajutat de harul divin. Așadar, în acest fel el va putea ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, după îndemnul Mântuitorului: "Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este" (Matei 5, 48).”¹¹³

Fiindcă trăim într-o lume pragmatică și care de cele mai multe ori tinde să vină materialistă este bine învățătura creștin ortodoxă a proniei trebuie să știm că de cele mai multe ori este văzută cu multă

- reținere,
- îndoială
- și ezitare.

Aceasta fiindcă trebuie să știm că pentru marea majoritate dintre noi ei bine viața este destul de grea. Trebuie să ne trudim să ne câștigăm pâinea cea de toate zilele și acest lucru evident că exclude că ar exista o pronie a lui Dumnezeu în lumea noastră.

Totuși dincolo de toate acestea există o pronie a lui Dumnezeu Tatăl cu această lume și în această lume. Tot părintele Ciprian Florin Apetrei spunea: „mântuirea adusă de Hristos are atât dimensiune personală, cât și cosmică. Conlucrarea lui Dumnezeu cu creația se vede din cuvintele Mântuitorului, Care spune că: "Tatăl meu până acum lucrează; și Eu lucrez" (Ioan 5, 17), sau cum spune Apostolul: "Dumnezeu este Cel ce lucrează în voi și ca să voiți, și ca să săvârșiți, după bunăvoința Lui" (Filipeni 2, 13). Conlucrarea lui Dumnezeu cu omul arată că lumea nu este destinată distrugerii, ci transfigurării ei în Hristos.”¹¹⁴

Simțirea proniei lui Dumnezeu Tatăl poate să fie văzută de multe ori și în haosul istoriei. Au fost mai multe voci care au susținut că istoria nu este nimic mai mult decât o mare utopie. Aceasta fiindcă în istorie

- revoltele,
- revoluțiile,
- războaiele,
- tiraniile
- și dictaturile

sunt cât se poate de prezente.

Totuși dincolo de aceasta se poate vedea că în viața noastră au existat și oameni sfinți care au ajuns la un mare grad de unire cu Dumnezeu Tatăl. Acest lucru ne spune că trebuie să știm că trebuie să ne dăm seama că există totuși și o pronie a lui Dumnezeu Tatăl pentru cei care vor

- să o recunoască,
- să o vadă
- și să o simtă.

Pronia lui Dumnezeu Tatăl se manifestă în mod natural prin soarele care răsare la timpul său, succesiunea de anotipuri, bune rânduială a naturii, roadele la timpul lor etc.

Toate aceste lucruri sunt unele care trebuie să știm că necredincioșii și ateii nu vor să le vadă. De ce? Fiindcă ei sunt unii care evident că au ajuns la un asemenea grad de inezitivitate că nu mai știu să aprecieze faptul că totuși Dumnezeu Tatăl are un plan și o strategie generică cu lumea noastră. Pronia este un lucru care de multe ori ajunge să fie cât se poate de defomată în mai multe alte religii ale lumii. Am spus că în vechime de exemplu păgânii greci antici

¹¹² A se vedea Nichifor Crainic, *Sfințenia: împlinirea umanului* (Iași, 1993).

¹¹³ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%9Bia-lumii-sus%C8%9Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

¹¹⁴ Idem.

credeau în așa numita moira care era un fel de destin implacabil pe care zeii îl decideau pentru muritorii de rând fără ca ei să poată să schimbe ceva din acest destin.

Că pronia lui Dumnezeu Tatăl este un lucru care ajunge să se determine prin apariția unui cer și pământ nou la sfârșitul istoriei ne-o spune tot părintele Ciprian Apetrei: „în fine, al treilea aspect al providenței divine privește conducerea lumii către scopul ei final, cerul nou și pământul nou ale Împărăției lui Dumnezeu. Guvernarea, conducerea sau cârmuirea lumii este activitatea prin care Dumnezeu conduce creatura, în general, și fiecare creatură, în special, spre împlinirea scopului ei. Și această lucrare dumnezeiască se realizează într-un fel cu creatura neînsuflețită și într-un alt fel cu omul. Creaturile neînsuflețite sunt conduse de Dumnezeu prin legile pe care El le-a sădit în natura fiecăreia dintre ele, precum spune Psalmistul: "Pus-ai hotar (apelor) pe care nu-l vor trece și nici nu se vor întoarce să acopere pământul" (Psalmi 103, 10)."¹¹⁵

Am spus că pronia lui Dumnezeu Tatăl se manifestă și prin conservarea lumii în care trăim. De ce? Fiindcă este bine să știm că în zilele noastre omul este destul de certat cu natura. Acest lucru poate să fie văzut cel mai bine prin poulare:

- defrișări ilgale de păduri,
- deversarea substanțelor toxice și chimice în râuri și fluvii,
- aruncarea gunoiului menajer în natură,
- demiterea de dioxid de carbon care atacă stratul de ozon etc

sunt cu toate forme prin care omul conștient sau inconștient ajunge să își distrugă natura lăsată și conservată de Dumnezeu Tatăl pentru noi.¹¹⁶

Tot despre pronia lui Dumnezeu Tatăl părintele Ciprian Florin Apetrei: „omul și comunitățile omenești sunt conduse de Dumnezeu spre trepte de existență din ce în ce mai ridicate, printr-o activitate de împreună-lucrare, în care se poate deosebi și o lucrare creatoare progresivă – acea creație continuă de care vorbeau teologii scolastici – căci însăși apariția constantă și continuă a noi și noi generații de oameni, care iau locul celor care au părăsit lumea aceasta, este nu numai o conducere a lumii spre scopul ei, ci și o activitate creatoare a lui Dumnezeu. Mântuitorul vorbește despre guvernarea lumii când numește pe Dumnezeu "Domn al cerului și al pământului" (cf. Matei 11, 25), iar Sfântul Efrem Sirul spune că: "Lucrurile omenești rămân de nimica dacă nu se îndreaptă către Dumnezeu."¹¹⁷

Ceea ce se poate vedea este că acolo unde oamenii au văzut o simplă

- coincidență,
- și întâmplare

ei bine sfinții creștini ortodocși au văzut pronia lui Dumnezeu.

Se știe de cazul a doi călugări din pustie care au voit să știe dacă există pronia lui Dumnezeu.

- Știi ce?
- Ce?
- Uite ce zic eu.
- Ce?
- Ca să ne dăm seama de pronia lui Dumnezeu din acest moment nu vom mai mânca nimic.
- Adică?
- Dacă există pronie să facă Dumnezeu Tatăl în așa fel ca să ne hrănească.
- Și?
- Călugării nu au mai mâncat nimic.
- Înțeleg.
- După câteva zile pe acolo au trecut niște tâlhari.
- Ce este cu aceste călugări? Arată ca și cum nu ar fi mâncat de cu zile. Dați-le ceva să mănânce, a poruncit mai marele tâlharilor.
- Și au mâncat.

¹¹⁵ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%9Bia-lumii-sus%C8%9Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

¹¹⁶ A se vedea Radu Teodorescu, *Ecologia sau păcatul poluării mediului ca desacralizare a naturii* (Cugir, 2020).

¹¹⁷ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%9Bia-lumii-sus%C8%9Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

- Primul a mâncat fiindcă a spus că este cu adevărat pronia lui Dumnezeu să ajungă să fie hrănit de niște tâlhari răi.
- Și al doilea?
- A refuzat și a murit de foame.
- De ce?
- Fiindcă a spus că în nici un fel nu este pronia lui Dumnezeu să fie hrănit de niște tâlhari.¹¹⁸

Deci totuși pronia lui Dumnezeu există.

Doi ziariști discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- De ce noi ajungem să prezentăm în ziar mai toate mireziile din lume?
- Cum de ce?
- Da. De ce?
- Fiindcă lumea vrea să fie infomată.
- Cine vrea să știe de ultima crimă sau ultimul viol din capitală?
- Sunt mulți care vor să știe.
- Știi ce?
- Ce?
- Am observat un lucru.
- Care?
- De multe ori în lumea noastră sunt oameni de valoare.
- Ce oameni de valoare?
- Filosofi, savanți, inventatori, scriitori etc.
- Și?
- Nu vorbește nimeni de ei.
- Nu te înțeleg.
- Dar de ultimele scandaluri politice vorbește mai toată lumea.
- Și ce este rău în acest lucru?
- Este mult rău.
- De ce?
- Fiindcă mas media din zilele noastre a devenit un scandal perpetu.
- Știi ce?
- Ce?
- Să fiu sincer nu m-am gândit la aceste lucruri.
- Eu da.
- Îmi dau seama.
- Cred că mas media din zilele noastre trebuie să treacă de la distructiv la constructiv.
- Adică?
- Să prezentăm mai mult binele din lumea din jur.
- Ar fi frumos.
- Și nu ar fi nici imposibil.
- Dar mai este ceva.
- Ce?
- Ceea ce tu nu știi.
- Ce?
- Scandalul face rating.
- Și ce este mai important valoarea sau ratingul?
- Pentru redactorii noștri ratingul.
- Nu știu ce să spun.

¹¹⁸ Întâmplare adevărată din tradiția ascetică a tradiției creștin ortodoxe.

- Eu sunt de acord cu tine.
- Mă bucur.
- Dar cei mai mulți oameni se hrănesc cu mizerii.
- Și ce este de făcut.
- O să îți spun ce este de făcut.
- Ce anume?
- Este vorba de o întâmplare adevărată pe care am auzit-o zilele acestea.
- Care?
- Un copil bine crescut, care adeseori se spovedea, — și-a propus, ca îndată ce va păcătui, în aceeași zi își va mărturisi păcatul său preotului.
- Frumos.
- S-a întâmplat să săvârșească un păcat greu chiar într-o zi de duminică.
- Și?
- Dar era vreme rea și la început nu avea plăcere să meargă la preot spre a se spovedi.
- Cred.
- Muștrarea de conștiința îl făcu totuși să se ducă.
- Ce bine.
- S-a spovedit și sa întors acasă.
- Și?
- Peste noapte i-a fost rău și a murit.
- Vai de mine.
- Ce noroc că se împăcase mai înainte cu Dumnezeu.
- Așa este.
- Deci să nu amânăm spovedania.¹¹⁹
- Așa este.
- Deci vezi că sunt și unii chiar dintre copii care sunt pe calea cea bună.
- Așa este.
- La fel trebuie să fim și noi.
- Mă doare când mas media ca să facă rating ajunge să se hrănească cu mizerii.
- Așa este.
- Trebuie să luăm atitudine.
- Știi ce?
- Am putut vedea că ziarele și televiziunile de scandal nu durează mult.
- De ce?
- Fiindcă mediul lor de viață este unul infect.
- Așa este.
- Ceea ce este infect se autodistruge pe sine.
- Cum ne nu m-am gândit la acest lucru?
- Nu poți să le prevezi pe toate.
- Așa este.
- Cert este că sunt și ziariști buni.
- Știu asta.
- Pe ei trebuie să ne bazăm mai mult.
- Sunt de acord.
- Ceea ce este important este să ne facem meseria.
- Cu sinceritate?
- Și onestitate.
- Așa este.
- Evident.

¹¹⁹ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Tot depre pronia lui Dumnezeu Tatăl părintele Ciprian Florin Apetrei spunea: „guvernarea creației de către Dumnezeu are în vedere atât identitatea dintre lumea actuală și cea viitoare, așa cum am subliniat mai sus, cât și mișcarea sa orientată către slăvirea ei finală în Hristos. De aceea, nu este surprinzător faptul că Părintele Stăniloae face apologia unei teologii a mișcării, spre care trebuie să se îndrepte întreaga noastră atenție. Într-un comentariu făcut la opera Sfântului Atanasie cel mare, ne spune că Sfântul Maxim Mărturisitorul " a atras atenția asupra importanței mișcării creaturilor conștiente în urcușul lor unificator și desăvârșitor spre Dumnezeu. După ce științele naturii au pus în evidență importanța universală a mișcării și a energiilor care o susțin, în legi descoperite de ea în toată realitatea creată, se impune ca sarcină pentru gândirea de mâine dezvoltarea unei teologii a mișcării, ca o explicație teologică a ei.”¹²⁰

Este cât se poate de adevărat că trebuie să ne dăm seama că pronia lui Dumnezeu Tatăl este un lucru care cu cât devenim mai înduhovniciți devenim mai

- sensibili,
- perceptivi
- și mai receptivi

în a ajunge să ne dăm seama de toate implicațiile ei.

Pronia prin urmare este una care se poate spune că ajunge să lucreze destul de imparțial în lumea noastră. Acest lucru poate să fie dedus din ceea ce spunea Iisus la un moment dat: “ca să fiți fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei drepti și peste cei nedrepti” (Matei 5, 45).

Pronia lui Dumnezeu Tatăl se poate spune că este una dintre cele mai dificile probleme de teologie creștin ortodoxă fiindcă este bine să știm că de mai multe ori este cât se poate de greu să ajungem

- să discernem,
- să vedem
- și să simțim

pronia lui Dumnezeu Tatăl.

Aceasta fiindcă este bine să știm că pronia nu este totuși o problemă simplă. Nu are cum să fie simplă fiindcă este bine să știm că oamenii de azi sunt asemenea lui Toma Necredinciosul: cred numai ceea ce văd. Ceea ce trebuie să știm este că sunt mulți care atunci când se confruntă cu răul din lumea ei bine sunt unii care nu mai cred deloc în Dumnezeu Tatăl care consideră că

- a părăsit
- și de dezertat

lumea.

Să fie lucrurile chiar așa? Ceea ce trebuie să știm este că răul este de cele mai multe ori făcut de Dumnezeu și nu trebuie să Îl învinovățim pe Dumnezeu de existența lui.¹²¹

„Pentru Părintele Stăniloae teologia mișcării este o teologie ce tinde la îndumnezeirea omului și a creației întregi în Hristos. "Spiritualitatea creștină răsăriteană, cu dogmele ei deschise spre infinit, cu rânduielile purificatoare de patimi și susținătoare ale rugăciunii, este cea mai bună metodă atât pentru dobândirea adevăratei libertăți întru Dumnezeu, cât și pentru progresul în cunoașterea și comuniunea prin experiență a lui Dumnezeu și a semenilor; este cea mai bună metodă prin care se asigură înaintarea pe linia voită de providența lui Dumnezeu, care a ajuns la lucrarea ei cea mai înaltă în Hristos. Căci ea se revelează în Hristos ca un plan și ca o lucrare reală în vederea mântuirii și a îndumnezeirii creației în El.”¹²²

Prin urmare trebuie să știm că cu cât ajungem să fim mai buni cu atât mai mult vom ajunge să simțim pronia lui Dumnezeu Tatăl în lumea noastră. De ce? Fiindcă se poate spune că de mai multe ori pronia este un lucru care ajunge să ne sensibilizeze mai mult cu privire la existența lui Dumnezeu. Vechiul Testament este unul care este plin de relatări ale proniei lui Dumnezeu în lumea noastră și trebuie să fim conștienți de aceste lucruri. Aici vom da numai

¹²⁰ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%9Bia-lumii-sus%C8%9BInut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

¹²¹ A se vedea Christos Yannaras, *The enigma of evil* (Holy Cross Press, 2012).

¹²² Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%9Bia-lumii-sus%C8%9BInut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

un caz. Știm că prorocul Iona a fost trimis de Dumnezeu să predice ninivitenilor pocăința. Iona refuză inițial cerea și ajunge să fie înghițit de o belană în care stă 3 zile pentru ca atunci când s-a răzgândit va ajunge să ducă la îndeplinire misiunea cerută de Dumnezeu Tatăl.

„Teologia patristică a reabilitat noțiunea de mișcare, arătând că aceasta nu îndepărtează omul de Dumnezeu, ci este mijlocul prin care Dumnezeu călăuzește creația, ca să înainteze spre slăvirea ei finală în Hristos. Cele trei acțiuni sau momente ale activității providențiale sunt mai mult aspecte ale ei, deoarece adeseori se împletesc și întrepătrund, formând o singură acțiune divină, în care Dumnezeu pe toate spre folosul său le orânduiește. Deoarece providența divină îmbrățișează nu numai lumea în general, ci și fiecare creatură, în parte (cf. Matei 10, 29-30), ea se împarte în generală și specială. La fel, ea poate fi ordinară și extraordinară. Providența ordinară se exercită prin mijloace naturale pe care Dumnezeu le-a rânduit odată cu crearea lumii, iar cea extraordinară prin mijloace speciale mai presus de legile naturii, prin minuni.”¹²³

Prin urmare se poate spune că există două dimensiuni ale proniei lui Dumnezeu:

- naturală
- și supranaturală.

Învieirea lui Hristos din morți trebuie să știm că a fost un lucru supranatural și nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă sunt din ce în ce mai mulți care nu vor să vadă

- minunea,
- lucrarea lui Dumnezeu
- și realitatea acțiunilor Lui.

Dacă Dumnezeu Tatăl nu ar conserva prin pronia lui această lume ei bine am trăii într-un

- haos,
- dezastru
- și anarhie

totală.¹²⁴

Pronia lui Dumnezeu Tatăl cu lumea este faptul că în această lume există sens. Este bine să știm că de diavol și la demoni nu există sens. Anticul mit al lui Sisif pus să urce un bolovan pe munte ca odată ajuns pe vârf el să se rostogolească înapoi și astfel să ajungă se repete operațiunea la nesfârșit ne spune că nu trebuie să ne facem iluzii: în lumea demonică

- sensul,
- noima
- și înțelesul

sunt inexistente.

Tot despre pronie părintele Ciprian Florin Apetrei spunea: “realitatea providenței divine este dovedită neîndoiește atât de Sfânta Scriptură, cât și de Sfânta Tradiție. Precum au observat Sfinții Părinți și scriitorii bisericești, întreaga Scriptură cuprinde cea mai vie, cea mai populară și cea mai poetică expresie a ideii de providență divină, unele din paginile ei având un conținut demonstrativ în această privință. Asemenea pagini găsim în cartea lui Iov, în cartea Psalmilor (îndeosebi Psalmul 103) și îndeosebi în cuvântările Mântuitorului. La fel, Sfinții Părinți au susținut și apărât în unanimitate învățătura Bisericii despre providența divină, folosindu-se de argumente atât din rațiune, cât și din Sfânta scriptură, recunoscând că Dumnezeu nu este numai Făcătorul cerului și al pământului, ci și Atotțiitorul acestora, precum se afirmă în articolul 1 din Crez. [xvii] Acțiunea providenței este comună celor trei Persoane ale Sfintei treimi.”¹²⁵

Se poate spune că atunci când simțim că în viața noastră domină sensul și logica ei bine acest lucru este și simțire a proniei lui Dumnezeu Tatăl care este cel care ne-a conferit sensul și înțelesul în viața noastră. Cei mai mulți dintre noi credem că sensul și logica din viața noastră sunt lucruri cât se poate de firești și de naturale dar în realitate nu este chiar așa.

¹²³ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%9Bia-lumii-sus%C8%9Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

¹²⁴ A se vedea Giuliano da Empoli, *Inginerii haosului* (Editura All, 2019).

¹²⁵ Preot Ciprian Florin Apetrei <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/3039/crea%C8%9Bia-lumii-sus%C8%9Binut%C4%83-prin-pronia-divin%C4%83#> (accesat pe 29.09.2025).

„Vorbind despre purtarea de grijă a lui Dumnezeu-Tatăl pentru oameni, Mântuitorul zice: "Deci nu duceți grijă spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea ori cu ce ne vom îmbrăca? (...) știe doar tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de ele" (Matei 6, 31-32). Referindu-se la lucrarea comună a Tatălui și a Fiului, Mântuitorul spune: "Tatăl meu până acum lucrează; și Eu lucrez" (Ioan 5, 17), iar Psalmistul grăiește despre sfântul Duh: "Trimite-vei Duhul Tău și se vor zidi și vei înnoi fața pământului" (Psalmi 103, 31).”¹²⁶

Pronia lui Dumnezeu Tatăl după cum am spus cere

- colaborarea
- și cooperarea

omului. Acest lucru însă nu se face forțat ci se poate spune că are loc în libertate și din libertate. De ce? Fiindcă este bine să ne dăm seama că pronia lui Dumnezeu Tatăl este un lucru care poate să fie văzută ca un fir roșu prin toată istoria. În vremurile antice când lumea stătea în cloaca păgânismului, Dumnezeu și-a ales un popor care i-a rămas credincios și loial: poporul evreu.

Am fi orbi dacă nu am vedea pronia lui Dumnezeu cu poporul ales în Vechiul Testament. În timp pe religiile păgân antice preamărau lucruri total anacronice cum ar fi:

- magia,
- ocultismul,
- sacrificiul uman
- orgia
- sau prostituția sacră în numele zeilor

ei bine Dumnezeu lucra la mântuirea și convertirea nemurilor prin venirea lui Mesia în sânul poporului ales.¹²⁷

Dar evident – după cum am spus mai sus – cel mai bine ajungem să simțim pronia lui Dumnezeu Tatăl prin harul Său. Iată ce spunea părintele Roger Coresciuc în acest sens: “transmiterea harului nu este așadar o operațiune mecanică, cu un univers limitat, ci reprezintă forma cea mai profundă de manifestare personală a lui Dumnezeu. Nimic din cele ale creației nu poate rămâne, potențial cel puțin, în afara acestei activități personale a lui Dumnezeu, care lucrează mereu trinitar: "Căci minunile lucrute prin trupul Stăpânului dovedesc faptul că El este Unul născut al Tatălui după ipostasul propriu, Cel care S-a unit cu noi până la sfârșitul veacurilor; încep de asemenea să se împlinescă și cele care ne arată că Duhul Sfânt există în ipostas propriu, pentru ca noi să cunoaștem și să vedem taina cea mare și închinarea Sfintei Treimi". Hristos lucrează împreună cu Tatăl și cu Duhul, în tot ceea ce întreprinde: "Hristos spune ucenicilor Săi: "Eu am slobozenie dumnezeiască pe pământ, ca Fiu de o Ființă cu Tatăl cel ceresc, chiar dacă am luat trupește firea voastră cea căzută din har"". Lucrările celor trei Persoane dumnezeiești se întrepătrund și se potențează reciproc: "Duhul Sfânt a lucrat mai înainte de venirea lui Hristos, El fiind Cel care a vorbit prin gura profeților și a binevestit cele viitoare, apoi a lucrat prin ucenicii care scoteau demonii și vindecau bolile. Același Duh se arată acum tuturor în ipostasul propriu prin limbile de foc, iar peste ucenicii lui Hristos a stat ca pe un tron, făcându-i organe ale puterii Sale".”¹²⁸

Di n Vechiul Testament se poate spune că putem să dăm niște cazuri de pronie a lui Dumnezeu Tatăl cât se poate de clare și de adevărate:

- Noe este salvat din potop,
- Zece plăgi vin peste Egipt,
- Iosua poruncește soarelui să stea pe loc pentru a câștiga o bătălie,
- Moise desparte marea Roșie în două,
- Zidurile cetății Ierihonului se prăbușesc la sunetul trâmbițelor și strigătele israeliților,
- În viața Sfântului Ilie: învierea fiului văduvei și aducerea focului din cer pe Muntele Carmel,
- Ilie și Elisei despart apele Iordanului cu mantaua,
- Șadrac, Meșac și Abednego sunt păstrați nevătămați în mijlocul flăcărilor etc.

Toate aceste lucruri au avut loc și fără de nici o îndoială că sunt dovezi că pronia lui Dumnezeu Tatăl de mai multe ori a acționat și prin minuni în istorie. Acest lucru este uitat de multă lume și trebuie să știm acest lucru fiindcă lumea nu vrea să știe de pronia lui Dumnezeu Tatăl.

¹²⁶ Idem.

¹²⁷ A se vedea Radu Teodorescu, *Mesianismul național ca păcat al mândriei* (Cugir, 2020).

¹²⁸ <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/patristica/impartasirea-de-harul-dumnezeiesc-7824.html> (accesat pe 01.04.2026).

Prin urmare în zilele noastre când harul lui Dumnezeu Tatăl vine la noi ei bine totul în viața noastră este bine și frumos și suntem ferciți. Iată ce spunea în acest sens tot părintele Roger Coresciuc: “harul lui Dumnezeu, energiile Sale necreate, îl luminează pe om întreg, dăruindu-i simțirea cea mai presus de fire, care îi permit să primească și să trăiască stări care fără această participare nu ar fi fost cu putință. Dumnezeu dezvoltă în om această capacitate de primire a harului, iar prin faptul că energiile necreate nu sunt același lucru cu ființa Sa, dar nici diferite substanțial, face ca omul să se deschidă acestora într-o manieră care implică o prefacere greu de descris tocmai datorită caracterului necreat și al energiilor și al prefacerii. Omul rămâne creatură, dar Treimea începe să lucreze în chip mai presus de natura omului: "Căci în afara venirii harului nu ar fi nici o minte care să afle dumnezeiasca simțire, nici nu ar putea vedea sau nici nu ar putea deveni cu adevărat subzistentă prin propria energie, după cum nici ochiul - având în sine însuși puțința de a vedea - în afara luminii nu ar putea avea percepția luminii. Căci și pentru cele veșnice, adică pentru cele de un chip cu Dumnezeu, El este lumină și nimic altceva decât lumină, și precum este soarele pentru cele sensibile, la fel este Dumnezeu pentru cele inteligibile".”¹²⁹

Doi muzeografi discutau într-o zi.

- Știi ce?
- Ce?
- De multe ori mă simt în acest muzeu ca într-un cavou.
- De ce?
- Fiindcă totul aici este mort.
- Înțeleg.
- Nu este așa.
- Nu?
- De ce?
- Muzeele sunt memoria lumii.
- În ce sens?
- Trebuie să știm cine am fost în trecut.
- Dar nu noi am fost.
- Strămoșii noștri.
- Ce este cu noi?
- Sunt unii care trebuie să recunoaștem că ajung să ne influențeze viața.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă sunt mulți dintre strămoșii noștri care merită respectul și cinstea noastră.
- Cum ar fi?
- De primii creștini ai auzit?
- Vag.
- Dacă nu ar fi fost ei acum am fi fost tot în epoca primitivă.
- De ce?
- Fiindcă păgânismul era extrem de înapoi.
- Am auzit că de exemplu păgânii daci nu foloseau scrierea.
- Așa este.
- Da cred că ai dreptate.
- Sigur că am.
- Și ce spui despre primii creștini?
- Au făcut mult pentru noi cei de azi.
- Cum?
- O să îți spun.
- Te ascult.
- Este vorba de un scriitor bisericesc.

¹²⁹ Idem.

- Cine?
- Tertulian.
- Ce spune el?
- Tertulian apologeticul în scrierea sa de apărare a creștinilor contra acuzațiilor aduse de către păgâni, spune că creștinii onorează mai mult pe împăratul decât păgânii, fiind ei învățați a-l onora nu numai ca pe un om pus în fruntea statului, ci ca pe un om pus de Dumnezeu ca să guverneze statul.
- Așa este.
- „Noi creștinii ținem la porunca regelui, ca la porunca lui Dumnezeu dată nouă spre binele sau răul nostru.”¹³⁰
- Ce frumos.
- Așa este.
- Și când te gândești că împărații de atunci erau păgâni.
- Creștinii se supuneau lor.
- Am văzut.
- Ajungi să schimbi un lucru prin a îi da respectul cuvenit.
- Dacă îl merită?
- Da.
- Așa este.
- Și dincolo de acest lucru se poate vedea că pronia lui Dumnezeu a ajuns să lucreze prin primii creștini.
- Cum?
- Ei au fost fermentul care a schimbat lumea.
- Din Imperiul Roman?
- Da.
- Așa este.
- Și de ce este pronia lui Dumnezeu așa tainică?
- Nu este tainică.
- De ce?
- Există un aspect natural al proniei lui Dumnezeu Tatăl.
- Natura are un curs natural pe care îl urmează.
- Și?
- Fiindcă este pronia aici.
- În natură?
- Da.
- Adică te referi al cursul naturii?
- Da.
- Nu m-am gândit niciodată la acest lucru.
- Ar fi greșit dacă ai crede că Dumnezeu Tatăl nu este Cel care aduce ploaie la timp.
- Ai dreptate.
- Vezi?
- Și care este aspectul tainic al proniei?
- De mai multe ori Dumnezeu Tatăl a ridicat sfinți dintre noi.
- De ce?
- Pentru a îi duce la îndeplinire planurile.
- Cum ar fi?
- În timpul turcocrăției în Grecia Dumnezeu a ridicat mai mulți sfinți care să mențină credința creștin ortodoxă.
- Cum a fost Sfântul Cosma Etolianul?
- Da.
- Știam eu că așa este.

¹³⁰ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde despre viața creștină* (Arad, 1929).

Despre simțirea harului lui Dumnezeu Tatăl în om părintele Roger Coresciuc spunea: “această modalitate de lucrare a harului în om are implicații și asupra felului în care omul începe să înțeleagă realități care într-o stare neduhovnicească nu ar fi atât de ușor de pătruns: ""Cele ce ochiul nu a văzut și urechea nu a auzit și la inima omului nu s-au suit" (I Cor. 2, 9), întrec și covârșesc nu numai simțirea, ci și mintea și cugetarea omenească în afara Duhului Sfânt. Căci Dumnezeu este Cel ce le știe pe toate și El are să judece întreg pământul, El, Cel care ne învață pe noi despre acestea, coborând totuși la puterea de înțelegere a celor învățați de El, prin cuvinte potrivite și pe măsura minții noastre".¹³¹

CAPITOLUL 6

DE CE UNII RESPING PRONIA DISCRETĂ A LUI DUMNEZEU TATĂL ÎN VIAȚA LOR?

Omul este o ființă liberă și cu liber arbitru. Ei bine această libertatea merge până și la relația lui cu Dumnezeu Tatăl. Aceasta fiindcă fiecare dintre noi suntem liberi să avem o relație cu Dumnezeu Tatăl sau din contră să o respingem și să nu fim de acord cu ea.¹³²

În acest sens trebuie să știm că omul de mai multe ori în istoria s-a înrăit dar a ajuns să își ascundă această înrăire sub mai multe forme:

- păgânism,
- nazism,
- ateism
- sau nihilism

sunt cu toate forme de manifestare a unei răutăți care Îl resping și scot afară pe Dumnezeu Tatăl din ecuația vieții noastre.

Mitropolitul Kallistos Ware spunea despre persoana umană: “persoana umană este coroana, desăvârșirea universului lui Dumnezeu; ea este microcosmos și mijlocitor, preot și rege al întregii creații. Acesta este paradoxul omului: faptul că reprezintă un ciudat amestec de măreție și fragilitate, de posibilități infinite și de eșecuri concrete; cum a spus Sfântul Grigorie Teologul, "el (omul) este în slăbiciunea sa la jumătatea drumului dintre duh și materie, între slavă și decadență". Trebuie să vedem omul așa cum a vrut Dumnezeu să fie, adică după chipul și asemănarea Sa. Asta nu înseamnă că trebuie să uităm că "eu nu sunt decât pământ și cenușă", ceea ce este, vail, suficient de evident pentru noi toți.”¹³³

Prin menirea lui omul este chemată să fie fiul lui Dumnezeu Tatăl fiindcă știm că acest lucru fost posibil prin activitatea mesianică a Domnului Iisus. Ei bine se poate vedea că sunt mai multe religii care Îl resping pe Dumnezeu Tatăl ca fiind Tatăl nostru.

Este greu de crezut dar prin Domnul Iisus Hristos Dumnezeu Tatăl vine spre noi. Realitatea ne demonstrează că sunt mulți care nu vor să Îl primească și să îi accepte paternitatea. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să știm că Dumnezeu Tatăl respectă libertatea oamenilor.

Libertatea este un lucru care ne face să fim unii care să putem opta însă ceea ce este mai

- trist
- și mai nefericit

este că sunt mulți care optează să nu asculte de Tatăl lor ceresc.

În acest sens de mai multe ori în istoria omul și-a creat o soartă separată și diferită de cea a proniei lui Dumnezeu. Cele două războaie mondiale din secolul al XX-lea sunt cea mai bună dovadă în acest sens. Aceasta fiindcă este bine să știm că războiul înseamnă

- crimă
- și violență

¹³¹ <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/patristica/impartasirea-de-harul-dumnezeiesc-7824.html> (accesat pe 01.04.2026).

¹³² A se vedea Radu Teodorescu, *Libertatea: un vechi ideal creștin ortodox* (Cugir, 2019).

¹³³ Traducere de Augustin Păunoiu din "La Trinité, coeur de notre vie", Mgr. Kallistos Ware, în *Contacts*, revue orthodoxe de théologie et de spiritualité, tome 36, 1984 apud <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/respingerea-lui-dumnezeu-inseamna-si-renegarea-omului-71713.html> (accesat pe 29.09.2025).

lucruri care nu sunt proprii lui Dumnezeu Tatăl.

„Condiția umană, a omului creat după chipul Dumnezeului Treime este rezumată de un text al rabinului Bunam în următoarele cuvinte: Fiecare trebuie să aibă două buzunare încât să poată lua din unul sau din altul, după nevoile sale. În buzunarul din dreapta al oricărui om se găsesc cuvintele: "lumea a fost creată pentru mine", iar în cel din stânga aflăm cuvintele: "nu sunt decât pământ și cenușă".

În noi înșine și în societatea care ne înconjoară vedem pretutindeni dovezi eșecului omului, ale păcatului și ale finitudinii omenești, vedem ură și conflicte, alcoolism și toxicomanie, singurătate, teamă, depresie și sinucideri. Mecanismul uman, extrem de sensibil, își dereglează echilibrul delicat foarte ușor. Și totuși, omul reprezintă mai mult decât această imagine sumbră, mult mai mult. Niciodată, în nici un moment, nu trebuie să uităm celălalt buzunar: "lumea a fost creată pentru mine".”

Să începem a privi întâi în sus, înainte de a privi în jos; să îndreptăm privirile noastre spre lumină, înainte de a plonja către străfunduri.”¹³⁴

Sunt mai mulți sfinți părinți creștini ortodocși care susțin că ignoranța poate să fie un păcat destul de mare. Aceasta fiindcă este bine să știm că ignoranța proniei lui Dumnezeu Tatăl de multe ori este făcută în lumea noastră

- voluntar,
- voit
- și deliberat.

De ce? Fiindcă după cum am spus de mai multe ori omul ajunge să își camufleze răutatea. Ingoranța față de lucrurile lui Dumnezeu este cel mai bine manifestată în indiferentismul religios.¹³⁵

O formă a răutății este evident a nu voii să faci voia lui Dumnezeu. De ce? Fiindcă este bine să știm că atunci când omul nu mai face voia lui Dumnezeu el ajunge să fie unul care demonizează. Aceasta fiindcă nu există nici un spațiu intermediar între Dumnezeu și diavol: ori ești cu unul ori cu altul.

Este adevărat că omul este o ființă complexă însă desăvârșirea lui vine numai din comuniunea cu Dumnezeu. Iată ce spunea în acest sens tot mitropolitul Kallistos Ware: „primul lucru de spus privind persoana umană este că noi suntem o taină pentru noi înșine. Cine sunt eu? Ce sunt eu? Răspunsul nu este deloc evident. "Există multe lucruri ciudate", constată Sofocle în *Antigona* "și nici unul nu este mai straniu decât omul". Asupra acestui punct Scriptura și Părinții sunt de acord. "Inima omului este de nepătruns" și noi nu putem descoperi decât puțin din adâncimile sale. "Și-a deslușit cineva propriul suflet?" întreabă Sfântul Grigorie de Nyssa. Părinților le plăcea să citeze inscripția care era înfățișată pe templul din Delfi: "Cunoaște-te pe tine însuși". "Cea mai importantă dintre toate lecțiile, remarcă Clement al Alexandriei este că trebuie să te cunoști pe tine însuși." Dar toți au fost determinați să recunoască foarte repede că a se cunoaște pe sine însuși nu este un lucru ușor. Nimeni nu se poate defini în cuvinte, noi nu înțelegem decât o parte din ceea ce implică existența unei persoane, decât o infimă fracțiune din potențialul infinit care este latent în persoana umană. Taina cea mai adâncă în ordinea creației este omul însuși. Dacă teologia noastră, discursul nostru despre Dumnezeu trebuie mereu să prezinte o dimensiune apofatică, aceasta se potrivește de asemenea și antropologiei.”¹³⁶

Prin urmare ceea ce trebuie să știm este că pronia lui Dumnezeu Tatăl trebuie să fie lăsată să lucreze în această lume. De ce? Fiindcă sunt mai mulți care evident că îi se opun:

- tiranii,
- dictatorii,
- manipulatorii,
- mincinoșii publici,
- escrocii
- și disimulatorii opiniei publice

¹³⁴ Traducere de Augustin Păunoiu din "La Trinité, coeur de notre vie", Mgr. Kallistos Ware, în *Contacts*, revue orthodoxe de théologie et de spiritualité, tome 36, 1984 apud <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/respingerea-lui-dumnezeu-inseamna-si-renegarea-omului-71713.html> (accesat pe 29.09.2025).

¹³⁵ A se vedea Radu Teodorescu, *Indiferentismul religios: cauză a decreștinării lumii de azi* (Cugir, 2024).

¹³⁶ Traducere de Augustin Păunoiu din "La Trinité, coeur de notre vie", Mgr. Kallistos Ware, în *Contacts*, revue orthodoxe de théologie et de spiritualité, tome 36, 1984 apud <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/respingerea-lui-dumnezeu-inseamna-si-renegarea-omului-71713.html> (accesat pe 29.09.2025).

sunt cu toții unii care trebuie să știm că au ajuns să facă mult rău și al fel de bine ei sunt unii care pun agenda lor mai presus de pronia lui Dumnezeu.

Că omul este menit pentru pronia lui Dumnezeu Tatăl ne-o spune înseși structura omului: „să începem prin a reflecta cu respect amestecat cu teamă la misterul viu al propriei noastre ființe; să regăsim sentimentul de uimire în fața propriei persoane. "Te voi lăuda, că sunt o făptură așa de minunată. Minunate sunt lucrurile tale" (Ps. 139, 14). Dacă omul se cunoaște pe sine însuși, el îl cunoaște pe Dumnezeu

Dumnezeu a zis atunci: "Să facem pe om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră" (Fac. 1, 26). Cu privire la cuvintele "după chipul Nostru", să fim atenți la prepoziția după.

În Geneză nu se spune că omul este chipul sau icoana lui Dumnezeu, ci că el este după chipul sau analog chipului. În Scriptură și la Sfinții Părinți, părerea unanimă este că singur Hristos este "chipul lui Dumnezeu" (2 Cor. 4, 4; Col. 1, 15), în timp ce omul este "după chipul", deși găsim și contrariul în 1 Cor. 11, 7. Distincția este importantă. Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Hristos este Fiul unic prin natură al lui Dumnezeu, astfel încât El singur este chipul, în timp ce noi, ca persoane create, suntem chemați să devenim fii prin har și adopție.”¹³⁷

Opinia creștin ortodoxă este că pronia lui Dumnezeu Tatăl este voința lui față de lume și ea ajunge să fie făcută numai dacă omul face voia Lui. Ori se poate vedea că sunt mulți care nu fac voia Lui și merg pe căi străine de El. Acest lucru ne spune că trebuie să fie persoane care să ne dăm seama că fără de pronia lui Dumnezeu nu putem să ajungem la o împlinire personală

- reală,
- deplină,
- totală
- și sigură.

De ce? Fiindcă afară de pronia lui Dumnezeu ne aflăm pe nisipuri mișcătoare. Se poate vedea că în lumea de azi sunt mai mulți lideri ai opiniei publice care au ajuns să facă din

- haos,
- anarhie
- și dezinformare

o adevărată artă.¹³⁸

„A fi persoană umană implică o relație, o orientare, o relație cu Dumnezeu. Omul are pe Dumnezeu în centrul ființei sale, Dumnezeu este elementul determinant al umanității omului. Când spunem om, spunem de asemenea Dumnezeu. Să reluăm citarea precedentă din Sfântul Chiril al Alexandriei: "Cea mai importantă din toate învățăturile este că trebuie să te cunoști pe tine însuși", zice el și continuă: "căci dacă un om se cunoaște pe sine însuși, el îl cunoaște pe Dumnezeu; și dacă-l cunoaște pe Dumnezeu, devine asemenea lui Dumnezeu". Dacă omul se cunoaște pe sine însuși, el îl cunoaște pe Dumnezeu, căci omul este expresia finită a automanifestării infinite a lui Dumnezeu.

Astfel, a spune că omul este după chipul lui Dumnezeu înseamnă să afirmi că omul este creat pentru comuniune cu Dumnezeu, și că el, dacă respinge această comuniune, încetează să mai fie autentic. Omul fără Dumnezeu nu mai este om. Respingeți pe Dumnezeu și veți renega pe om, secularizarea înseamnă dezumanizare. Singura temelie sigură a libertății și demnității umane este convingerea că orice persoană este zidită după chipul lui Dumnezeu.”¹³⁹

Ceea ce uită cei mai mulți este că pronia este mai presus de orice iubire. Faptul că Dumnezeu Tatăl face ca în fiecare dimineață soarele să răsară înseamnă că El ne iubește și ne iubește cu o iubire infinită sau cosmică după cum este acest vast cosmos.

Prin urmare ceea ce este de făcut este să intrăm în acest torent al iubirii lui Dumnezeu Tatăl care se manifestă în lumea noastră prin pronia Lui și să ne dăm seama că în cele din urmă vom ajunge să fim unii mult mai fericiți și împliniți când vom sta în această iubire agapică a Lui.

¹³⁷ Traducere de Augustin Păunoiu din "La Trinité, coeur de notre vie", Mgr. Kallistos Ware, în Contacts, revue orthodoxe de théologie et de spiritualité, tome 36, 1984 apud <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/respingerea-lui-dumnezeu-inseamna-si-renegarea-omului-71713.html> (accesat pe 29.09.2025).

¹³⁸ A se vedea Oazu Nantoi, *Războiul informațional. Tipizarea modelului agresiunii* (București 2016).

¹³⁹ Traducere de Augustin Păunoiu din "La Trinité, coeur de notre vie", Mgr. Kallistos Ware, în Contacts, revue orthodoxe de théologie et de spiritualité, tome 36, 1984 apud <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/respingerea-lui-dumnezeu-inseamna-si-renegarea-omului-71713.html> (accesat pe 29.09.2025).

„Aici, în această creație a omului după chipul lui Dumnezeu, discernem în parte pentru ce persoana este un mister: pentru că este după chipul lui Dumnezeu, iar omul reflectă caracterul tainic al arhetipului său.

Asemenea Creatorului său, omul este inaccesibil logicii umane. Dumnezeu nu poate fi cunoscut decât printr-o relație personală de iubire - acesta este punctul de plecare al teologiei apofatice - și, la fel, omul nu poate fi cunoscut decât în același mod.

După ce a zis "să facem om după chipul Nostru...", Dumnezeu în cartea Facerii vorbește imediat de suveranitatea omului asupra restului creației: "și să stăpânească peștii mării, păsările cerului, animalele... și tot pământul" (Fac. 1, 26).¹⁴⁰

Un elev s-a dus la profesorul său de religie.

- Domnule profesor putem să discutăm?
- Da.
- Cum este cu pronia?
- Pronia lui Dumnezeu?
- Da.
- Nu o înțelegi?
- Nu.
- O să îți explic.
- Vă rog.
- Uite eu vreau să zidesc o casă.
- Da.
- Pentru acest lucru am nevoie de un plan nu?
- Da.
- Și acest plan în face un arhitect?
- Da.
- Dar casa o vor zidii zidarii nu?
- Da.
- Zidarii pot să se abată de la plan?
- Da.
- Au această libertate?
- Da.
- Și care vor fi consecințele dacă nu respectă planul arhitectului?
- Casa se va prăbuși.
- Vezi așa este și cu pronia.
- Adică?
- Dumnezeu Tatăl are un plan cu lumea.
- Și?
- Noi suntem liberi să urmăm acest plan sau nu.
- Și de unde știm acest plan?
- Din Biblie, din Viețile sfinților, din scrierile teologilor.
- Înțeleg.
- Mă bucur.
- Și cum să ne ținem de acest plan.
- Este asemenea unei deprinderi.
- Ce deprinderi?
- Tu ai învățat să scrii și să citești?
- Da.
- La fel înveți și să urmezi proniei lui Dumnezeu Tatăl.
- Mai exact?
- Îți voi spune.

¹⁴⁰ Idem.

- Vă rog.
- Un General iubitor de oameni și blând, era în aceeași vreme foarte sever față cu cei ce i-se împotriveau poruncilor lui.
- Cred.
- Toți subalternii se mirau cum știa el să-și înfrâneze mânia.
- Și?
- Dacă de exemplu în tabără nu mergeau toate așa după cum dânsul dorea, era foarte iritat și în starea aceasta rostea cuvinte de mânie.
- Înțeleg.
- Când mânia îi creștea, se folosea de toată energia ca să se înfrâneze, așezându-se în dosul unui pupitru, unde de regulă primea pe subalternii săi.
- interesant.
- Odată un ofițer din statul major, căută ceva pe masa generalului și deschizând pupitrul, în dosul căruia stătea generalul când era stăpânit de mânie, găsi în el o cruce cu icoana Mântuitorului pe ea.¹⁴¹
- Deduc că acest general era un om credincios.
- Așa este.
- Și prin credință reușea să își controleze mânia?
- Da.
- Este greu să își controlezi mânia.
- Dar nu imposibil.
- Așa este.
- Vezi când ești mânios nu a cum să mergi după pronia lui Dumnezeu Tatăl.
- De ce?
- Fiindcă este departe de Duhul Lui.
- Duhul Sfânt?
- Da.
- Eu cred că starea de păcătoșenie ne ține departe de pronie.
- Așa este.
- Vedeți că știu?
- Ești un băiat inteligent.
- Pronia lui Dumnezeu Tatăl este o mare taină.
- De ce?
- Același lucru se întreba la un moment dat Sfântul Antonie cel Mare.
- Adică?
- Voia să știe de ce unii mor tineri și alți trăiesc mult sau de ce unii sunt foarte bogați și alții sunt foarte săraci.
- Și?
- A auzit o voce de sus.
- Ce i-a spus?
- Că acestea sunt tainele lui Dumnezeu și Antonie este mai bine să i-a seama la propria mântuire.
- Deci pronia este o mare taină?
- Bine ai spus o mare taină.
- De ce?
- Fiindcă de multe ori cu greu ajungem să o înțelegem.
- Așa este.
- Totuși pronia poate să fie de folos.
- De ce?
- Ne îndrumă în ce direcție să mergem.
- Aveți dreptate.
- Doamne ajută.

¹⁴¹ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

„Omul creat după chipul lui Dumnezeu nu este un sclav, ci un rege. Una din întrebările pe care și le puneau rabinii evrei era următoarea: "Care ar putea fi cel mai periculos lucru din care ar putea să apară puterea răului?", și răspunsul era: "Din faptul că omul poate uita că este fiul unui împărat".

Chipul lui Dumnezeu în om este astfel în raport strâns cu posibilitatea alegerii morale a lui, cu libertatea sa. Așa cum Dumnezeu este liber, și omul este liber. Omul este liber, cu această diferență că libertatea lui Dumnezeu este nemărginită, iar a omului este una limitată.

Citim în Omiliile Sfântului Macarie: "Cerul, soarele, luna și pământul nu au liber arbitru. Dar voi, voi sunteți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu pentru că, tot așa cum Dumnezeu este propriul său stăpân și face ceea ce dorește - și dacă vrea poate trimite pe cel drept în iad și pe cel păcătos în Împărăție, dar El nu vrea să facă așa - la fel, voi sunteți propriii voștri stăpâni, și dacă vreți, vă puteți distruge pe voi înșivă".¹⁴²

Este adevărat că există o categorie de persoane care deși cred în Dumnezeu totuși nu cred că există pronia Lui. Aceasta fiindcă sunt mai multe motive pentru un astfel de lucruri. Ei sunt persoane care în cele din urmă cred că Dumnezeu este cumva

- departe,
- străin,
- separat
- și diferențiat

de lumea în care trăim. Ei bine adevărul este că dacă Dumnezeu Tatăl nu ar susține lumea noastră ea fără de nici o îndoială ar cădea fie

- în haos
- sau în neantul

din care a ieșit.¹⁴³

Iată ce spunea mitropolitul Kallistos Ware despre situația omului care are libertate: „ca ființe vii, zidite după chipul lui Dumnezeu, noi nu suntem victime neputincioase ale mediului sau ale unor cauze inconștiente, ci suntem liberi.

În fiecare zi, în fiecare ceas, Dumnezeu ne propune o alegere între bine și rău, între viață și moarte, și El ne cere să alegem (Deut. 30, 15-19).

În ciuda complexității tehnologiei și a descoperirilor psihanalizei, nu există în tot universul nimic mai important decât actul alegerii deliberate săvârșite de către persoana umană creată după chipul lui Dumnezeu. Cum afirmă Kierkegaard, "lucrul cel mai formidabil dăruit omului este alegerea, libertatea".¹⁴⁴

Este adevărat că sunt mai multe persoane care se poate spune că sunt cât se poate de

- lipsite de sensibilitate,
- bunul simț
- și onestitate

și ele nu vor să vadă nici o implicare a lui Dumnezeu Tatăl în lumea noastră. Aceasta fiindcă oamenii deși știu că datorează *tot și toate* lui Dumnezeu Tatăl de mai multe ori ajung să ia calea

- ignoranței,
- a nepăsării
- și a nerecunoștinței.

Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă sunt mai multe persoane care evident că sunt cât se poate de lipsit de un elementar simț al responsabilității când vine vorba de

- raportul
- sau relația

lor cu Dumnezeu Tatăl.

¹⁴² Traducere de Augustin Păunoiu din "La Trinité, coeur de notre vie", Mgr. Kallistos Ware, în Contacts, revue orthodoxe de théologie et de spiritualité, tome 36, 1984 apud <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/respingerea-lui-dumnezeu-inseamna-si-renegarea-omului-71713.html> (accesat pe 29.09.2025).

¹⁴³ A se vedea Adrian Lemeni, *Sensul eshatologic al creștii* (Editura Asab, 2003).

¹⁴⁴ Traducere de Augustin Păunoiu din "La Trinité, coeur de notre vie", Mgr. Kallistos Ware, în Contacts, revue orthodoxe de théologie et de spiritualité, tome 36, 1984 apud <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/respingerea-lui-dumnezeu-inseamna-si-renegarea-omului-71713.html> (accesat pe 29.09.2025).

Că pronia lui Dumnezeu Tatăl este un lucru care în nici un fel nu contrazice libertatea omului ne-o spun mai mulți filosofi: „puțini gânditori din secolul trecut au înțeles acest lucru mai bine decât Nicolai Berdiaev. El scria în autobiografia sa: "Mi se spune filosoful libertății. Un episcop m-a numit într-o zi chiar "sclavul libertății". Și este adevărat, iubesc libertatea mai presus de orice. M-am născut din libertate, ea m-a zămislit. Libertatea este pentru mine ceva primordial. În libertate este ascunsă taina lumii. Dumnezeu a voit libertatea și din ea a apărut tragedia lumii. Libertatea este la început, dar și la sfârșitul lumii. Dumnezeu nu este prezent decât acolo unde este libertatea și nu acționează decât prin intermediul ei. (...) Totul în viața omenirii trebuie să se petreacă datorită libertății, prin încercarea libertății, prin respingerea ispitelor care trădează libertatea. Poate că aici se găsește sensul căderii primilor oameni".¹⁴⁵

Prin urmare dincolo de libertatea omului ceea ce trebuie să știm este că pronia lui Dumnezeu Tatăl trebuie să fie

- recunoscută
- și identificată

în viața omului.

Acest lucru nu este de multe ori ușor dar în nici un fel nu este imposibil. De ce? Fiindcă este bine să știm că Dumnezeu Tatăl se deschide spre noi dacă noi

- stăruim
- și ne rugăm

Lui.¹⁴⁶

Tot filosoful Berdiaev spunea: "dar Berdiaev adaugă - și aceasta este ceea ce învață și Dostoievski în "Legenda marelui inchișor" din "Frații Karamazov" -, darul libertății este o cruce pentru om, o ocazie pentru jertfă și suferință: "Am știut dintotdeauna că libertatea aduce cu sine durerea, în timp ce servilismul o atenuază. Libertatea nu este comodă, cum o cred adversarii care o calomniază, ea este dură, este un jug zdrobitor. Oamenii renunță ușor la ea pentru a-și ușura condiția lor". Și totuși, din momentul în care omul renunță la libertatea sa, el încetează să mai fie autentic uman."¹⁴⁷

Pronia lui Dumnezeu Tatăl prin urmare este un lucru care trebuie să știm că ajunge să ne facă să fim unii care fim mult mai

- sensibili,
- responsabili,
- încrezători
- și optimiști.

Este totuși un sentiment plăcut și care ne dă

- siguranță
- și încredere

că există o pronie a lui Dumnezeu Tatăl care se îngrijește de noi.

Aceasta fiindcă trebuie să știm că sunt mai mulți care se văd pe sine aruncați într-o lume ostilă și după ce trec prin mai multe

- necazuri
- și încercări

ei bine ajung în mormânt.

Să fie acest lucru tot ceea ce este? Evident că nu. Viața nu este doar un șir de necazuri și probe fără sens. Există ceva mult mai mult decât aceste lucruri în viața noastră. Este adevărat că de multe ori viața noastră nu decurge cum ne-am aștepta noi totuși dacă vom sta și vom analiza mai bine ne vom da seama că viața noastră este un lucru care este frumoasă și merită să fie trăită. Acest lucru ne spune că cu adevărat suntem persoane care vom ajunge să fim mai împlinite și fericite dacă vom lucra în armonie cu pronia lui Dumnezeu.

¹⁴⁵ Traducere de Augustin Păunoiu din "La Trinité, coeur de notre vie", Mgr. Kallistos Ware, în Contacts, revue orthodoxe de théologie et de spiritualité, tome 36, 1984 apud <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/respingerea-lui-dumnezeu-inseamna-si-renegarea-omului-71713.html> (accesat pe 29.09.2025).

¹⁴⁶ A se vedea Radu Teodorescu, *Doamne miluiește sau teologiei milei lui Dumnezeu Tatăl* (Cugir, 2020).

¹⁴⁷ Traducere de Augustin Păunoiu din "La Trinité, coeur de notre vie", Mgr. Kallistos Ware, în Contacts, revue orthodoxe de théologie et de spiritualité, tome 36, 1984 apud <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/theologica/respingerea-lui-dumnezeu-inseamna-si-renegarea-omului-71713.html> (accesat pe 29.09.2025).

Simțirea proniei lui Dumnezeu Tatăl este un lucru care eventual numai sfinții ajung să îl trăiască și să fie conștienți de el deplin și total. Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că acolo unde există nesimțire în nici un fel nu se mai poate ajunge la o experimentare a proniei lui Dumnezeu Tatăl. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Ioan Scărarul: “nesimțirea fie în trup, fie în suflet, este o letargie care, prin durata bolii și a nepăsării (lenei), a trecut în nesimțire. Împietrirea este nepăsare care cu vremea a devenit ca și naturală, amorțire, (adormire) a minții, odraslă a obișnuinței care o ia înaintea voii și conștiinței, alungare a lui Dumnezeu. Împietritul este un filosof neînțelept care se osândește pe sine însuși, voind să se arate învățător altora, orator care condamnă pe sine însuși prin vorbele pe care le rostește; el vorbește despre felul în care poate fi vindecată o rană, în vreme ce el nu încetează să și-o scarpine pe a sa. Cugetă la moarte, însă trăiește ca și cum ar fi nemuritor. Predică înfrânarea, dar se străduiește să-și satisfacă lăcomia. Citește despre înfricoșata judecată, însă în același timp începe să râdă. Laudă rugăciunea, dar fuge de ea ca de bici. Fericește ascultarea, dar e cel dintâi care nu o practică. Preamărește pe cei milostivi și ocărăște pe cei săraci. Se osândește pururea pe sine, însă nu voiește să aibă conștiința răului săvârșit.”¹⁴⁸

Ceea ce trebuie să știm că odată ce ne naștem în această lume nu am ajuns să fie fără de nici un fel de

- prezență,
- interes
- și voie

a lui Dumnezeu Tatăl. Sfinții părinți le spune că Dumnezeu Tatăl are un plan cu noi toți și nu trebuie să uităm acest lucru. În acest sens creștinismul ortodox insistă că Dumnezeu Tatăl are un plan mai ales de mântuire a sufletelor noastre. Acest plan de mântuire al sufletelor a ajuns să fie realizat prin activitatea mesianică a Domnului Iisus Hristos.¹⁴⁹

Pronia este un plan pe care Dumnezeu Tatăl îl are cu fiecare dintre noi însă ceea ce trebuie să știm este că de mai multe ori acest plan al lui este ignorat total de noi. Ajungem să credem că ceea ce vrea El de la noi este

- eronat,
- greșit,
- rău
- și nefolositor.

Aceasta fiindcă este adevărat că Dumnezeu Tatăl nu vine în persoană să ne discute cu planul de viață care îl are cu noi.

Evident că dacă nu am fi atât de nepăsători cu ceea ce are loc în jurul nostru am ajunge să ne dăm seama de pronia lui Dumnezeu Tatăl cu noi. Iată ce spunea în acest sens părintele Iosif Vatopedinul: “după învățătura Sfinților Părinți, nesimțirea este trândăvia și moartea tuturor mișcărilor și dispozițiilor sufletești, pe care le cuprinde firea noastră rațională. Nesimțirea este încă și îndobitocire, manifestare a însușirilor inferiorității și stingere ce vine din deznădejde.

Toate acestea sunt născute și pricinuite de patima pierzătoare a nepăsării. Dacă ajung să stăpânească, aduc cu sine desființarea oricărui program duhovnicesc, legătura fără pază cu provocările neîngăduite și, în cele din urmă, robirea față de iubirea de sine atotcuprinzătoare și față de iubirea de plăcere, care este considerată rădăcina tuturor răutăților.

Încununarea acestei pervertiri a firii este necredința, care, dacă găsește loc în sufletul omului, numai rugăciunile și lacrimile sfinților pot ajuta, precum și rugăciunea necurmată și stăruitoare, împreună cu osândirea de sine și smerenia. De asemenea ajută și supunerea de bunăvoie și ascultarea, jertfirea de sine, precum și îndepărtarea de cauzele provocatoare.”¹⁵⁰

Este bine să ne dăm seama prin urmare de ceea ce este și care este sensul planului proniator al lui Dumnezeu Tatăl cu lumea și cu viața noastră fiindcă cu cât ne apropiem de el mai mult cu atât mai mult se poate spune că suntem pe drumul cel bun. Generic planul lui Dumnezeu Tatăl cu noi este unul care ne face să fim cât se poate de orientați spre virtute și spre facerea binelui.

¹⁴⁸ Sfântul Ioan Scărarul, *Scara Raiului*, traducere de mitropolit Nicolae Corneanu, Editura Învierea, 2007, pp. 251-252 apud <https://doxologia.ro/nesimtirea-cauza-impietirii-sufletesti> (accesat pe 03.04.2026).

¹⁴⁹ A se vedea Radu Teodorescu, *Iisus Hristos Mântuitorul: vindecarea noastră* (Cugir, 2024).

¹⁵⁰ Iosif Vatopedinul, *Dialoguri la Athos*, Ed. Doxologia, Iași, 2012, pp. 40-41 apud <https://doxologia.ro/ce-este-nesimtirea> (accesat pe 03.04.2026).

Episcopul Varsanufie al Râmnicului spunea că omul poate ajunge la orbire sufletească și în acest mod nu m ai știe de pronia lui Dumnezeu cu viața lui: „cum ajungem la orbirea sufletească? Orbirea sufletească înseamnă indiferență, nepăsare, nesimțire duhovnicească. Foarte ușor se ajunge la orbirea sufletească. Atunci când un păcat este repetat și nu este mărturisit, el se pietrifică, la fel cum praful se așează pe obiecte, mai ales în spațiile unde este umezeală. Astfel, păcatul, atunci când pătrunde în lăuntrul omului și este repetat, sufletul lui este cuprins de nepăsare, care naște nesimțirea duhovnicească și cauzează ruperea legăturii harului cu Dumnezeu. De aceea, este foarte important să ne mărturisim păcatele.”¹⁵¹

Un tânăr s-a dus la un ieromonah și discuta cu el.

- Știi ce părinte?
- Ce?
- Oare chiar vede Dumnezeu Tatăl de lumea noastră?
- Ce întrebare este aceasta?
- Una firească.
- Evident că Dumnezeu Tatăl se interesează de lumea noastră.
- Dar atunci de ce există atât de multă sărăcie și suferință în ea?
- Fiindcă oamenii sunt unii care de cele mai multe ori le comit.
- Cum așa?
- O să îți dau un caz.
- Vă ascult.
- Știi că cele mai sărace țări din lumea sunt țările africane.
- Așa este.
- Ei bine mai de mult s-au făcut mai multe colecte pentru ajutoare umanitate pentru Africa.
- Și?
- Cum aceste convoaie umanitate au ajuns acolo africanii ne-au furat.
- Nu se poate.
- Ba da.
- Corupția este așa de mare că ei se fură unii pe alții.
- Nu îmi vine să cred.
- Ba să crezi.
- Așa este.
- Deci vezi putem să îl învinovățăm pe Dumnezeu Tatăl pentru sărăcia din Africa?
- Nu.
- Cei de acolo sunt vinovați.
- Acum cred.
- Foarte bine.
- Și pronia lui Dumnezeu Tatăl este un plan pe care El îl are cu lumea?
- Da.
- Și cum se manifestă el?
- Fiecare dintre noi când ne naștem, ne naștem cu o menire.
- Ce fel de menire?
- Sunt calitățile și darurile (talantii) pe care ni i-a dat Dumnezeu Tatăl.
- Înțeleg.
- În funcție de ele vom ajunge să avem o profesie, o carieră.
- Deci așa se manifestă pronia lui Dumnezeu Tatăl?
- Da.
- Și totul are loc în libertate?
- Da.
- În ce sens?
- O să îți spun.

¹⁵¹ <https://arhiepiscopiaramnicului.ro/viata-eparhiei/indiferenta-duce-la-orbirea-sufleteasca> (accesat pe 03.04.2026).

- Vă ascult.
- O fată a venit să se mărturisească.
- Și?
- La stăruința preotului duhovnic de a-și mărturisi toate păcatele, ea răspunse că nu mai are ce să mărturisească.
- Înțeleg.
- Deci s-a prefăcut?
- Da.
- Nu mult după aceea bolnăvindu-se greu de lungoare peste întreg pământul, începu să strige într-una.
- Ce?
- „Preotul, să vină preotul!”
- Și?
- Mama ei nu bănuie nimic și o liniștea zicându-i.
- Ce?
- „De ce să mai vină preotul căci abia zilele trecute te-ai mărturisit?”
- Și?
- Când în urmă veni preotul, ea murise.¹⁵²
- Nu se poate.
- Ba da.
- Deci sinceritatea la spovedanie contează?
- Da.
- Am să meditez la acest lucru.
- Așa să faci.
- Totuși pronia este un lucru care mi se pare mai greu de înțeles.
- De ce?
- Fiindcă acest plan al lui Dumnezeu Tatăl cu lumea nu este văzut.
- Dar poate să fie simțit.
- Cum?
- Nu ne dă El pâinea cea de toate zilele?
- Ba da.
- Aceasta este o manifestare a proniei Sale.
- Adică purtarea de grijă?
- Da.
- Nu știam.
- Și mai este ceva.
- Ce?
- Nimic din ceea ce are loc în această lume nu este la întâmplare.
- Nu?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă totul este văzut de Dumnezeu Tatăl.
- Nu știam.
- Ceea ce nouă ni se pare de neînțeles ei bine pentru Dumnezeu Tatăl este o altă rațiune.
- O rațiune de a Sa?
- Da. Și rațiunile lui Dumnezeu Tatăl sunt mult superioare față de cele ale noastre.
- Credeți?
- Da.
- Așa este.
- Mă bucur că ești de acord.

¹⁵² Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Că sunt mai mulți care ajuns să fie nesimțiți duhovnicește ne-o spune tocmai poporul ales al lui Dumnezeu Israel. Iată ce spunea părintele Athanasie Mitilineos în acest sens despre nesimțirea duhovnicească a lui Israel: “de această boală duhovnicească Israel – de vreme ce cuvântul lui Dumnezeu se referă continuu la Israel – a suferit totdeauna. Din vremurile Vechiului Testament, pe toată perioada lui, până în vremurile Noului Testament și, din păcate, până astăzi.

Evangelistul Ioan menționează despre Israel, referindu-se la minunile săvârșite de Domnul: „Și, deși a făcut atâtea minuni înaintea lor, ei tot nu credeau în El”. De ce nu credeau? Pentru că nu vedeau. Ce nu vedeau? Nu vedeau cu acești ochi? Cu acești ochi vedeau, dar nu vedeau cu ochii sufletului.

Așa cum v-am spus, Israel suferă până astăzi. Și tocmai fiindcă Israel suferă până astăzi de această nesimțire duhovnicească, din pricina lui – căci el însuși s-a făcut pricina acestei nesimțiri – suferă întreaga umanitate. Și popoarele creștine suferă din pricina lui Israel, deoarece datorită nesimțirii lui duhovnicești a întemeiat sionismul, cu care se îndreaptă împotriva popoarelor creștine.”¹⁵³

CONCLUZII

Această carte este probabil o carte despre una dintre cele mai sensibile teme ale teologiei creștin ortodoxe. Aceasta fiindcă este bine să știm că sunt mulți care nu cred că Dumnezeu Tatăl

- se îngrijește
- și se ocupă

de lume și de creație în general.

Am arătat în această carte că pronia lui Dumnezeu Tatăl se manifestă prin faptul că El duce o lucrare de conservare a lumii cu toată varietatea ei botanică și zoologică. Faptul că Dumnezeu Tatăl se interesează de această lume ne-o spune faptul că El l-a trimis în lume și spre mântuirea ei pe Domnul Iisus Hristos care știm că a acceptat această misiune încredințată lui de Dumnezeu Tatăl.¹⁵⁴

Iată ce spunea în acest sens Sfântul Porfirie Kafsovalivitul: „înaintând lângă mine printre brazi și vorbindu-mi despre măreția lui Dumnezeu, pe care o exprima natura însăși, de la mici tufișuri până la copacii înalți, Gheronda Porfirie mi-a zis, brusc:

- Câte ace are acest brad?
- Câte să aibă... milioane!
- Bine, bine, dar eu vreau să știu exact câte are!
- Păi, ca să vă spun exact, trebuie să mă apuc să le număr!

– Păi, să le numeri, dar să știi că niciodată n-ai să poți, chiar de n-ai face o viață-ntreagă nimic altceva decât asta! Și știi de ce? Nu numai fiindcă sunt nenumărate, milioane, dar și pentru că, ori de câte ori le-ai număra, ți-ar ieși un alt număr, o altă cifră! Ei, să știi că ceea ce eu și tu nu vom afla niciodată Dumnezeu cunoaște, fără să stea să numere, așa cum ar trebui să facem noi. El știe nu doar numărul de ace ale acestui brad, ci și ale fiecărui brad, ale fiecărui copac, mic sau mare, urmărindu-i și purtându-le de grijă de la ivirea lor pe pământ, până la pieire. Cunoaște și firele de păr din capul tău și din capul meu și din oricare cap omenesc, și nimeni nu poate „scăpa” de asta! Așa că, de vreme ce El cunoaște aceste lucruri neînsemnate cum e numărul de ace din brad și al firelor de păr de pe capetele oamenilor, și le poartă de grijă, oare este cu puțință să nu cunoască și problema ta ori să nu-I pese de ea? De o mie de ori spun: e cu neputință!”¹⁵⁵

Sunt mai multe concepții

- pesimiste
- și negativiste

¹⁵³ <https://poruncaibirii.agaton.ro/articol/2568/nesim%C8%9Birea-duhovniceasc%C4%83-a-lui-israel> (accesat pe 03.04.2026).

¹⁵⁴ A se vedea Radu Teodorescu, *Iisus Hristos Mântuitorul șansa umanității* (Cugir, 2017).

¹⁵⁵ Sfântul Porfirie Kafsovalivitul, *Antologie de sfaturi și îndrumări*, Editura Bunavestire, Bacău, pp. 387-388 apud <https://doxologia.ro/ai-incredere-e-imposibil-ca-dumnezeu-sa-nu-cunoasca-problema-ta> (accesat pe 29.09.2025).

care ajung să ne plaseze pe noi oamenii într-o lume ostilă în care pericolul ne paște la tot locul. Să fie lucrurile chiar așa? Ceea ce trebuie să știm este că avem un Dumnezeu iubitor care se interesează de noi și care evident că nu ne părăsește chiar și în cele mai crunte încercări.

S-a spus de mai mulți teologi creștin ortodocși că sensul încercărilor și necazurilor în viața noastră nu sunt pentru a ne chinui și a ne face să suferim fără de nici un motiv ci mai mult pentru

- a ne întări
- și a ne fortifica

în virtute.

Aceasta fiindcă la fel cum un aurar ajunge să topească aurul pentru a îl turna în diferite forme, la fel de bine Dumnezeu Tatăl ajunge să ne formeze pe noi oamenii prin diferite încercări care ne vin în această viață.

Iată ce spunea în acest sens părintele Tadei de la mănăstirea Vitovnița: „nici aici, pe pământ, nici în Ceruri – nimic nu se întâmplă fără Pronia și fără îngăduința lui Dumnezeu. Tot ceea ce este desăvârșit și înalt, totul este din Pronia lui Dumnezeu. Dar, de asemenea, și tot ceea ce este haotic este îngăduit de Domnul. El știe de ce este îngăduit și până când va dura.

Dacă noi am fi ființe raționale fără trup, duhuri, și am putea să facem ce vrem și cum vrem, s-ar stârni un haos cumplit – și aceasta nu numai pe pământ, ci oriunde se află duhuri. Ar fi înfricoșător pretutindeni!”¹⁵⁶

Am vorbit în această carte despre două aspecte esențiale ale proniei lui Dumnezeu Tatăl cu lumea:

- prezență
- și menire.

Dumnezeu Tatăl este prezent în viața noastră prin menirea pe care El ne-o dă. Menirea vieții noastre este cea care evident că ajunge să fie cea care are cheia sensului vieții noastre.¹⁵⁷

Ceea ce se poate vedea este că sunt din ce în ce mai puțini cei care cred că există

- un plan,
- o rânduială,
- o ordine
- și o vocație

a lui Dumnezeu Tatăl cu lumea. Aceasta fiindcă se poate constata că sunt mulți semeni de-ai noștri care nu vor să aibă mai nimic de a face cu Dumnezeu. Mai mult decât acest lucru lumea noastră este divizată în mai multe religii care nu vor să știe una de alta.

Iată ce spunea Ava Dorotei în acest sens: „deci, acum vă zic și vouă fraților, că nu trebuie să se întristeze cineva, orice i s-ar întâmpla, ci toate, precum am zis, să le socotească că sunt din pronia lui Dumnezeu, și să se odihnească: pentru că sunt unii care așa de mult se întristează la scârbele ce li se întâmplă, încât se deznădăduiesc și de viața lor și doresc să moară, numai să scape.

Și pățimesc aceasta nu din altă pricină, decât numai din slăbiciunea sufletului lor, și din multă nepricepere, neștiind ce nevoie mare și înfricoșată are sufletul când iese din trup. Iar a fi pedepsiți în această lume este o mare iubire de oameni a lui Dumnezeu. Însă noi neștiind cele mai înfricoșate, vedem aceste ce ni se fac aici și ni se par grele, dar nu este așa. Nu știți ce zice la Pateric? Un frate mult silitor a întrebat pe un bătrân, zicând: “Părinte, pentru ce sufletul meu dorește moartea?”. Și-i zise lui bătrânul: "Pentru ca să scape de mâhniri de aici, neștiind că scârba cea viitoare este fără de asemănare mai rea decât aceasta de aici". Altul, de asemenea a întrebat pe un bătrân: "Stăpâne, care să fie pricina că mă cuprinde trândăvia șezând în chilia mea?". Și-i zise lui bătrânul: "Pentru că n-ai gustat până acum încă nici odihna viitoare, nici munca, pentru că de le-ai fi putut simți pe acestea bine, măcar de-ar fi chilia ta plină de viermi, încât până la gât să fii cuprins de ei, ai face mare sânguire și nu te-ai lenevi, nici nu te-ai birui de somnul trândăviei". Așa de mult erau îngrijorați bătrânii pentru mântuirea lor, iar noi dormind voim să ne mântuim. Pentru aceea ne îngreuiem la scârbele ce ni se întâmplă, de unde s-ar cădea mai degrabă să mulțumim lui Dumnezeu, și să ne fericiim că ne-a învrednicit a fi pedepsiți puțin, pentru ca să aflăm odihna cea adevărată.”¹⁵⁸

¹⁵⁶ Starețul Tadei de la Mănăstirea Vitovnița, Pace și bucurie în Duhul Sfânt, Editura Predania, București, 2010, p. 94 apud <https://doxologia.ro/toate-se-intampla-cu-ingaduinta-lui-dumnezeu> (accesat pe 29.09.2025).

¹⁵⁷ A se vedea Radu Teodorescu, *Sensul vieții după sfinții părinți creștin ortodocși* (Cugir, 2025).

¹⁵⁸ Avva Dorotei, *Învățătură și scrisori de suflet folositoare*, Editura Buna Vestire, Bacău, 1997, pp. 117-118 apud <https://doxologia.ro/toate-sunt-din-pronia-lui-dumnezeu> (accesat pe 29.09.2025).

Este bine să știm că pronia lui Dumnezeu Tatăl este un lucru care ajunge să ne facă să ne dăm seama de pronia noastră libertate. Dacă alegem să fim

- buni,
- virtuoși,
- drepți
- și sinceri

nu facem decât să dom curs proniei generice a lui Dumnezeu Tată cu lumea. Ceea ce este mai trist este că sunt mulți care nu vor să facă acest lucru și ales să slujească răul și nedreptatea și în acest mod evident că ei nu numai că se rup de pronia Lui dar la fel de bine se lipsesc și de harul Lui.

Iată ce spunea în acest sens părintele Octavian Popescu: „Dumnezeu nu numai creează și păstrează cele create, dar le și conduce spre ținta destinației și a desăvârșirii lor; înțelepciunea Lui guvernează cele create, văzute și nevăzute. O singură privire asupra universului, ne vorbește de Providența divină. Dumnezeu a creat universul, dar nu l-a lăsat fără legi stabile. Fiecare lucru are rațiunea și legea lui: astrele în drumul lor, arborii care înfloresc și rodesc, animalele cu instinctele lor, florile, viețuitoarele, totul vorbește de Pronie. Lumea este ca o casă, care fără arhitect și proprietari, s-ar distruge. Dacă o corabie rămâne singură în apele oceanului, fără cârmaci și corăbieri de asemenea se distruge și scufunda. Dacă ființele fără rațiune se supun conducerii Sale suverane, cu atât mai mult ființele inteligente se mișcă în Providența Sa. Ea are secrete și mistere, la care unii găsesc soluții, dar alții rămân în insondabile prăpastii. Lumea e făcută din elemente opuse care s-ar distruge între ele, însă ele se ajută încit totul durează de mii de ani.”¹⁵⁹

Faptul că universul se menține și nu se dezintegrează se poate spune că este tot o dovadă a proniei lui Dumnezeu Tatăl care ține acest univers vast și imens în ființă. Același lucru l-am spus și despre lumea noastră fiindcă trebuie să știm că sunt mulți care consideră că în cele din urmă este

- firesc
- și normal

că această lume minunată există. Ei uită că este Dumnezeu Tatăl cel care face această acțiune.¹⁶⁰

Pronia este un semn că sus în cer avea un Tată ceresc. Aceasta fiindcă dacă El nu ne-ar iubi evident că nu s-ar îngrijii de noi și nici nu ar voii să vină în ajutorul nostru și nici nu ne-ar proteja.

Este bine să ne dăm seama de aceste lucruri fiindcă în cele din urmă nu voim să fie împietriți la inimă cum a fost faraonul egiptean atunci când Moise a făcut mai multe minuni pentru a îi demonstra că este voia lui Dumnezeu să lase poporul evreu din robie.

Tot despre pronie părintele Octavian Popescu spunea: <<Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria>>, zice psalmistul, dar <<cerul va pieri..., soarele apune și cel mai mic nour li umbrește, altfel omul ar cădea ușor în adorarea naturii>>. La fel și în ordinea morala a lucrurilor, Dumnezeu are rațiuni neînțelese de oameni: sfinții cei bineplăcuți Domnului erau bolnavi, ca Sf. Pavel, ca Timotei și Trofin, etc. Noi nu înțelegem căile prin care Dumnezeu ne duce spre El. El are <<secrete de guvernare>>: <<nu sunt gândurile Mele și căile Mele ca ale voastre>>. El e suprema bunătate, dreptate și înțelepciune.”¹⁶¹

Pronia lui Dumnezeu este prin urmare un lucru care ne face să ne dăm seama că avem toate motivele să credem că sus în cer avem un Dumnezeu Tatăl care ne iubește și vrea ca viața noastră să fie una frumoasă. Acest lucru nu înseamnă că în viața noastră nu vor apare și mai multe greutăți și probleme. Totuși prin răbdare și rugăciune vom ajunge să le depășim.

Aceasta fiindcă după cum ne putem da seama o viață și fără de anumite încercări se poate spune că ar fi o viață monotonă și anostă. Pronia lui Dumnezeu Tatăl este una care nu se poate spune că a ajuns să fie explorată deplin și total de teologii creștin ortodocși. Sunt mai multe alte lucruri care trebuie să fie experimentate și eventual studiate. Acest lucru evident că se poate face.

¹⁵⁹ Pr. Octavian Popescu, “Îndrumător pastoral-misionar și patriotic”, Arhiepiscopia Bucureștilor, 1985, pag. 51-52 apud <https://www.biserica.ch/invatatura-ortodoxa/pronia-divina/> (accesat pe 29.09.2025).

¹⁶⁰ A se vedea Petru Ciprian Nedelcu, *Natura umană aflată la granița dintre libertate și providența divină. Perspectiva antropologică a lui Nemesis din Emea* (Sibiu, 2017).

¹⁶¹ Pr. Octavian Popescu, “Îndrumător pastoral-misionar și patriotic”, Arhiepiscopia Bucureștilor, 1985, pag. 51-52 apud <https://www.biserica.ch/invatatura-ortodoxa/pronia-divina/> (accesat pe 29.09.2025).

Tot părintele Octavian Popescu spunea: „pretenția de a înțelege Providența în toată conduita Sa, ne rămâne, în cea mai mare parte, neputincioasă. Sa ne gândim ca El poarta de grija de faptele Sale. Pronia Sa e ca un râu ce coboară de sus, și pe parcurs se desface în mii de râulețe, care udă pământul, și-l face de rodește an de an, pentru îndestularea omului și viețuitoarelor. Psalmul 103 este o capodopera despre purtarea de grijă a lui Dumnezeu: <<...Tu faci să țicnească izvoarele în vai... Tu adapi la ele toate fiarele câmpului, în ele își potolesc setea măgarii sălbatici; pasărele cerului locuiesc pe marginile lor și fac să le răsunе glasul printre ramuri. Din locașul Tău cel înalt tu uzi munții și se satura pământul de ordurile Tale. Tu faci să crească iarba pentru vite și verdețuri pentru nevoile omului -, ca pământul să dea hrana: vin care veselește inima omului, untdelemn care-i înfrumusețează fața și pâine care-i întărește inima... Cit de minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, Tu pe toate le-ai făcut cu înțelepciune...>>”.¹⁶²

Doi economiști discutau într-o zi.

- Știi la ce concluzie am ajuns?
- Nu.
- Economia depinde de Dumnezeu.
- Da?
- Da.
- Cum?
- Nu crezi?
- Nu văd cum.
- Cum adică?
- Economia nu este teologie.
- Așa este.
- Și atunci?
- Uite să luăm în exemplu din agricultură.
- Da.
- Eu plantez un lan de grâu.
- Și ce are acest lucru de a face cu Dumnezeu?
- Pentru a grâul să încolțească are nevoie de ploaie și soare.
- Da.
- Cine le dă?
- Dumnezeu.
- Și atunci cum poți să spui că economia nu se leagă de Dumnezeu?
- Bine se leagă dar nu direct.
- Așa este.
- Nu m-am gândit la aceste lucruri.
- Și povestea este mult mai lungă.
- Adică?
- Adică?
- Cine a pus toate mineralele în natură?
- Tot Dumnezeu nu?
- Da.
- Deci Dumnezeu face posibilă economia?
- Da.
- Este ceva care îmi dă de gândit.
- De ce?
- Fiindcă noi tindem să facem din științe ceva autonom.
- Nu este bine.
- De ce?

¹⁶² Pr. Octavian Popescu, “Îndrumător pastoral-misionar și patriotic”, Arhiepiscopia Bucureștilor, 1985, pag. 51-52 apud <https://www.biserica.ch/invatatura-ortodoxa/pronia-divina/> (accesat pe 29.09.2025).

- O să îți spun.
- Te ascult.
- Maria Henriette, regina Angliei se hotărî să ducă bărbatului ei iubit Carol. I, care era în luptă cu parlamentul, credință și ajutor.
- frumos.
- Se îmbarcase pe o corabie, însă abia ajunsă la larg, se dezlănțui o furtună grozavă.
- Vai de mine.
- Toți cei din corabie disperară, afară de regină, care a dat ordin de reîntoarcere la locul de plecare.
- păi da.
- Olandezii căutară să o împiedice de a pleca din nou în Anglia, căci mersul stelelor arătau o nenorocire iminentă.
- Erau superstițioși?
- Da.
- Regina însă zise așa.
- Ce?
- „Dumnezeu Atotputernicul, va fi cu noi.”
- Și?
- Și pornind din nou au ajuns cu bine în Burlnigton.¹⁶³
- Frumos.
- Așa este.
- Dar aici este vorba mai mult de credință decât de pronie.
- Credința te face să fi conform proniei lui Dumnezeu.
- Credeți?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă este credința cea care ne face conștienți că Dumnezeu Tatăl se îngrijește de noi.
- În ce sens?
- Sunt mulți care se cred atât de buni că ei nu au nevoie de Dumnezeu.
- Am auzit de astfel de oameni.
- Dar în cele din urmă timp de 80 de ani Dumnezeu Tatăl are grijă de noi.
- Cât trăim în această lume?
- Da.
- Nu m-am gândit la aceste lucruri.
- Ar fi bine să începi să o faci.
- Așa este.
- Avem mulți economiști care nu se gândesc la Dumnezeu.
- Din nefericire.
- Așa este.
- Aceasta fiindcă economia depinde de Dumnezeu?
- Da.
- Și crezi ar ajuta dacă am avea economiști credincioși?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă ar putea să vadă în cu totul altă lumină economia.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă după cum am spus sursa economiei rămâne Dumnezeu.
- Așa este.

¹⁶³ Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Este bine să știm că pronia lui Dumnezeu Tatăl se vede și în grija pe care El o are cu animalele: „Cap. 6 din Evanghelia după Matei, în predica de pe munte, Mântuitorul vorbește atât de frumos despre Pronia divină, care poartă grija de pasările cerului și podoaba pământului: <<Uitați-vă la pasările cerului; ele nu seamănă, nici nu secera și nici nu strâng nimic în grânare; și totuși Tatăl vostru cel ceresc le hrănește... Uitați-vă la crinii câmpului: ei nici nu torc nici nu țes, și totuși vă spun că nici Solomon în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca unul din ei>>. <<Nu va îngrijorați de toate acestea căci Tatăl vostru cel ceresc știe că aveți trebuința de ele. Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui și toate aceste lucruri vi se vor da pe deasupra>>.”¹⁶⁴

Pronia lui Dumnezeu Tatăl se poate spune că este prezentă la tot pasul și peste tot numai noi nu voim să o vedem fiindcă după cum am arătat în această carte de mai multe ori alegem să trăim în

- ignoranță,
- nepăsare
- indiferență
- și nesimțire.

Ceea ce am voit să arătăm cu această carte este că pronia lui Dumnezeu Tatăl cu lumea și cu fiecare dintre noi nu este o simplă imaginație ci o realitate concretă și adevărată. Părintele Octavian Popescu este cât se poate de concludent când spune: „pronia este o <<creație continuă>>, e purtarea de grijă al lui Dumnezeu pentru conservarea tuturor făpturilor. Dumnezeu nu numai creează și păstrează cele create, dar le și conduce spre țința destinației și a desăvârșirii lor. El guvernează toate cele create văzute și nevăzute, cu toate puterea și înțelepciunea. El povățuiește, răsplătește și pedepsește, cu aceeași bunătate și dorința de îndreptare, cu care părinții își pedepsesc copiii. <<Celor ce-L iubesc pe Dumnezeu, toate li se lucrează spre bine>>. De multe ori, dintr-un necaz sau supărare, omul poate câștiga mult mai mult. De multe ori Dumnezeu ne pedepsește aici, în lumea aceasta, pentru a ne înfățișa dreptți înaintea Lui. Iar dacă cei răi huzuresc aici, nu se cade a ne tulbura, sau îndoi de dreptatea divină, căci El așteaptă întoarcerea păcătosului, cum s-a întâmplat cu cetatea Ninive (Ioan III, 4).”¹⁶⁵

Pronia lui Dumnezeu Tatăl am spus că nu exista mai deloc în antichitate când oamenii credeau într-un destin

- implacabil
- și predestinat

pe care zeii îl hotărau pentru noi. Ei bine în creștinism lucrurile s-au schimbat. Dumnezeu dă omului o menire în viața lui dar în nici un fel această menire nu este destin.

Am vorbit aici și de concepția hindusă de karma care este de fapt tot un destin predestinat de soartă și de zei care nu poate să fie schimbat. Trebuie să știm acest lucru fiindcă sunt mulți care privesc cu mult interes la religiile extremului orient. Tot părintele Octavian Popescu spunea în acest sens: „s¹⁶⁶ă înțelegem că <<bunătatea lui Dumnezeu ne cheamă la pocăința>> (Rom. II, 4). Nu destinul orb sau întâmplarea, ci mina Providenței divine și forța morala conduc lumea și popoarele. Să nu uităm a ne face zilnic rugăciunile cu smerenie și căldură ca să avem pace și tărie morală. Chiar de am pierde toate bunurile acestei vieți, să nu pierdem nădejdea în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care toate le călăuzește spre folosul nostru. Să nu uităm că, << celor ce-L iubesc pe Dumnezeu, toate li se lucrează spre bine >> (Rom. VIII, 28), și ca <<Suferințele din vremea de acum, nu sunt vrednice să fie puse alături de slava viitoare, care are să fie descoperita fata de noi>> (Rom. VIII, 18).”

Ceea ce trebuie să știm noi creștinii ortodocși simplii este că avem un Dumnezeu Tatăl din cer care ne iubește și care într-un fel sau altul se îngrijește de noi. Aceasta carte și-a propus să apropie mai mult legătura și raportul care există dintre pronie și persoana lui Dumnezeu Tatăl. Aceasta fiindcă pentru noi creștinii ortodocși Dumnezeu este Tatăl nostru.

La fel cum un părinte se îngrijește și se ocupă de copii lui la fel de bine și Dumnezeu Tatăl vede de oi și ne dă o menire generică în viața noastră. Această menire se cheamă pronie.

¹⁶⁴ Pr. Octavian Popescu, “Îndrumător pastoral-misionar și patriotic”, Arhiepiscopia Bucureștilor, 1985, pag. 51-52 apud <https://www.biserica.ch/invatatura-ortodoxa/pronia-divina/> (accesat pe 29.09.2025).

¹⁶⁵ Idem.

¹⁶⁶ Ibidem.